1988/10/4 – 67

דבר

יום שלישי, כ"ג בתשרי תשמ"ט, 4 באוקטובר 1988 • גליון 19534

היום 12 עמודים • המחיר 1.30 ש"ח (כולל מע"מ), באילת 1.13 ש"ח

היום בדבר

- טאבה כפולה ומכופלת / יצחק בן־נר
- מדליית ארד ביצוא נשק / דליה שרון
- חוק לעניים וחוק לעשירים / אמנון לורד
- רעיונות מחפשים מחבר / מירי פז
- יש מי שדואג לגימלאים / ישראל שיוו
- ספורט (עמ' 4, 5), עכשיו (עמ' 9), רפואה ומדע (עמ' 12)

מזג האויר

(ע.) – תחזית מזג האויר להיום: גשם מקומי עם טמפרטורות נוחות.

הטמפרטורות: ירושלים 15 עד 24, רמת הגולן 14 עד 26, נהריה 21 עד 29, צפת 14 עד 22, חיפה 20 עד 28, טבריה 20 עד 32, בצרת 19 עד 27, שומרון 16 עד 26, תל אביב 21 עד 28, נתב"ג 19 עד 28, יריחו 19 עד 33, עזה 20 עד 28, באר שבע 16 עד 29, ואילת 22 עד 34 מעלות.

תגובות מבולבלות בארה"ב על שחרורו של בן־הערובה ההודי – והכחשות שהיתה עסקה

הפרופסור ההודי מיטילשוואר סינג שוחרר ע"י 'הג'יהאד האיסלאמי' ומועבר לשגריר ארה"ב בדמשק

מאת דליה רהאל ומרים מוקם, סופרות 'דבר' בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל'דבר'). – הממשל האמריקאי הבחיש אתמול בתוקף את האפשרות, כי שחרור בן הערובה ההודי בלבנון היה חלק מעסקה שעשה סגן שר החוץ ריצ'ארד מרפי בעת ביקורו האחרון בדמשק.

דוברת משרד החוץ פיליס אוקלי טענה, כי לא הושגה שום עסקה בין ארה"ב וסוריה. לפי הדיווחים, העסקה כוללת תשלום אמריקאי בסך 850 מליון דולאר לסוריה – חובה של סוריה לעיראק בעבור רכישות דלק – וערובה אמריקאית לכך שהסעודים ימשיכו לתמוך בכוחות הסורים בלבנון.

סופר 'דבר' דני רובינשטיין מוסר לעומת זאת מפי העיתונאי ג'יורא שמיס מירושלים – עורך ראשי בסוכנות ידיעות פרטית בעלת סניפים בלונדון ופאריס – כי לפי הידיעות שבידיו עומדים האיראנים לפעול לשחרורם של תשעה בני ערובה בכמה שלבים וכי השלב הראשון בוצע אמש. שמיס העביר ידיעות לרשתות הטלוויזיה בסוף השבוע שעבר, שלפיהן מאז ה־21 לספטמבר התנהלו מגעים חשאיים בז'נווה בין נציגים אמריקאיים ואיראנים ובמגעים אלו סוכם על שחרור בני־הערובה. בין התשעה

(המשך בעמוד 2)

ביירות (סוכנויות הידיעות). – בזרות צבא סוריה ליוו אתמול לדמשק את בן הערובה מיטילשוואר סינג, מרצה הודי, ששוחרר אתמול לאחר יותר מ־20 חודשים של שבי בידי ארגון 'הג'יהאד האיסלאמי לשחרור פלשתין' – כך מסרו אתמול מקורות בביירות.

סינג בן ה־61, פרופ' לכלכלה ותושב־קבע בארה"ב שוחרר אתמול ב־10.05 בלילה ליד מסגד אוזא"י בביירות, חמש דקות לאחר תום המועד שקבע ארגון 'הג'יהאד האיסלאמי לשחרור פלשתין' לשחרור אחד מארבעת בני הערובה

(המשך בעמוד 2)

אחד שוחרר – שלושה נשארו

שלושת בני הערובה האמריקאים אלן סטין, רוברט פולהיל וג'סי טרנר נפרדים מחברם המשתחרר, ההודי מיטילשוואר סינג. פרופ' סינג הוא בעל רשיון לישיבת קבע בארה"ב. (צילום: א.פ.)

ביקורת על שריר בפרקליטות, במשטרה, במכס ובמס־הכנסה:

שר המשפטים השיג החנינה לעבריין המרמה משה שחר

על־אף הגשת כתב־אישום נוסף נגדו

מאת נתן רועי, סופר 'דבר' לענייני משטרה

שר המשפטים אברהם שריר פעל למען מתן חנינה לעבריין המרמה משה שחר, שנידון ל־18 חודשי מאסר בפועל על זיוף מסמכים במטרה להונות את הקרן לסיכוני סחר חוץ, ולאחר מכן ניתן. לפני כ־10 ימים הוגש נגד שחר כתב אישום נוסף, באותה פרשה, על הברחת 29 מכוניות סקסטיל מהונג־קונג דרך אילת לאיטליה.

בפרקליטות מחוז תל־אביב, במשטרת ישראל, באגף המכס ובמס ההכנסה הופתעו מפעולת השר שהובילה בסופו של דבר לחנינה שניתנה למשה שחר על־ידי הנשיא חיים הרצוג. היה זה במהלך הגשת כתב האישום השני נגדו על ההברחה הגדולה ביותר בתולדות המדינה. "לא שאלו אותנו או התייעצו אתנו לפני שלשכת החנינות דנה בתיק הפלילי של משה שחר", אמר לי פרקליט מחוז תל־אביב, עו"ד אהרון שדר.

משה שחר, המיוצג על־ידי עורך־הדין ח"כ אהוד אולמרט, אינו עצור מאז ניתן לפני כמה שבועות, אף שקיים חשש כי ינסה להימלט מהארץ. בעבר, בעת ששהה בבית־הכלא למיוחסים, כלא אייל, היו התרעות כי ינסה להימלט והוא הועבר על־ידי שירות בתי־הסוהר לבית הכלא איילון שברמלה. עתה, לאחר שהוגש נגדו כתב האישום השני בפרשת הברחה לאיטליה, תבקש הפרקליטות לעצור את משה שחר עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. זאת לאחר שנודע, כי בעבר ניסה להימלט מהארץ תוך שימוש בדרכונים מזויפים.

גורמים בכירים בפרקליטות המדינה אמרו ביום ו' לסופר 'דבר' כי קיימת אפשרות שנעשה כאן מעשה חריג למען משה שחר. אותם גורמים ציינו, כי אפשר שלקשריו המשפחתיים של משה שחר ולעובדה כי עורך־דינו הוא חבר כנסת של הליכוד היה קשר לחנינתו. חותנו של משה שחר הוא תיאו גליקסברג, יהלומן בלגי המקורב ל'ליכוד'. גליקסברג נפגש עם אישים מרכזיים בליכוד בעניין איסוף תרומות למפלגה זו.

מעשי המרמה של משה שחר הובילו להחמרה ביחסים המסחריים בין ישראל לאיטליה. באיטליה התלוננו עוד בתחילת הפרשה, כי גורמים רשמיים במדינת ישראל משתפים פעולה עם משה שחר בביצוע ההברחות. משטרת המכס והברחות הסמים של איטליה עלתה לספינת 'צים' שעגנה בנמלי איטליה וערכה חיפושים. באותן הפעמים הוחרם באניית 'צים' נשק ישראלי ששימש להתגוננות, אך בעיתונות האיטלקית פורסם, כי ספינות 'צים' מעורבות בהברחות נשק. בשלב מסויים היה חשש, כי יוצאו צווי מעצר נגד רב־החובלים של אניות 'צים' שיעגנו בנמלי איטליה, אך פתיחת החקירה על־ידי שלטונות המכס והמשטרה הובילה להרגעת הרוחות בצד האיטלקי.

האיטלקים, שחקירה בפרשת הברחה זו היתה חשובה להם מאוד, ביקרו באגף המכס ובמשטרת ישראל. ראש אגף ההברחות והסמים של משטרת איטליה קלונל קודרינו קורדו אף נפגש עם מנהל המכס מרדכי ברקת. ולאחרונה, חוקר בכיר של אגף המכס וההברחות של טריאסט יהיה עד תביעה מרכזי במשפטו של שחר.

במשרד המשפטים לא נמסרה תגובה רשמית. דוברת משרד המשפטים, אתי אשד, שפנינו אליה בסוף השבוע כדי לקבל תגובה, לא מסרה עד סגירת הגליון כל תגובה.

מלשכת נשיא המדינה נמסר אתמול לסופר 'דבר' כי נשיא המדינה על־פי המלצת ועדת החנינות, לרגל 40 שנה למדינה והמלצת שר המשפטים, הקל את עונש המאסר שהוטל על שחר באופן שהוא ישתחרר מהמאסר כשלושה חודשים לפני המועד שהיה משתחרר ממאסרו אלמלא הקל עונשו.

ביקורת חריפה על בנק ישראל בפרשת החוזים בדו"ח רשות ני"ע

בינתיים חזר בו אחד הדירקטורים וגם פרופ' שטרית טרם החליט

מאת הכתב הבנקאי של 'דבר'

המצב בדירקטוריון בבנק לאומי מסתבך. הדו"ח של הרשות לניירות ערך, העומד להיות מאושר היום, מותח ביקורת חריפה על חלקו של בנק ישראל בפרשת החוזים האישיים בבנק. עם זאת, לא כל הדירקטורים, שעמדו להתפטר מהבנק, כפי שתבעו בנק ישראל וחברת האם של הבנק.

דו"ח הרשות לני"ע, שהוכן בעקבות תלונתו של חבר הדירקטוריון הפרופ' שמעון שטרית, אמור להידון היום במליאת הרשות. הדו"ח מעלה ממצאים חמורים בפרשת שכר הבכירים של הבנק ונכללת בו גם ביקורת על אופן הפיקוח של בנק ישראל בכל שלבי הפרשה. ביקורת קשה מועלית גם כנגד הדירקטוריון של הבנק על הדרך טיפולו בשכר הבכירים.

יש בדו"ח משום חיזוק לעמדה שנקט הפרופ' שטרית בכל שלבי הפרשה. לאחר אישור הדו"ח במליאת הרשות, הוא יופץ לבנק ישראל, לוועדת הכספים של הכנסת,

(המשך בעמוד 2)

הנחיתה

מעבורת החלל 'דיסקאוורי' נוחתת בתום מסעה בן ארבעת הימים בחלל. (ראה ידיעה בעמ' 2). (צילום: א.פ.)

בתה"ח של קופ"ח מושבתים ליממה בשל עיכוב ההסדר

מאת חיים ביאור, סופר 'דבר'

הרופאים בכל בתי החולים של קופת־חולים הכללית ישבתו היום למשך יממה ועקב כך יעבדו 14 בתי חולים אלה במתכונת מצומצמת של שבתות וחגים.

עד מחר בבוקר יבוצעו רק טיפולי חירום וניתוחים שאינם סובלים דיחוי.

העילה לשביתה – העיכוב המתמשך בביצוע ההסדר לקיצור התורים לניתוחים מתוכננים בבתי החולים באמצעות הפעלת משמרת אחה"צ. הרופאים מאשימים את שר האוצר משה נסים בהימנעות מלהעביר את הכספים הדרושים להפעלת ההסדר "מטעמים פוליטיים". הם מציינים שכל קבוצות העובדים בקופת חולים, החל מהרופאים ועד לעובדי המינהל והמשק, הביעו הסכמתם להתחיל במבצע קיצור התורים לפי התנאים שהציב האוצר.

היום אמורים להיפגש שר האוצר, שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו, מנכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ומנכ"ל קופת־חולים נחום פסה, בניסיון נוסף להגיע לסיכום בסוגיה של קיצור התורים לניתוחים. חטיבת הרופאים בקופת־חולים הודיעה שאם הפגישה לא תניב תוצאות, ינקטו מחר הרופאים בעיצומים וביום חמישי יחזרו לשבות.

שלוש ילדות ותלמיד ישיבה נפצעו בפיגועים; 15 מפגינים נפצעו בתקריות • עוצר ברצועה

שלוש בנות משפחת חדד נפצעו במכולת בירושלים – ממטען שהוטמן בחלה • תלמיד הישיבה נפצע מבקבוק

א ליד זו שוכבות האחיות (משמאל לימין) סמדר, הדס וענבל חדד, שנפצעו בפיצוץ במכולת. (צילום: יצחק הררי)

מאת יורם לוי, סופר 'דבר' בירושלים

שני מטעני חבלה שהוטמנו בחלות התפוצצו במשך כו זמנית בשתי חנויות מכולת בירושלים. במקרה הראשון נפצעו שלוש אחיות באורח קל עד בינוני. במקרה השני הצליח בעל החנות להוציא את החלה החשודה מחוץ לחנות וכך נמנע אסון. במשטרת ירושלים הוגברה הכוננות והחקירה מתמקדת במישור המודיעיני. ההערכה היא כי אותה חוליה הניחה את שני המטענים.

ביום א' סמוך לשעה 10.50 גילה פועל ערבי שעובד במינימרקט של הרובע היהודי שקית ובתוכה חלה. הפועל הרגיש כי החלה כבדה יותר מחלה רגילה. הוא הסב את תשומת ליבה של בעלת החנות בתיה פרלמן וזו מיהרה להוציא את השקית מחוץ לחנות. יחד עם בעלה מנחם ובנם אדי, חייל בסדיר המשרת בבבעתי, הם הרחיקו את הקהל ומנעו יציאת לקוחות מתוך המינימרקט. אחרי הצמיד את השקית לקיר והעמיד לידה עגלה המשמשת להעברת ארגזים. מנחם פרלמן הציץ שוב לשקית והבחין שתחתית החלה שסועה ומתוכה מבצבץ כתם שחור. כעבור מספר דקות הגיע למקום חבלן המשטרה, אך בעודו מתארגן לבדיקת החלה נשמע פיצוץ.

דקות ספורות קודם לכן התפוצצה חלה ממולכדת שהונחה מעל ארגזי בירה שהיו בכניסה לחנות מכולת קטנה בפינת מאה שערים־שבטי ישראל. מן הפיצוץ נפצעו ברגליהן הדס, בת 5, ענבל, בת 7, וסמדר, בת 13, חדד, שגרות ברחוב הסמוך השלישית.

"בכנסנו למכולת וקנינו כמה מצרכים", סיפרה סמדר, "שתי אחיותי באו איתי לקנות ממתקים. עמדתי ליד הקופה וכשהיינו ליד דלת הכניסה שמענו פתאום בום חזק. ראיתי שהרגליים שלי שחורות. המוכרים חשבו שהתפוצץ בקבוק, הם שטפו לי את הרגליים ואז ראיתי שהרגליים עם דם". בחנות פרצה מהומה. האחיות הקטנות פרצו בבכי ובצעקות. כולן הוצאו מן החנות. תוך דקות הגיעו אמבולנסים והחלו לטפל בילדות. האב, יחזקאל חדד, שמע את הסירנות והבין מעוברי אורח שמשהו קרה לבנותיו. הוא רץ הביתה וקרא לאשתו ויחד הם נסעו

(המשך בעמוד 2)

מאת דני רובינשטיין, יורם לוי ודני צדקוני, סופרי 'דבר'

שביתה כללית היתה אתמול בשטחים בתביעה לחידוש הלימודים. 15 ערבים נפצעו בשורה של תקריות בגדה וברצועה. עוצר בתחנות הפליטים ברצועה. צה"ל ערך פעולות יזומות בכפרים בשומרון.

מקורות ערביים מסרו אתמול על תקרית קשה שהיתה במחנה הפליטים ג'נין ובה נפצעו ארבעה צעירים אחד מהם קשה. התקרית נמשכה גם בשעות הערב. בכפר דיר־נסאבה בנפת רמאללה הוכרז סגר ונודע כי כמה צעירים נפצעו בו, אחד מהם נלקח לאשפוז בביה"ח ברמאללה. צה"ל יזם פעילות להסרת מחסומים, סיסמאות ודגלים בכפרים רוג'יב, קבלאן וביתא בנפת שכם. מקורות ערביים מסרו על שני פצועים וכן על עוד שישה פצועים מהכפרים יתמא ובית רימא, ומחנה הפליטים א־דהיישה העיד שולי־כרם. עוד פעל צה"ל באיזור התעשייה של אל־בירה, שם יש שכונה קטנה שהיתה מלאה בסיסמאות והתושבים נדרשו למחוק. תקרית היתה בשעות

(המשך בעמוד 2)

עיקרון תחילה

- האולימפיאדה ה־24 ננעלה ביום א' בסיאול בטקס ססגוני ומרהיב עין – מדור הספורט, עמ' 4–5.
- חוסיין הוציא צו לדחיית הבחירות לפרלמנט הירדני – עמ' 2.
- משרד החינוך מציע להנהלות בתי־הספר למסד את 'החינוך האפור' על־חשבון האמידים שבהורים – עמ' 3.
- תינוקת בת יומה נמצאה בפח־אשפה בירושלים וניצלה – עמ' 6.

מוסטפה נתשה מתנבא:

אש"ף עומד להודיע על הפסקת המאבק המזויין

חברון, (ע"ד). – מוסטפה נתשה, מי שהודח מתפקידו כראש עיריית חברון, אמר אתמול כי הוא סבור שאש"ף עומד להודיע על הפסקת המאבק המזויין, כדי לסייע לשמאל הישראלי לזכות בבחירות ב־1 בנובמבר.

"אני חושב שהוועד הפועל של אש"ף עומד להודיע על שינויים במדיניותו כגון השעיה למעשה של המאבק המזוין, מתוך שאיפה לאפשר למתונים בישראל לזכות בבחירות ולעלות לשלטון", אמר נתשה.

(המשך בעמוד 2)

ערפאת מוכן לשלב נציג 'נטורי קרתא' בממשלה הפלשתינית

מספר שניצל מהתנקשות

מאת דן אבידן, סופר 'דבר' לענייני ערבים

יאסר ערפאת סיפר שלשום לעתון הכוויתי 'אל־זטן', כי לפני כמה ימים ניצל מנסיון התנקשות בחייו. באותו ראיון רמז ערפאת, כי הוא מוכן לשלב נציג מטעם 'נטורי קרתא' בממשלה פלשתינית זמנית לכשתקום.

מקורות פלשתיניים דיווחו בינתיים, כי צמרת אש"ף נוטה להסתפק בהכרזה על עצמאותם של תושבי השטחים, בלי להקים ממשלה פלשתינית זמנית, במהלך כינוס המועצה הלאומית הפלשתינית, האמור להיות החודש בתוניסיה או באלג'יריה.

המועצה אמורה לגבש את מדיניות התגובה האש"פית להתנתקותה של ירדן מהגדה המערבית ועזה.

שלשום הבליט הדבר אש"ף בבגדאד, שהארגון העביר את סכום הכסף הראשון, הנאמר לדעת משקיפים ביותר

(המשך בעמוד 2)

הממטרים יימשכו היום

מאת אריה ארד, שמעון חיים ודני צדקוני, סופרי 'דבר'

ממטרים יוסיפו לרדת היום במקומות שונים, אך יהיו אלה גשמים של ממש רק באופן מקומי – אמר אמש החזאי רוברט אולינסקי לסופר 'דבר'. הטמפרטורות יהיו נמוכות מהרגיל ומזג־האוויר יהיה בלתי יציב. החזאי צופה התייצבות רק לקראת מוצ"ש.

ביממה האחרונה ירדו ממטרים במקומות רבים, אולם עד אמש הגיע דיווח על גשם של ממש רק מאיזור אשדוד, שם ירדו 8 מ"מ. דיווחים על גשמים הגיעו מכל חלקי הארץ. אחר

(המשך בעמוד 2)

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

האגף לאיגוד מקצועי
המחלקה לוועדי עובדים ומקומות עבודה

במות איגוד מקצועי

מהלך חדש בהסתדרות

המקום	התאריך	השעה	המנחה	המרצה
מועצת פועלי חדרה	5.10.8		שמואל יעיש	מנכ"ל ישראל קיסר – יום עיון
מועצת פועלי ראש העין	10.10.88	19.00	אליהו נאוי	שלום זהבי
מועצת פועלי קרית מלאכי	10.10.88	19.00	חיים הברפלד	שלמה סופר
מועצת פועלי זכרון יעקב	13.10.88	17.00	משה ולדמן	דוד שושן
מועצת פועלי ירושלים	17.10.88	16.00	חיים הברפלד	מישן הרוש
מועצת פועלי רחובות	17.10.88	19.00	אהרון ישראלוביץ	עובדיה שהרבני
מועצת פועלי יבנה	17.10.88	18.00	אליהו נאוי	דוידי יהודה
מועצת פועלי נצרת עילית	17.10.88	13.00	מנוחה אדמוני	יצחק משה
מועצת פועלי קרית שמונה	18.10.88	18.00	מנוחה אדמוני	יוסף שלום
מועצת פועלי מצפה רמון	20.10.88	17.00	מנוחה אדמוני	סמי שושן
מועצת פועלי לוד	19.10.88	18.00	אהרון ישראלוביץ	דוד פרציאנו
מועצת פועלי אופקים	19.10.88	19.00	עליזה תמיר	סעדיה אלוס
מועצת פועלי ערד	24.10.88		חיים הברפלד	בצלאל סגיב – יום עיון
מועצת פועלי עפולה	25.10.88	19.00	מאיר נה	יעקב אביטבול
מועצת פועלי רהט	26.10.88	18.00	מנוחה אדמוני	סלמאן

هكذا من الأصل

הקפות בכיכר

הקפות שמחת תורה אמש בכיכר מלכי ישראל בתל־אביב. (צילום: ורד פאר)

חוסיין דוחה את הבחירות לפרלמנט עד שינוי החוק

מאת דן אבידן, סופר "דבר" לענייני ערבים

המלך חוסיין פרסם שלשום צו מלכותי המורה על דחיית הבחירות לפרלמנט הירדני, שמועדן ב־30 ביולי במסגרת מדיניות ההינתקות הירדנית מהשטחים. על־פי החוקה הירדנית, יש לערוך בחירות חדשות לפרלמנט בתום ארבעה חודשים מיום פיזורו, אך החוקה מקנה גם למלך את הסמכות להכריז על דחיית הבחירות אם בצער לדעתו לקיימן במועדן המתוכנן.

מקור ירדני מוסמך אמר, שהבחירות לפרלמנט החדש ייערכו מיד לאחר שהממשלה הירדנית תסיים להכניס שינויים בחוק הבחירות הנוכחי, שאומץ ב־1986. מקורות ברבת עמון סיפרו, כי הכוונה היא לערוך את הבחירות לפרלמנט החדש באביב על יסוד חוק בחירות חדש, שלפיו יתקיימו הבחירות רק בגדה המזרחית ולא בגדה המערבית, בהתאם למדיניות ההתנתקות הירדנית מהשטחים.

אם אכן ייערכו בקרוב בחירות לפרלמנט הירדני רק בקרב תושבי הגדה המזרחית, פירושו של דבר, שהמלך חוסיין החליט להקנות גושפנקה חוקית למדיניות ההתנתקות מהגדה המערבית ולדאוג לביזור ענייני הממלכה ההאשמית.

שלשום ערך המלך חוסיין ביקור בזק בעיראק ונועד עם שליטה סדאם חוסיין. באותה הזדמנות גילו העיראקים, כי ייצרו לאחרונה טיל אוויר־קרקע מסוג חדש המכונה 'אבאביל' על שם להקת ציפורים אגדתית, שבקוראן מסופר, כי מנעה במאה השישית את נפילת ה'כעבה' לידי לוחמים חבשים.

גם יחסי העבודה מחריפים:

עובדי בל"ל מפסיקים מהיום את כל הפעילויות השיווקיות

בנק ישראל תובע לדחות תביעות השכר

מאת חיים ביאור ואמנון אמר, סופרי "דבר"

יחסי העבודה בבנק לאומי מחריפים שוב, לאחר שהוועד הארצי של העובדים הורה לעובדים לפתוח מהיום בשיבושים, שיתבטאו בהפסקת הפעילות השיווקית של הבנק.

במכתב לעובדים שכותרתו "משבר השכר", טוען הוועד הארצי שההנהלה דוחה את ההצעות שהעלתה ההסתדרות, בנוגע לחתימה על הסכם שכר לשנת 1988. הוועד דוחה את טענתה של הנהלת הבנק, לפיה העובדים כבר זכו בתוספת שכר של חמישה אחוזים על חשבון שנת 1988 וכי בתוספת זחילה טבעית, השכר בבנק עלה מעבר לשיעור זה.

בהוראת הוועד, מפסיקים 10,000 עובדי בנק לאומי כל פעילות הקשורה בפתיחתם של חשבונות ותכניות חסכון חדשים וכן מבצעים מיוחדים הקשורים לפריון המניות הבנקאיות.

עוד נאמר במכתב שפרסם הוועד הארצי לעובדים כי במועצת המנהלים של הבנק נוצר מצב תמוה, שבו דירקטורים מחזיקים בכיסם מכתבי התפטרות ולא ברור אם יעזבו, ואילו מנכ"ל הבנק, צדיק בינו, מודיע על כוונה לעזוב, אך מתכוון להישאר בתפקידו במשך חצי שנה. "בעוד העובדים רואים בבנק את ביתם, מתייחסים אליו חברי מועצת המנהלים כקרש קפיצה לכהונות אחרות", טוען הוועד.

בנק ישראל תובע לדחות תביעות השכר

בנק ישראל תבע היום מהבנקים לדחות את דרישות השכר שהעלו לאחרונה עובדי מערכת הבנקאות. בעקבות מידע שהצטבר בבנק המרכזי, פרסם היום המפקח על הבנקים, זאב גולדשמידט, לכל הבנקים שלא להיענות לתביעות השכר של עובדיהם.

במכתב ששיגר לבנקים יחזור המפקח על עמדתו מחודש יוני השנה לפיה צריכות תוספות השכר בבנקים לשקף את הגידול בפריון בכל הבנק. במכתבו ידגיש גולדשמידט את העובדה שהשכר בבנקים עלה כבר במידה ניכרת על תוספת הפריון. עליית שכר זו הסתכמה בשנה שעברה בכ־17 אחוזים ריאלית בממוצע לעובד.

בכל הידוע, עולות היום תביעות השכר של עובדי הבנקים על התוספות שכבר הובטחו להם, הכוללות תוספת של חמישה אחוזים ומענק בגובה של שתי משכורות.

קיסר: אפשר להגיע להסכם תוס"י בלי אמצעים ארגוניים

(עתים).– מזכ"ל ההסתדרות, ח"כ ישראל קיסר נפגש שלשום עם סגני יו"ר האגף לאיגוד מקצועי מאיר בת האמורים זילוני, המנהלים בהעדרו של חיים הברפלד את המו"מ עם ראשי התאחדות התעשיינים באשר לחתימת הסכם רב־שנתי חדש לתוספת היוקר.

בפגישה נבחנו שוב כמה מודלים להסכם תוספת היוקר האמורים להתאים לרמת אינפלציה בשיעורים נמוכים ובשיעורים גבוהים יותר לרבות תדירות התשלומים בהצטברויות שונות של התייקרות במשק, אם בשל קיצוצים בתקציב הממשלה והפחתת סובסידיות למצרכים ושירותים חיוניים היזומה בידי האוצר, ואם בשל שינויים צפויים בשער החליפין של השקל הנתונים, כידוע, בלעדית לשיקולי הממשלה בעיתוי המתאים לה ובשיעור הנדרש.

נוכח המו"מ המתמשך נבחנת בהסתדרות הצעה להסכם ביניים עם המעסיקים שיאפשר לעובדים השכירים קבלת פיצוי התייקרות תוך החודש הנוכחי בבחינת "אד־הוק", עבור התקופה מאז שולמה לפני כמה חודשים תוספת היוקר האחרונה.

מזכ"ל ההסתדרות הביע תקווה שאכן ניתן להגיע להסכם תוספת יוקר רב־שנתי הוגן, מבלי לנקוט בצעדים ארגוניים ולהפר את השקט התעשייתי.

אֶלְמַקְס משחת השיניים במניעת עששת · יעילה פי 3

תורנות בתי מרקחת

תל־אביב דיזנגוף – דיזנגוף 132 – 223390; קופ"ח מכבי – בן יהודה 26 – 203492	**פתח־תקוה** עין גנים – רח' חזון איש פינת גורדון – 905051
ירושלים מרפאת רוממה – הפ"ג 28 – 523191	**בת־ים** גני בת־ים – הנביאים 3 בת־ים – 5515671
חיפה קרית אליעזר – כיכר מאירהוף 6 – 511707	**רחובות** הנשיא – הנשיא הראשון 461342 – רק אחה"צ
	כללית – בני משה – 452381

אֶלְמַקְס מיוצרת ע"י GABA

מודיעון

מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל:
טלפון 03־433500
בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב
ביום ו' וערבי חג מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב בר כוכבא 49 – טלפון 03־284649
בימים א' עד ה' מ־21.00 עד 23.00
בימים ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים – מ־15.00 עד 21.00
אזור חיפה
רחוב הגפן 26 קומה ב' – 04־523566 כל יום כולל ערבי חג, שבת, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00

אזור ירושלים
בערבי שבת וחג, בשבתות וחגים רופא תורן הנותן טיפול חירום לסובלי שיניים בהדסה עין כרם בחדר המיון – 02־446220
עזרה ראשונה נפשית
בתל־אביב – 03־5461111
קו לילדים ונוער – 03־261113
ירושלים – 02־227171
חיפה – 04־672222
נתניה – 053־335316
כרמיאל (גליל) – 04־988410
כפר־סבא – 052־913999
באר־שבע – 057־418111
קו פתוח – ארגון קשבת לילדים ובני נוער
בתל־אביב 03־221680 (24 שעות)
נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה
בימים א' עד ה' מ־9.00 עד 16.00 – 03־235922
קו פתוח לקשיש 02־690685
האגודה לזהות האתרח בישראל – סניף תל־אביב – בן יהודה 146 טל' 239207 בימים א' – ה' 3 – 9

דבר DAVAR
מאוחד עם "לְמֶרחב"
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר המערכת ד"ר יורם פרי
המו"ל – "דבר" בע"מ
נדפס בדפוס "דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032
סניפים:
ת"א בית "דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאזיה קומה ג'
טלפון 242203, מ. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3־2־642111, מ 33104

נמל טרטוס של סוריה נהפך לבסיס סובייטי

מאת גדעון קרץ, סופר "דבר" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"דבר"). – נמל טרטוס בסוריה הפך לבסיס חשוב של הצי הסובייטי, כך מוסר השבועון "לה פואן". העתון אומר כי הסובייטים ריכזו באחרונה בנמל, הנמצא 55 קילומטר מגבול לבנון, ספינות מלחמה רבות שנמצאו קודם לכן בים השחור.

'פתח' מעביר מחבלים מצידון אל איזור צור

מאת מלי וליגנר, הסופרת הצבאית של "דבר"

הכוח הימי של 'פתח' מפלג ערפאת מרכז מאמצים בהעברת מחבלים מארגונו, מצידון לאיזור מחנה הפליטים ראשידיה שליד צור. כך עולה מחקירתו של מחבל פלשתיני שנתפס לפני שבועיים ליד צור.

עתה הותר לפרסום כי ספינה של חיל הים טרפדה ביום הכיפורים, לפני שבועיים, סירת גומי ובה מחבל, בים מול מחנה הפליטים ראשידיה שבצור. ספינת חיל הים הפתיעה את המחבל שהיה בסירת הגומי, והוא נלקח לחקירה. בחקירתו סיפר, כי עסק, מטעם הכוח הימי של 'פתח' מפלג ערפאת, בהעברת מחבלים פלשתינים מצידון לראשידיה.

העברת מחבלים מצידון לאיזור צור היא חלק מנסיונות ההתבססות של הפלשתינים בדרום, במאבק הכוחות בין מחבלים מארגוני הסירוב לפלג ערפאת, וביניהם לבין ארגונים עדתיים אחרים באיזור.

הוזל המזוט לתעשייה

מאת יוסף מיכלסקי סופר "דבר"

המזוט לתעשייה הוזל מראשית השבוע בשיעורים שבין 2.5 ל־4.2 אחוזים. המזוט לחברת החשמל הוזל בשיעור של 3.4 אחוזים. על כך מסר ביום ראשון שר האנרגיה והתשתית משה שחל.

הדלק למטוסי סילון לתעופה האזרחית ולחברת "אל־על" הוזל בשיעור של 3 אחוזים והנפטא בשיעור של 3 אחוזים.

שר האנרגיה הדגיש כי זו ההוזלה השלישית במחירי המזוט והנפטא מאז החלה הרפורמה בענף הדלק, לפני שלושה חודשים. הוא ציין, כי הרפורמה מאפשרת התאמה מיידית של המחירים של מוצרי הנפט בארץ לאלה הנהוגים במדינות אירופה. התאמה זו תורמת לכושר התחרות של התעשייה הישראלית כנגד המוצרים בחו"ל. הוזלות אלה נעשות במסגרת עידכון אוטומטי של מחירי מוצרי הדלק, אחת לשבועיים, כאמור תוך השוואה למחירים הנהוגים באירופה.

הממטרים יימשכו

(המשך בעמוד 1)

מחזאי השירות המטאורולוגי נרטב היטב, כשעה שעסק בסקי מים על הכנרת. משיצא אל החוף גילה, כי לא ירד שם גשם. אמש נוצר הרושם, כי עיקר הגשם לא נמדד, מפני שירד רק בין תחנות המדידה, כמו לפני שבוע.

היורה בת"א, אשדוד וב"ש

היורה ירד בליל שמחת תורה בתל־אביב. הגשם ניתך בעוצמה סמוך לשעה 8.00 בערב ונמשך דקות ספורות בלבד. מיד לאחר מכן שוב התבהרו השמים. לא נמסר על תאונות ואירועים חריגים כתוצאה מהגשם.

גשמים שוטפים ירדו אתמול באזור אשדוד. [illegible] גשמים חזקים בכל אזור החוף הדרומי [illegible] היה סוער ושוטף ממתרחצים. [illegible] קל של גשם [illegible] באיזור באר־שבע.

הגשם מסייע לדעיכת התפרצות הפוליו

ד"ר עופרה חבקין, הרופאה המחוזית של משרד הבריאות בנפת חדרה, מסרה, כי המומחים מתרשמים שההתפרצות בנפת חדרה נמצאת בדעיכה והגשם שירד ומזג האוויר הקריר מסייעים להכחדת הנגיף.

אש"ף עומד להודיע

(המשך מעמוד 1)

הוא הגדיר כ"מתונים", את שר החוץ שמעון פרס ואת מפלגת העבודה. בשיחה עם כתב ורדיו הוסיף (אומר ראש עיריית חברון לשעבר): "יתכן שההחלטות הרשמיות לא יענו על מלוא התנאים שהוצגו על ידי ארה"ב למו"מ עם אש"ף, אך יהיו אלה החלטות הקרובות ביותר לתנאים האמריקאיים".

ערפאת מוכן לשלב

(המשך בעמוד 1)

במיליון דולאר, לבנק הערבי ברבת עמון, כדי לממן את משכורות אלפי הפקידים הפלשתינים בגדה המערבית ועזה, שפוטרו על־ידי ירדן.

ערפאת הגיע שלשום לפקין לביקור שיימשך שלושה ימים בהזמנת הצמרת הסינית. הוא ידון עם ההנהגה הסינית באופציות המדיניות העומדות לפני אש"ף לקראת כינוס המועצה הפלשתינית.

בצער וביגון רב הננו להודיע על פטירתה של הרעיה, האם והסבתא

אסתר שור

(לבית מופילובסקי מגרודנו)

ההלויה תתקיים מחר יום רביעי כ"ד תשרי תשמ"ט 5.10.88 בשעה 11.00 בבית העלמין בכפר סבא. אוטובוס יצא בשעה 10.15 מבניין סולל בונה ומבית המנוחה, שדרות הנשיא 31, בשעה 10.30.

יעקב שור
אביהו, צפי, מיכל ויעל שור
שרה, דורית וגלי דר
וכל המשפחה

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו ללא עת של חברנו לעבודה

ברוך עופר ז"ל

תנחומינו למשפחה האבלה

תנובה, סניף מחוזי ת"א
ההנהלה והעובדים

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירנו

הפרופ' יצחק קלוגאי

בן 100 היה במותו

ההלויה תצא היום, יום שלישי, כ"ג תשרי תשמ"ט, 4-10-88 בשעה 2.00 אחה"צ מבית הלוויות סנהדריה בירושלים.

משפחות בקצבי וזמור

סיום נהדר להתחלה חדשה, הודה מרכז הפיקוח לצוות 'דיסקאוורי'

מאת דליה ראפאל, סופרת "דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"דבר").–מנקודה קטנה ומרוחקת בשמיים גדלה בהדרגה מעבורת החלל 'דיסקאוורי' – לעיני מאות אלפי צופים באתר הנחיתה האמריקאי בקליפורניה ומיליוני האמריקאים שצפו בה בשידור חי בטלוויזיה. אחר־כך נשמע גם רעש הציפור הענקית. שיחות מרכז הפיקוח עם אנשי צוות המעבורת שודרו גם הן, דיווח על מזג־אוויר אידיאלי והוראות אחרונות.

שאגות הקהל גברו והלכו עד להתפרצות עצומה של התרגשות, כשגלגליה האחוריים נגעו במסלול הנחיתה של בסיס חיל־האוויר אדוארדס. אחריהם נגעו הגלגלים הקדמיים ולבסוף נעצרה המעבורת כליל. נחיתה מושלמת, בדיוק על פי התוכנית. הרמקולים פצחו בנגינת ההמנון הלאומי. "סיום נהדר להתחלה חדשה", קרא מרכז הפיקוח. "תודה לכם". "תודה לכם כולכם", השיב מפקד צוות המעבורת.

ושוב ציפייה. האסטרונאוטים מקפידים על שגרת סיום המשימה. "סוגרים את המעבורת", נחלצים מחליפות החלל, הכבדות והמסורבלות יותר מבעבר, מותאמות למקרי חירום רבים יותר. יש גם לוודא, שלא הביאו עמם כל חומר, גז, נגיף או רעה חולה אחרת לכדור הארץ.

בינתיים שידורים חוזרים תכופים של הנחיתה. מכל הכיוונים. בכל הזוויות. כעבור כמעט שעה, נפתחה דלת המעבורת וחמשת אנשי הצוות הופיעו, מנפנפים בדגל האומה עצום מידות.

על המסלול קיבל את פניהם סגן הנשיא ג'ורג' בוש. לא, לא מעשה פוליטי, ולא היתה כל כוונה לנצל את ההצלחה לצורכי מסע הבחירות, ממהרים הכל להסביר. אולם ברור שהמועמד הרפובליקאי וגיבוריה החדשים של האומה הגאה יתפסו מקום מרכזי במהדורות החדשות, בכל הרשתות, כל היום.

שנתיים וחצי לאחר אסון 'צ'לנג'ר' ומותם של כל שבעת אנשי צוותה, החזיר צוות 'דיסקאוורי' את ארה"ב לחלל ואת הגאווה הלאומית לכותרות.

ביקורת חריפה

(המשך מעמוד 1)

לחברת האם של הבנק ולדירקטוריון בנק לאומי. דו"ח קודם של הרשות, שעסק בהיבטים הפליליים של פרשת שכר הבכירים ופרשיות נוספות הקשורות בהנהלה הקודמת, כבר מטופל ע"י המשטרה לאחר שהועבר לה על־ידי היועץ המשפטי לממשלה.

בדו"ח הקודם ישנם חשדות למעשים פליליים הנוגעים לדיווח לקוי בעניין עלות שכר הבכירים, מימון דירת שרד של היו"ר הקודם ארנסט יפת, גם לאחר שרכש אותה מהבנק וכן רכישת תמונות מצוירות, אשת אחד המנהלים הבכירים בבנק.

בצעד מפתיע החליט ג. מקוב, אחד מהדירקטורים שהודיע כבר על כוונתו להתפטר מדירקטוריון הבנק, לחזור בו מכוונת ההתפטרות. צעדו של מקוב בא לאחר שהתאחדות האיכרים החליטה ערב החג להביע אמון בפעילותו של מקוב בבנק לאומי ודרשה ממנו לחזור בו מהתפטרותו. להתאחדות האיכרים יש נציגות מסורתית במועצת המנהלים של בנק לאומי. מקוב, המשמש כמנכ"ל חברת 'פרדס' נבחר לדירקטוריון בל"ל על־פי המלצתה של התאחדות האיכרים.

הפרופ' שמעון שטרית לא נענה עדיין לתביעתו של נגיד בנק ישראל להתפטר מחברותו בדירקטוריון בל"ל ואין בכוונתו לעשות זאת היום, לאחר תקופה של שבועיים שקבע נגיד בנק ישראל להשלמת מהלך ההתפטרות. פרופ' שטרית סבור כי לא ייתכן שיהיה דין אחד למי שמתריע נגד מחדלים ציבוריים ולמי שנאשם בהם. כמו כן הוא מביע את החשש למעמדם של נציגי ציבור בעתיד שיהססו להתריע מפני מחדלים כאלה, גם אם יש בהם אספקטים פליליים, אם אמנם יאלץ להתפטר, כדרישת הנגיד. בימים הקרובים יועד הפרופ' שטרית עם הגורמים הבכירים הקשורים בפרשה ובכלל זה נגיד בנק ישראל, היועץ המשפטי לממשלה ויו"ר הרשות לני"ע. ולאחר שיחות אלה יגבש את עמדתו. הפרופ' שטרית מבקש לוודא כי אם אמנם יתפטר מדירקטוריון הבנק, לא יופרע הטיפול התקין בפרשת החוזים האישיים. הוא דוחה את עמדת בנק ישראל, לפיה יש להפקיע את הטיפול בפרשה זו מהדירקטוריון הבנק של בנק לאומי כדי שלא יסתבך גם הוא בטיפול לא תקין.

ערב החג התבקשו כל הדירקטורים של בנק לאומי, שהודיעו על כוונתם להתפטר מהבנק, להמשיך את תפקידם עד למינוי דירקטוריון חדש. לבקשה זו, שהופנתה על־ידי חברת האם של הבנק, נענו כל הדירקטורים שהתפטרו.

תגובות

(המשך מעמוד 1)

ישוחרר כנראה איש הכנסייה טרי וייט.

אולם שר החוץ הסורי פארוק א־שארע אמר אתמול בניו יורק, כי לארצו היה חלק נכבד בשחרור בן הערובה. שר החוץ ג'ורג' שולץ היה אמור להיפגש עמו אמש, במרכז האו"ם ולהודות לו על מאמצי ארצו בעניין זה. לפי הדיווחים שהתפרסמו בימים האחרונים בעיתונות, אמורים הארגונים השיעיים בלבנון לשחרר את כל תשעת האמריקאים המוחזקים בידיהם, וזאת בתמורה לעזרה כלכלית לממשלת איראן.

דוברת משרד החוץ הוסיפה, כי ארה"ב עומדת על דרישתה לשחרור "כל בני־הערובה ללא כל תנאי". "לא היתה ולא תהיה כל עסקה", הדגישה. "שחרור בני־הערובה נדרש מטעמים הומניטאריים". דוברים רשמיים של הממשל אישרו קודם לכן, שגם לידיהם הגיעו ידיעות, משגרירויות ארה"ב באיזור, על שחרורו הקרוב של אחד מבני־הערובה. במחלקת המדינה אף הוקם 'כוח משימה' מיוחד לטיפול בכל ההיבטים של העניין.

דובר הבית הלבן, מרלין פיצווטר, הודה כי כי קיימת בממשל דאגה מכך שבני הערובה ושחרורם ישמשו למטרות פוליטיות, בהקשר המיוחד של מערכת הבחירות בארה"ב. "איננו יודעים מה הם מניעיהם של החוטפים", אמר פיצווטר, "וזוהי הסיבה לכך שאנו זהירים כל־כך, שלא יתקבל רושם של מעורבות פוליטית".

הידיעות על שחרורו של סינג הביאו קץ למערבולת דיווחים ושמועות, אשר ברובם ניבאו את שחרורו של בן ערובה אחר – אלן סטין, אזרח אמריקאי ופרופסור באוניברסיטה בביירות. כתבים זריזים אף מיהרו לראיין את רעייתו ובני משפחתו, שכמובן לא יכלו לאשר דבר.

הפרופסור

(המשך מעמוד 1)

הנמצאים ברשותו. קציני מודיעין סוריים ושוטרים לבושים אזרחית לקחו את סינג אל הבניין הנטוש של סוריה שבשכונת ביר חסן שבמבואות הדרומיים של ביירות.

קודם לכן אמר שר החוץ הסורי פארוק א־שארע, כי בן הערובה יועבר [illegible] לדמשק, שם הם ימסרו אותו לנציג [illegible]. א־שארע אמר את הדברים עוד לפני שחרורו של סינג. גם שר ההסברה של סוריה, נאסר כדור, אמר כי בן הערובה נמצא בידיים סוריות.

ארגון "הג'יהאד האיסלאמי לשחרור פלשתין" חטף את ארבעת בני הערובה מהאוניברסיטה האמריקאית בביירות בינואר 1987. מלבד סינג יתר הארבעה הם בעלי אזרחות אמריקאית – אלן סטין בן ה־48, רוברט פולהיל בן ה־55 וג'סי טרנר בן ה־43. אמש בשעות מוקדמות יותר נמסר שבן הערובה שישוחרר קודם הוא אלן סטין.

ארגון המחתרת הפרו־איראני פירסם בשבת הודעה בה נאמר, כי ישוחרר אחד מבני הערובה כמחווה של "רצון טוב, משום שחלו התפתחויות פוליטיות חיוביות באיזור". בחודש שעבר פירסם הארגון שלוש הודעות ובהן דרש מארה"ב צעדים חיוביים לקראת הכרה בזכויות הפלשתינים בתמורה לשחרור בני הערובה.

בסך הכל נמצאים בלבנון 17 בני ערובה מערביים, מהם תשעה אמריקאים.

שלוש ילדות

(המשך מעמוד 1)

עם הכנסת לבית החולים "ביקור חולים".

סגן מנהל המחלקה הכירורגית ד"ר משה דרהאי מסר כי הבנות נפגעו בכלל מרסיסי מתכת שננעצו ברגליים עד לברכיים. לדבריו הרסיסים לא חדרו עמוק ולא גרמו נזק לכלי הדם או לעצבים. הוא העריך כי תוך ימים ספורים ניתן יהיה לשלוח לביתן.

לבית החולים הגיע, זמן קצר לאחר הפיצוץ, ראש העיר טדי קולק אשר שמע מפי הילדות מה שאירע להן. "אני רציתי לקנות שוקולד מקולה", סיפרה עבנל. ראש העיר שלח אל הילדות חבילת שוקולד. למקום הפיצוץ הגיעו כוחות גדולים שסגרו את האיזור עד שחבלני המשטרה אספו את שאריות המטען. במקום הפיצוץ התגודדו מאות חרדים וחזו במתרחש. מבדיקת שרידי שני המטענים נראה כי אלו שני מטעני צינור זהים שהכילו מעט

[illegible]

בתחילה שיערו החוקרים כי החלות הממולכדות הובאו ממאפית "ברמן" שם נאפו אולם במהלך החקירה התחזקה ההשערה כי בשני המקרים הניחו המחבלים את השקית ובה החלה הממולכדת בלי שאיש ירגיש המתלקח מיד מן החנויות.

תלמיד ישיבה נפצע מבקבוק בעיר העתיקה

תלמיד ישיבת 'עטרת כהנים' נפצע שלשום בראשו ובידו בעת שהלך ברחוב הגיא בעיר העתיקה בירושלים. התלמיד אריאל בראבה, 21, סיפר כי בעת שהלך ברחוב, ליד האנדרטה לזכרו של יוסף שופר ז"ל, נזרק עליו בקבוק מגג אחד הבתים. הבקבוק התנפץ אך ביקרו מכסה לבוחן מהירון השלך המטף פגע בראשו כנראה בקבוק נוסף וגרם לחתך עמוק במצחו. והתלמיד המבוהל נפל על חלון ראווה ונחתך בידו השמאלית. כתוצאה מכך נפגע עצב של אחת מאצבעותיו. הוא הצליח להגיע לישיבה ומשם הוא אושפז בבי"ח "ביקור חולים".

מפגינים

(המשך מעמוד 1)

הלילה גם במחנה הפליטים קלנדיה.

הכפר חבלה – 45 יום ללא חשמל ומים

50 מאנשי התנועה המתקדמת לשלום בראשות ח"כ מוחמד מיעארי הפגינו אתמול בכפר חבלה בנפת קלקיליה. הם נכנסו לכפר בדרך עקיפה והתקבלו בו בתהלוכות ע"י התושבים. בפני המפגינים הוצגו דודי שמש ומכשירי טלוויזיה שנשברו, לדברי התושבים, בשעה שצה"ל פעל בכפר. התושבים התלוננו כי מזה 45 יום שצה"ל ניתק את אספקת המים והחשמל בכפר והם שואבים מים מבאר מרוחקת. לאחר זמן מה הגיע לכפר כוח צה"ל שדרש מהמפגינים להתפנות והם נענו לו.

[illegible]

עוצר מנע הוטל בסוף השבוע על מחנות הפליטים ג'יבליה, שאטי, דיר אל באלח, נוסייראת ושאבורה ברפיח, ועל השכונות סג'איה, שייח רדואן ודארג' בעזה, כדי למנוע הפרות סדר והתפרעויות במהלך השביתה הכללית שהיתה אתמול ברצועה במחאה על אי פתיחת בתי"ס התיכוניים והמוסדות להשכלה גבוהה. למעט הפרות סדר מועטות אחת מהן אתמול בשכונת שאבארה בעזה, עברה השביתה בשקט. לא נמסר על פצועים במהלכה.

אזכרה לנח מוזס

במלאת שלוש שנים למותו של נח מוזס, מי שהיה העורך והמו"ל הראשון של עתון "ידיעות אחרונות", תיערך היום אזכרה ליד קברו, בבית העלמין בקריית־שאול, בשעה 3.30 אחה"צ.

באזכרה נולדה בת לבתו של נח מוזס, תמי־מוזס־בורוביץ, והיא נקראת בשם נועה, בגלל קרבת הצליל לשמו של הסב.

מת זקן הבימאים פרופ' יצחק קלוגאי בן 100 שנה

(עו).– פרופ' יצחק קלוגאי (קלוג'סקי), זקן הבימאים בארץ ובעולם, מת בגיל בירושלים. היה בן 100.

הבנתו, כבמאי הבעש"ט, נולד באוקראינה ולמד מדעי הטבע בקייב. הוא עלה ארצה ב־1913 ולימד כימיה, פיסיקה ומתמטיקה בגימנסיה העברית בירושלים. המשיך לימד גם בבית־הספר הריאלי בחיפה והיה פרופסור בטכניון בחיפה. הוא פרסם מאמרים רבים בעתונות העברית ובעתונות מדעית בארץ ובחו"ל וחיבר ספרי לימוד במדעי הכימיה.

אשתו המנוחה, שולמית, היתה אחותו של הנביא יצחק קרצבי ז"ל. הלווייתו תיערך היום בחלקת הנשיא קרצבי על הר המנוחות בירושלים.

בקו הבריאות
לשכת דובר קופת חולים הכללית והאגף הרפואי עורכים
קופת חולים לבריאות הציבור
כולסטרול שומני הדם ומניעת מחלות לב
צוות מומחים ישיב טלפונית לפניות הציבור במבצע מיוחד שיערך היום, יום שלישי 4.10.88 בין השעות 16.00-19.00
צוות תל-אביב והמרכז
ד"ר יצחק בייגל - בי"ח בילינסון
ד"ר פנינה גרין - בי"ח בילינסון
ד"ר דן גבריסקי - בי"ח מאיר
ד"ר מאיה גוטפריד - בי"ח מאיר
ד"ר דניס לוק - בי"ח קפלן
ד"ר גיורא וויזר - מרפאת ארלוזורוב
דיאטן ותיאו מאיינר - בי"ח בילינסון
03-433500
צוות חיפה
פרופ' יעקב בן ארי - בי"ח כרמל
ד"ר אוסקר מנוחין - מרפאת לין
ד"ר אריה לאור - מרפאת לין
טל. 04-568515, 04-568553
04-522728
צוות באר שבע והדרום
ד"ר מקסימו מישלוס - בי"ח סורוקה
ד"ר יעקב הנקין - בי"ח סורוקה
דיאטנית לף שמידה - בי"ח סורוקה
טל. 057-74406, 057-660321
057-660590
קופת חולים הכללית
בריאות היא עניין רציני

יקירנו

משה (מישקה) מאירי ז"ל

הלך לעולמו

אבלים:
אשתו: יהודית
בניו: יגאל וחנוך וב"ב
ונכדיו

בקשר למועד הלוויה, טלפון 04-832251.

מנהיג ססגוני

פראנץ יוזף שטראוס (צילום: א.פ.)

מת פראנץ יוזף שטראוס

בון (סוכנויות הידיעות). – מנהיגים פוליטיים ממערב ומזרח אירופה הביעו אתמול הערכה לפועלו של פראנץ יוזף שטראוס, אחד ממנהיגי הימין הגרמני וראש ממשלת בוואריה, שמת אתמול מהתקפת לב בגיל 73. שטראוס התמוטט בעת מסע ציד בשבת, ומאמצי הרופאים בבית החולים ברגנסבורג להצילו עלו בתוהו.

מנהיג מזרח־גרמניה אריך הונקר הביע את הערכתו לשטראוס, שנודע במדיניותו האנטי־קומוניסטית, על „תרומתו ארוכת השנים" ליחסי שתי הגרמניות. לשבחים זכה שטראוס גם מבה"מ, וגם משר החוץ של דרום אפריקה, זאת משום ששטראוס היה מראשי המתנגדים לסנקציות נגד מדינה זו.

★

עם מותו של שטראוס הסתלקה אחת הדמויות הססגוניות של הפוליטיקה המערב־גרמנית, שהשפיעה על הוויה של מדינה זו מאז כינונה לפני כ־40 שנה. שטראוס, מנהיג שמרני, עמד בכל התקופה בראש האיחוד הנוצרי־סוציאלי, השותפה הבווארית של המפלגה הנוצרית־דמוקראטית, וכיהן במשך שנים כשר הגנה בממשלת אדנאואר ואחר כך כשר האוצר ב'קואליציה הגדולה' בין הדמו־נוצרים והסוציאל־דמוקראטים. ב־1980 נכשל בנסיונו להיבחר לתפקיד הקאנצלר בבון.

שטראוס, שבתחילת הקריירה שלו נמנה עם המתנגדים להסכם השילומים לישראל מתוך חשש שהדבר יזיק לאינטרסים של הכלכלה הגרמנית, נודע אחרי מלחמת סיני ב־1956 כאחד מתומכיה המובהקים של ישראל. היה הרוח החיה בעסקת הנשק עם שמעון פרס, שעה שזה כיהן כמנכ"ל משרד הבטחון ואחר כך כסגן שר הבטחון. עסקות אלה קיבלו תנופה נוספת עקב פגישת אדנאואר בן־גוריון במארס 1960 בניו יורק.

שטראוס העריך את ישראל קודם כל כמעוז אנטי קומוניסטי, העשוי לבלום את התפשטות הסובייטית במזה"ת. ב־1965 תמך בכינון יחסים דיפלומטיים בין גרמניה לישראל. אולם בשנים האחרונות נודע במאמציו לקדם עיסקות נשק עם מדינות ערב ואף לא נמנע מלמתוח ביקורת על מדיניותה של ישראל.

שטראוס ביקר בארץ שלש פעמים – ב־1963, ב־1980 ולאחרונה ב־1985. עם ידידיו הישראלים נמנה גם השר ללא תיק עזר וייצמן.

שלמה שמיר

מיסוד החינוך האפור ע"י ההורים האמידים – הצעת משרד החינוך

התקדמות במו"מ בנושא עם המורים – דחו את אסיפות ההסברה

מאת יוסי ליבוביץ, סופר "דבר" בגליל

משרד החינוך מתכוון למסד את תופעת 'החינוך האפור' על־ידי הקמת עמותות שבאמצעותן יוכל כל ועד הורים לקנות 'חינוך אפור' ולהעסיק מורים בשליש משרה, במימונם של ההורים בעלי היכולת, שישלמו גם את חלקם של התלמידים מעוטי היכולת. דברים אלה מופיעים בחוזר שאותו מתכוון לשלוח בימים אלה מנכ"ל משרד החינוך, ד"ר שמשון שושני, למנהלי בתי־הספר.

החלטת שני ארגוני המורים להשבית את הלימודים מחרתיים ולקיים אסיפות הסברה בנושא נדחתה, ובמשא־ומתן על נושא זה ועל הסכם שכר המורים לשנת 88/89 חלה התקדמות. התגווה באה בעקבות הידיעה שפורסמה שלשום ב'דבר' על כוונת ארגוני המורים להשבית את הלימודים לשם עריכת אסיפות הסברה על נושא 'החינוך האפור' בבתי־הספר.

נודע, כי בעקבות פרסום הידיעה על ההשבתה הקרובה נדלקו 'נורות אדומות' במשרד החינוך והשר יצחק נבון התקשר אל מזכ"ל הסתדרות המורים יצחק ולבר ושאל אותו האם באמת מתכוונים הארגונים להשבית את הלימודים.

דוברת הסתדרות המורים גבריאלה גוטמן הודיעה בעקבות פרסום הידיעה, כי המורים והאוצר נכנסו לדיונים מעמיקים על הסכמי השכר, ובכלל זה גם על נושא 'החינוך האפור', ולכן אין כל כוונה להשבית את הלימודים ביום חמישי הקרוב, כפי שפורסם. ואולם, מזכ"ל הסתדרות המורים יצחק ולבר, אישר לסופר 'דבר' כי על־פי התכנית המקורית של שני ארגוני המורים, היתה כוונה להשבית את הלימודים ביום חמישי הקרוב ובגלל בעיות שונות הוחלט לדחות את ההשבתה ליום ראשון. כעת, לאחר כניסת הצדדים למו"מ, שונתה ההחלטה פעם נוספת ומועד ההשבתה נדחה למועד בלתי ידוע.

יצחק ולבר אישר עוד כי ארגוני המורים רואים בחומרה את נושא 'החינוך האפור', ההולך ומשתרש בבתי ספר רבים, בעיקר באמצעות עמותות ההורים שהוקמו ליד בתי־הספר, דבר היוצר פער מעמדי בין בעלי האמצעים המתגוררים באזורים יוקרתיים לבין עיירות הפיתוח וישובי קו העימות שהם בעלי יכולת פחותה.

עוד נודע, כי מנכ"ל משרד החינוך והתרבות ד"ר שמשון שושני מתכוון בימים הקרובים לשלוח חוזר מנכ"ל למנהלי בתי־הספר ובאמצעותם לעמותות ההורים, כדי לנסות ולמסד את 'החינוך האפור'. על־פי ההצעה, שנמסרה לעיונם של ארגוני המורים, יבוטלו כל עמותות ההורים שהוקמו ליד בתי־הספר ובמקומם תוקם בכל ישוב עמותה אחת שתפעל כצמוד לרשות המקומית, ובאמצעותה יוכל כל ועד הורים מבית ספר בישוב לקנות 'חינוך אפור'. במלים אחרות, משרד החינוך מעוניין למסד נושא זה.

על־פי ההצעה, מורים יועסקו על־ידי עמותות אלה וכל מורה שיועסק בשליש משרה, כלומר שמונה שעות שבועיות, יקבל שכר בהתאם להסכמי השכר שייחתמו עם המורים. בכך, מתכוונים במשרד החינוך והתרבות, לבטל את טענת ארגוני המורים, כי מורים מועדפים הנדרשים על־ידי עמותות מקבלים שכר פי שלושה ויותר ממורים הכפופים להסכמי השכר.

עוד מתברר על־פי ההצעה, כי אם ועד הורים בכיתה החליט על 'חינוך אפור' במקצוע מסויים, הדבר מחייב את כל ילדי הכיתה, ואם בכיתה זו יהיו ילדים שהוריהם לא יהיו מסוגלים לממן את שעות 'החינוך האפור' אזי הסכום הכולל של הוצאה זו יתחלק על גבם של ההורים בעלי האמצעים.

מזכ"ל הסתדרות המורים הודיע למשרד החינוך כי ארגונו מתנגד להצעה כיוון שהיא ממסדת הלכה למעשה את ה'חינוך האפור' באמצעות משרד החינוך, דבר שיצור פער בין תלמידים בישובים שונים, כבר בבתי־הספר היסודיים. הוא הודיע כי ארגוני המורים לא סיימו את מאבקם בנושא זה וכי עוד צפויים עיצומים והשבתות במערכת במידה ו'החינוך האפור' ימוסד על־ידי משרד החינוך.

גורמים בכירים בהסתדרויות המורים הביעו פליאה על כך שדווקא שר החינוך והתרבות יצחק נבון, המייצג מפלגה סוציאליסטית הדוגלת בשוויוניות, נותן את ידו למיסוד 'החינוך האפור' במדינת ישראל.

◉ בחירות 88 ◉ בחירות 88 ◉ בחירות 88 ◉

הליכוד פונה אל חריש לבדוק 'פרשת הריגול'

מאת יקיר צור, סופר "דבר"

נציגי הליכוד ח"כ דן מרידור ורוני מילוא, ייפגשו היום עם היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש, כדי לדון עמו בטענות, לפיהן שלושת הפורשים הבכירים מהשב"כ הועסקו בריגול נגד הליכוד. לטענת דובר הליכוד דני נווה, הוחלט בליכוד, בגלל חומרת החשדות, לא לפנות בתלונה למשטרה אלא ישירות ליועץ המשפטי.

כזכור, דחו דוברי המערך כחסרות שחר את הטענות, כאילו עסקו פורשי השב"כ, רפי מלכה, פלג רדאי וראובן חזק, בריגול נגד הליכוד. ראובן חזק הגדיר את הדברים כקשקוש חסר בסיס.

וירשובסקי: איסור הופעת מועמדים ברדיו אינו חוקי

(עתי"ם) ח"כ מרדכי וירשובסקי מסיעת ר"צ טוען בפנייה ליו"ר הוועד המנהל של רשות השידור, כי ההחלטה על איסור הופעתם של פוליטיקאים ברדיו במשך החודש הקרוב אינה מעוגנת בחוק הקיים ומסתמכת על הלכה שנתקבלה בוועד מנהל קודם של רשות השידור. החוק מדבר על איסור פירסום בטלוויזיה, אך אינו מאזכר את הרדיו.

ההחלטה הקיימת, אומר וירשובסקי נוגדת את חוק רשות השידור המחייב מתן מידע ופירסומים של עמדות ואירועים פוליטיים. ח"כ וירשובסקי מבקש בפנייתו מאהרן הראל לפעול לביטול ההוראה הקיימת שכאמור אינה חוקית, אינה הגיונית ואינה דמוקרטית. אין ספק, אומר וירשובסקי, כי לדעתו שרות השידור צריכה לקדם את הדמוקרטיה בישראל ולא להיאלם בזמן מערכת הבחירות.

28 יום לבחירות

צעירי המערך: הליכוד מעליל עלילות שווא

מאת יקיר צור, סופר "דבר"

ראש מטה הצעירים של המערך, אלוף (מיל.) אורי אור מאשים את הליכוד במסירת מידע כוזב לעתונאים ויצירת פרובוקציה במטרה להעליל עלילות שווא על צעירי הדור הצעיר של המערך.

במכתב ששלח ליו"ר מטה בחירות של הליכוד, משה ארנס, אומר אור, כי נדהם למשמע האינפורמציה שנמסרה לעתונאים, לפיה לכלכו צעירי הדור הצעיר של המערך את סניפי הליכוד. „זוהי פרובוקציה מכוערת ותוצרת שחור ואני דורש ממך כראש מטה הליכוד להתנצל בפומבי על עלילת שווא זו".

במערך מאשימים את הליכוד בחדירה למספר הטלפון המשמש את צעירי המערך במבצע 'איפה שמיר', ולהשמיע במקום הקסטה המוקלטת, השמצות וגידופים נגד שמעון פרס. בליכוד דוחים טענה זו ומאשימים את המערך בפגיעה בכ־15 סניפים של הליכוד ברחבי הארץ, והשחתת כרזות של הליכוד.

עימות התחיה־ר"צ בטלוויזיה ייערך ב־15 באוקטובר

(עתי"ם). – בערב החג, בפגישה בין ראשי מטות ההסברה של „התחיה", בראשותה של ח"כ גאולה כהן, ור"צ, בראשותו של ח"כ יוסי שריד, סוכמו הפרטים בדבר העימות הטלוויזיוני בין יושבי־ראש שתי התנועות יובל נאמן ושולמית אלוני.

העימות ישודר במוצ"ש, ה־15 לאוקטובר 88, והמנחה יהיה העתונאי ישעיהו בן פורת, כי שהינחה בשעתו את העימות הטלוויזיוני בין בגין לפרס. בן פורת נתן את הסכמתו וגם הוא השתתף בפגישה.

השאלות שישאל המנחה לא יימסרו מראש לשני המתעמתים והשאלות יהיו בתחום המדיני. העימות יימשך שמונה דקות וכל אחת מהמפלגות תקצה לו 4 דקות מזמנה בתשדירי תעמולת הטלוויזיה.

גאולה כהן ויוסי שריד הסכימו שהעימות ייקרא „העימות האמיתי", לאור העובדה ששתי התנועות רואות בעימות זה ביניהן עימות שיבטא בצורה הברורה ביותר את הוויכוח הקיומי הנטוש היום בארץ, לעומת הוויכוח המגומגם והמטושטש הניטש, לדבריהן, בין הליכוד למערך.

צו מונע את איוש המקום השמור לנציג ליברלי בהנהלת הסוכנות

(ע).– צו מניעה זמני, האוסר על יו"ר ההנהלה הציונית שמחה דיניץ לאייש את המקום השמור למפלגה הליברלית בהנהלת התנועה הציונית ובהנהלת הסוכנות היהודית עד אחרי קיום בחירות דמוקראטיות במועצת המפלגה הליברלית, ניתן ביום א' בבית המשפט המחוזי בחיפה.

החלטה זו של השופט מיכה לינדנשטראוס מסכלת בשלב זה את הליכים שנקט יו"ר חבר הנאמנים של ההסתדרות הציונית, מנדל קפלן, לאישור בחירתו של דוד הגואל להנהלת הסוכנות ולממונה על תיק הנוער והחלוץ בתנועה.

לבית־המשפט המחוזי בחיפה הוגש תצהיר של השר יצחק מודעי, לשעבר יו"ר נשיאות המפלגה הליברלית, ובו נאמר, כי המוסדות המוסמכים של המפלגה היו חייבים לאשר את נציג המפלגה במוסדות התנועה לפני שהמינוי יאושר בתנועה הציונית. השר יצחק מודעי טוען בתצהירו, כי הוא או כל אדם אחר אשר מסר את שמו של דוד הגואל כנציג המפלגה הליברלית בהנהלת התנועה הציונית והנהלת הסוכנות היהודית, עשה זאת על דעת עצמו וללא אישור של גוף מפלגתי מוסמך. השר יצחק מודעי תמך בעתירה שהגיש דב אבידן, יו"ר מזכירות סניף המפלגה הליברלית בנתניה (מי שכיהן בעבר כקונסול כלכלי בשגרירות ישראל ברומניה), לפסילת מינויו של דוד הגואל.

הליכים אלה נבעו מכך שהשר גדעון פת הגיש באחרונה לשמחה דיניץ מכתב התפטרות בהנהלת הסוכנות היהודית, שאליה נבחר בקונגרס הציוני האחרון בירושלים. למפלגה הליברלית שמורים עתה מקומות בהנהלת הסוכנות וכן תיק הנוער והחלוץ שאותו ביקשו להעניק לדוד הגואל.

חבר הנאמנים נתבקש לאשר מינוי זה כבר בימים הקרובים. אולם דב אבידן עתר, כאמור, לבית־המשפט נגד ראשי המפלגה הליברלית ונגד דוד הגואל. בעתירה הוא טוען, כי יש לקיים בחירות במפלגה לאיוש התפקידים ששוריינו לנציגי הליברלים בהנהלה הציונית ובסוכנות.

השופט מיכה לינדנשטראוס ציין בהחלטתו, כי מועצת המפלגה הליברלית מוסמכת לבחור ישירות בהצבעה חשאית את נציגי המפלגה ומועמדיה לחברות בכנסת, בהסתדרות הציונית, בסוכנות היהודית או בכל גוף אחר. אולם, הוסיף, במקרה זה מועצת המפלגה לא נתכנסה לבחירת המועמדים לתנועה הציונית ולהנהלת הסוכנות, ובכך יש לכאורה פגם. השופט קבע בהחלטתו, כי העותר דב אבידן זכאי לעמוד לבחירה דמוקראטית במוסדות המפלגה.

במהלך הדיון המשפטי התעוררה שאלה משפטית מעניינת, אך בית־המשפט לא נדרש לפסוק בה: האם המפלגה הליברלית קיימת עדיין מבחינה משפטית, נוכח איחודה עם תנועת „חירות" במסגרת הליכוד.

מזכ"ל המפלגה הליברלית מאיר הוברמן טען, כי המפלגה כבר לא קיימת, ואילו יצחק קעטבי, יו"ר מועצת המפלגה, אמר, שהמפלגה קיימת כגוף משפטי כל עוד לא הושלמו הליכי האיחוד בוועידה הנבחרת הראשונה של הליכוד.

אתה יכול לבחור מידי 4 חודשים את מסלול ההצמדה הנכון והכדאי לך:

- למדד + 4.5% לשנה
- לדולר + 6% לשנה
- או לקבל ריבית שיקלית פריים + 1% (כיום 16% ריבית שנתית).

• ניתן לשנות את סוג ההצמדה עד שבוע לפני יום העסקים האחרון בחודשים. יולי עבמבר ומרץ וזאת עבור ארבעת החודשים שלאחר כל מועד.

בכל מקרה מובטחת למשקיע תשואת מינימום של הצמדה למדד לכל תקופת החסכון

ההפקדות במסגרת תכנית "כוח השואה" רב גוני לשלוש שנים

מינימום הפקדה 3.000 ש"ח

הבנק רשאי להפסיק את התכנית בכל עת.
פרטים בכל סניפי בנק לאומי, בנק אגוד, בנק עליה לאומי ובנק ערבי ישראלי.

בנק לאומי - רווח יומי

נעצרו 12 אנשי 'כך' – שהצליחו לחדור ליריחו ונתקלו שם בצה"ל

מאת אוריאל בן־עמי, סופר "דבר"

משטרת יריחו עצרה אמש 12 אנשי 'כך', עשרה גברים ושתי נשים, שחדרו אתמול אחר־הצהריים בפעם השנייה לבית הכנסת העתיק בעיר, למרות שמירת אנשי צה"ל במקום. לאחר שהצליחו לחדור נעצרו בידי חיילי צה"ל ולאחר חילופי מהלומות הועברו למשטרת יריחו.

שלשום אחה"צ סמוך לכניסת חג שמחת תורה ניסו שתי קבוצות ובהן עשרות אנשי 'כך' להגיע לבית הכנסת העתיק 'שלום עליכם' ביריחו ולהתנחל במקום. קבוצה אחת נחסמה על־ידי צה"ל במבואות יריחו ואילו האחרת עקפה את המחסומים דרך ואדיות באיזור והגיעה לבית־הכנסת העתיק ביריחו, על אף נוכחות כוחות צה"ל במקום.

אנשי הקבוצה הראשונה, שנעצרה במחסום, פנו עוד לפני החג, על־פי בקשתם, לישוב ורד יריחו באיזור. אנשי הקבוצה השניה, שהצליחו להגיע, התעמתו עם חיילי צה"ל והודיעו להם, שלא יסכימו לעזוב את המקום עקב קדושת החג. דובר 'כך' ברוך מרזל, פירסם הודעה, דקות אחדות לפני כניסת החג, שלפיה מקווים אנשי כהנא להישאר במקום וכי צה"ל ישאירם במקום בגלל החג ולא יפנה אותם.

אנשי 'כך' התווכחו עם החיילים והודיעו להם שיתנגדו התנגדות פסיבית וכי החיילים ייאלצו לשאת אותם על גבם כמו בסבסטיה. במקום התפתחה תקרית שלאחריה הסכימו לפנות את המקום. צה"ל דרש מהם להתפנות למוצב צבאי סמוך ואולם הם הסכימו להתפנות בתנאי שיותר להם להגיע גם־כן לישוב ורד יריחו.

כוחות צה"ל הסכימו לכך וליוו את אנשי 'כך' במסע רגלי, שנמשך שעות אחדות לאורך כשבעה ק"מ, עד שהגיעו לורד יריחו. עם הגיעם לישוב התארחו המתפנים אצל משפחות בישוב ואולם אתמול אחר־הצהריים חזרו שוב מורד יריחו והצליחו להגיע לבית־הכנסת העתיק בעיר, על אף שמירה ותצפיות של צה"ל במקום.

מרכז הגרעין של אנשי 'כך' הוא משה ניימן תושב מצפה יריחו ומועמד מספר 2 של 'כך' לכנסת. ניימן משמש מורה בבית־ספר דתי לבנות והתחייב בשעתו לפני משרד החינוך, כי איננו פעיל באופן רשמי ב'כך'. על סמך התחייבותו הותר לו להמשיך בפעילות חינוכית, אף־על־פי שלא מסר גרסה נכונה.

לסופר 'דבר' נודע כי תנועת 'כך' מתכוונת לנצל את התקרית ביריחו ואת מעצר אנשיה, כדי לתקוף את מפלגות הימין בבחירות ולהודיע בתעמולתה שרק הם עשו מאמצים אמיתיים להתנחל בארץ ישראל בעוד מפלגות הימין רק מדברות.

נגד העצורים יוגש ככל הנראה כתב־אישום על הסגת גבול ועל התפרעות במקום ציבורי.

ח"כ אלעזר גרנות (מפ"ם) קורא לשר הבטחון לנקוט בכל האמצעים הדרושים כדי למנוע מאנשי כהנא לזרוע בשטחים מדנים והסתה ולסרסר את כוחות צה"ל תוך ניצול ציני של קדושת השבת והחג וכל זאת, כתרגילי התבלטות במסגרת מסע הבחירות של תנועת 'כך'. ח"כ גרנות תובע משר הבטחון לאסור על פעילי 'כך' את הכניסה לאזורי יהודה שומרון ועזה.

המשטרה תבדוק אם לווינגר ירה במקום או אחרי מרדף

מאת אוריאל בן־עמי, סופר "דבר"

משטרת נפת יהודה תבדוק, בעקבות הריגתו של קאיד אל־פאלח מחברון, האם ירה הרב לווינגר מן המקום שבו נזרקו לעברו אבנים, או המשיך בנסיעתו עשרות מטרים ורק אז ירה לעבר חנויות באיזור חברון.

כזכור, ירה הרב לווינגר ביום ששי שעבר מאקדחו בחברון, לאחר שלטענתו נזרקו אבנים לעבר המכונית שבה נסע עם בנו מנשה וילדיו האחרים. מקורות ערביים טענו, כי הערבי שנורה באותה תקרית נהרג מאקדחו של לווינגר ואולם דובר משטרת נפת יהודה טען, כי לווינגר פעל כשורה.

בינתיים נתקבלה גרסה נוספת על האירוע, שלפיה המשיך לווינגר בנסיעתו לאחר שנזרקו עליו אבנים, מרחק עשרות מטרים, ורק אז בנו מנשה עצר את הרכב והרב לווינגר ירה כשהגיע סמוך לבנק לאומי בחברון. במקום היו אותה שעה חיילי צה"ל ולאחר שהרב לווינגר ירה הצטרפו חיילי צה"ל גם כן לירי.

מקורות ערביים טענו כי הערבי שנהרג מן הירי לא השתתף כלל בהפגנה וכי הוא סוחר נעליים, בן 42, שהיה אותה עת בחנותו. משטרת נפת יהודה עדיין איננה יודעת מי הרג את הערבי. דובר הנפה סנ"צ מרדכי ברקת אמר, כי טרם נתקבלו בדיקות הגופה מן המכון הפתולוגי באבו־כביר. בניגוד למה שנמסר שלשום מסרו אתמול ממשטרת נפת יהודה, כי אקדחו של הרב לווינגר נלקח לבדיקה בליסטית.

צה"ל אבטח אתמול הקפות שמחת תורה של מתנחלי חברון בלב העיר בראשותו של הרב לווינגר. שלא כמקובל אושרו הקפות המאורגנות בשעות אחר הצהריים ובמרכז חברון הופיעו עשרות מתנחלים, כשהם מכותרים באבטחה כבדה של חיילי צה"ל חמושים מכל צדדיהם. המתנחלים הלכו עם ספרי תורה תוך שירה וריקודים בלב העיר.

עובדי אליאנס: לחדש העבודה

מאת אבי שוברט

עובדי מפעל הצמיגים 'אליאנס' בחדרה שיגרו בערב החג מברק למזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ובו תביעה לחידוש העבודה במפעל.

לפני שבוע הורה השופט ויטגרד לחדש את העבודה במפעל 'אליאנס', על־פי התכנית אותה גיבש כונס הנכסים עו"ד עמרם בלום, שהמפעל נמסר לידיו לפני כארבעה וחצי חודשים. לפני השופט ויטגרד הוצגו מקורות למימון התפעול השוטף של המפעל, קונצרן 'כור' התחייב להזרים 10 מיליון דולר ושלושת הבנקים הפועלים, לאומי ודיסקונט התחייבו להעמיד סכום של 8 מיליון דולר בקו אשראי.

במברקם טוענים העובדים, כי למרות הוראת השופט מלפני שבוע לא חודשה העבודה במפעל. בתגובה מסר דובר ההסתדרות, כי מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר פועל לחידוש העבודה במפעל בהקדם האפשרי.

אש"ף והתנועה האיסלאמית דנים בתיאום האינתיפאדה

מאת דן אבידן, סופר "דבר" לענייני ערבים

נציגים של אש"ף מנהלים בימים אלה מו"מ עם נציגי התנועה האיסלאמית בשטחים ("חמאס"), בנסיון להגיע להבנה על הדרכים להמשך ניהול האינתיפאדה, כך מסרו עתונים במזרח העיר.

לדבריהם, המו"מ מתנהל באחת ממדינות המפרץ הפרסי במטרה להסיר את חילוקי הדעות בין תומכי אש"ף בשטחים לתומכי הקבוצות האיסלאמיות בדבר מטרות האינתיפאדה ודרכי ניהולה. כידוע, מודאגת לאחרונה צמרת אש"ף מהתעצמות כוחן של הקבוצות האיסלאמיות בשטחים. קבוצות אלה מתנגדות למגמה האש"פית לנתב את האינתיפאדה למסלול מדיני לאחר הבחירות בישראל ובארה"ב על ידי יצירת התנאים לשילובו של אש"ף בוועידה בינלאומית.

אישים בצמרת אש"ף מסרו בינתיים שהארגון איננו מתכוון להכריז בקרוב על הקמת מדינה פלשתינית זמנית, שתנהל את ענייני תושבי השטחים. לדברי אישים אלה, המועצה הלאומית הפלשתינית, האמורה להתכנס החודש בתוניס או באלג'יריה, תסתפק בהשמעת הכרזה על עצמאות תושבי השטחים ותימנע מלהקים ממשלה זמנית.

סופר 'דבר' בפריס גדעון קרן מוסר:

פאריס (מיוחד ל'דבר'). – יאסר ערפאת הודיע לשר החוץ הצרפתי רולאן דיומא בפגישתם בשטראסבורג, כי הוא לא ישמש כראש הממשלה הפלשתינית הגולה לכשתוקם – כך מוסר השבועון 'לה פואן'.

כשנשאל מי יהיה ראש הממשלה הצביע, לפי העתון, ערפאת בחיוך על נציג אש"ף בפאריס איברהים סוס ואמר „אולי הוא."

هكذا من الاصل

להתראות בברצלונה 1992

יומן הנמר / יעקב ברוש

שלום, הרמוניה, קידמה

המשחקים האולימפיים ה־24 ירשמו לא רק כגדולים ביותר מבחינת מספר הספורטאים, אלא גם ובעיקר – כאירוע שאיחד כתרים את המזרח והמערב באווירה נטולת כל מתח פוליטי, כאשר כל אותם סממנים שהפרידו במשך 12 שנה בין ספורטאי שני הגושים, נעלמו כלא היו.

כאשר ספורטאי ארה"ב מנופפים למאה אלף צופים עם דגלונים של ברה"מ בידיהם; כאשר במעגלי הריקודים אוחזים יד ביד ספורטאים ממדינות ונושים שונים; כאשר בעת כיבוי האש האולימפית והורדת הדגל האולימפי מראש התורן עומדים ספורטאים וצופים ומזילים דמעה, או אז התברר כי "משחקי סיאול עשו משהו להגשמה האולימפית ולאלה שנטלו חלק באירוע הגדול ביותר של עולם הספורט. הסיסמה של המשחקים: "שלום, הרמוניה, קידמה" לא היתה הפעם ריקה מתוכן. הרצון להפגש שנית לאחר הפסקה ארוכה יצר בסיאול הרמוניה יוצאת מן הכלל בין ספורטאי העולם, ממערב וממזרח כאחד, שהגיעה לשיאה בטקס הסיום.

בייחוד המחמאות מגיעות לקוריאה על שהעמידה את התנאים להצלחת המשחקים האולימפיים. אותה קוריאה, שלפני שבע שנים גרמה דפיקות לב, כאשר זכתה במירוץ לארח את האירוע, עשתה זאת טוב יותר מכל מדינה אחרת. כאשר חואן אנטוניו סמראנש, נשיא הוועד האולימפי הבין־לאומי, אמר בטקס הנעילה כי "משחקי סיאול הצליחו בצורה יוצאת מהכלל, הטובים ביותר בהיסטוריה של המין האנושי", לא היה בכך משום רצון להחמיא למארחים, שכבודם במקומו מונח ובפירוש ביטא את ההרגשה הכללית שזאת בדיוק האולימפיאדה שהעולם צריך ורוצה.

כאשר הופיעה הכתובת על הלוח האלקטרוני הענק "להתראות בברצלונה ב־1992" זה היה סימן שלכל דבר – שיהיה טוב ככל שיהיה – יש גם סוף וצריך להתכונן לאולימפיאדה ה־25. אין עוד איש יודע כרגע איך תראה האולימפיאדה בברצלונה, אבל מה שבטוח הוא שקשה מאוד יהיה לשכוח את סיאול.

האולימפיאדה ננעלה במופע אור־קולי צבעוני ומלהיב

האולימפיאדה ה־24 ננעלה, כמו שנפתחה לפני יותר משבועיים, במופע צבעוני, מרהיב ומלהיב. הקוריאנים שמרו, איפוא, על כומוכום ומתח עד לשניה האחרונה והדהימו שוב בכישור התיכנון, הביצוע והמקוריות שלהם.

לאחר שהורידו, כמקובל, את מצעד המשלחות הארוך והמייגע והפכו אותו להפנינג חסר מסגרות ודגלים של כל המשתתפים, נותרו כשעה וחצי בטו להצגה פולקלוריסטית עשירה ומגוונת. המארגנים ניצלו היטב את שעות האור כדי להציג תמונות מרהיבות של רקדנים, מחוללים ומתעמלות ועם חשכה ניתן האות להצגה האמיתית: שילוב של אלמנטים אור־קוליים שובי־עין.

באור יום גנבו את ההצגה הרקדנים עם הסרטים הצבעוניים, הקשורים מאחורי צווארם, שהניעו אותם ללא מגע יד לכל עבר ויצרו עיגולים מרהיבים ומפתיעים. כר הדשא היה מלא באלפי משתתפים, שכל אחד היה שותף למופע אמנותי משלו והשילוב של כולם היווה חגיגה לעין ולאוזן.

שעות החשכה איפשרו לבמאי הטקס "להשתולל". הוא צרף מגדל מואר, פעלולים פירוטכניים, אלומות של קרני לייזר, תאורת האיצטדיון, לפיד המשחקים וזיקוקין לחגיגה אדירה וצבעונית של אור יקרות. הצופים לא נותרו פאסיביים, קיבלו והדליקו נרות צבעוניים והשתלבו בתוך ים הרקדנים והמופיעים.

כדי לסמל את רציפות האולימפיאדות הופרחו באוויר שתי בובות־בלונים, "הודורי" – הקמע של משחקי סיאול – ו"קובי" – הקמע של משחקי ברצלונה בעוד ארבע שנים. השניים שילבו זרועותיהם באוויר כדי להעביר את המקל האולימפי מיד ליד.

אולימפיאדת סיאול ננעלה, איפוא, בקול תרועה רמה. הקוריאנים שבו והפתיעו דווקא, כשנידמה היה, כי השיא כבר מאחוריהם. לאחר הסופרלטיבים, שניתנו להם בטקס הפתיחה, נידמה היה, כי לא ניתן עוד לחדש. הקוריאנים שלפו מהשרוול הפתעה נוספת והעניקו לעצמם פעם נוספת את הציון "מושלם".

צמד חמד – הודורי וקובי

„הודורי", קמע המשחקים של סיאול (משמאל) מתחבק עם „קובי", הקמע של אולימפיאדת ברצלונה, מתחת לדגל האולימפי, במעוף לשמים

ההלם

האיטלקי ג'לינדו בורדין מיד לאחר שסיים את מרוץ המרתון איננו מסוגל להתאושש מהלם הנצחון, גם כאשר ניצב לראיון לטלויזיה האיטלקית

המשלחת יוצאת הערב מסיאול לניו־יורק; תגיע בסוף השבוע

מאת יעקב ברוש, שליחנו המיוחד

המשלחת הישראלית תצא הערב לניו־יורק ותחזור לישראל בסוף השבוע. השיבה אינה ישירה מסיבות־בטחוניות. מרגע הגעת המשלחת לארה"ב, ימשיכו הישראלים בביקורת של "אל על". המתעמלת רוויטל סרון היתה בתחרויות סיאול רחוקה ממבוקרים, אבל בכל זאת בופיעה תבונתה לצירה של הסובייטית קוסנובה בשבועון "טיים" המופיע היום ומקדיש את מיטב כתבותיו, כולל העמוד הראשון, לסיקור המשחקים האולימפיים.

השבועון מדווח, כי ספורטאי ישראל נמנעו מלהתחרות ביום הכיפורים, שהוא היום הקדוש ביותר לעם היהודי, וכי אחד המתאגרפים הישראלים איבד עקב כך את המדליה. השבועון מרחיב לקוראיו כי שני שייטים שהשתתפו ביום כיפור בתחרות נשלחו הביתה, בעוד רוויטל סרון נהנתה במציעתה של מתעמלת מהונגריה וצירופה לנבחרת זו הצילה אותה בפסילה, משום שהיה עליה להתמודד ביום כיפור.

ברה"מ: 55 – 49 – 50
ארה"ב: 36 – 34 – 33
גרמניה: 37 – 40 – 20

האולימפיאדה ה־24, שברה שיאים רבים, אולם התופעה החשובה ביותר היא הצלחתן של מדינות רבות להכנס לרשימת הזוכות במדליות, הדבר מעיד על התפתחות הספורט במדינות רבות שקודם לכן איש בכלל לא שמע עליהן.

באולימפיאדות מינכן, מונטריאול ולוס־אנג'לס זכו בכל פעם 37 מדינות ואילו בסיאול הגיע המספר ל־52. מי שמע פעם על סורינאם, האנטילים ההולנדיים, או ג'יבוטי. מדינות אלה ועוד רבות אלמוניות אחרות בקשה הספירה נכללו בין הזוכות במדליות במשחקי סיאול. ללבוך תמיד אפשר לגנב ולגנוב במספר מדליות משלוש הגדולות, ברה"מ, מזרח גרמניה וארה"ב.

אגב, בהשואה לאולימפיאדות מונטריאול ומינכן, הגדילה ברה"מ את כמות מדליות הזהב שלה. בספרטאיה נכללו 55 מדליות זהב לעומת 49 במונטריאול ו־50 במינכן. ארה"ב שמרה על יציבות – 36, 34, 33, בעוד מזרח גרמניה נסוגה בבקבת – 37, 40, 20. את הקפיצה הגדולה ביותר עשתה המדינה המארחת קוריאה. במינכן לא צברו ספורטאיה אפילו מדליית זהב אחת, במונטריאול אחת, בלוס־אנג'לס שש, ואילו בכבושם הביתי לעיני עקבית מיליוני אוהדים הם הגדילו את הכמות ל־12.

מחיר ההצלחה של טורניר הכדורגל ויכוח על עצם קיומו באולימפיאדה

המאבק בין הוועד האולימפי הבין־לאומי לבין פיפ"א על עתידו של הכדורגל במשחקים האולימפיים יקבל בתקופה הקרובה מומנטום. שני הגופים רוצים להכשיר ולראות את הענף הפופולארי ביותר מתחר באולימפיאדה, והויכוח ביניהם הוא על אופיו של טורניר הכדורגל האולימפי.

אין ויכוח עליכן, שהכדורגל קבל תנופה גדולה בשתי האולימפיאדות האחרונות. במשחקי לוס־אנג'לס חזו בשחקים כמליון צופים ואילו בסיאול צפו בהם יותר מ־700,000 אלף איש. אלה הם נתונים מרשימים מאד. ואולי דווקא בהם נעוץ שורש המחלוקת.

פיפ"א מתנגדת לתביעת הוועד האולימפי לפתוח את האולימפיאדה גם בפני הכדורגלנים המקצוענים ודוגמת הטניס כאמור, שהיא תבטיח, כי טורניר פתוח, המשתלב באולימפיאדה היוקרתית, יגנוב את ההצגה ממשחקי גביע העולם. אין לשכוח, כי במונדיאלים כאלה מעורב "כסף גדול" ופיפ"א רוצה לשמור על המונופול הכלכלי שלה ודרך גביע העולם במקום להתחלק בהכנסות עם הוועד האולימפי.

האבסורד הוא, כי דווקא הוועד האולימפי, שהסיר כל הגבלות תקנוניות על שיתוף שחקנים מקצוענים, גילה פתיחות מפתיעה ואילו פיפ"א מטילה מגבלות. היא מתכוונת להגביל את הטורניר האולימפי בברצלונה לכדורגלנים עד גיל 23.

ראשי פיפ"א נסמכו אתמול נחרצים: "אם הוועד האולימפי יתנגד לכך, נסלק את הכדורגל לגמרי מהאולימפיאדה. זו הבחירה של הוועד האולימפי. אינו סבורים, כי יוותרו על מליון צופים בברצלונה. אנו משוכנעים, כי הכדורגל ישאר בתכונת האולימפית גם אם ישתתפו בו שחקנים צעירים בלבד".

טורניר הכדורגל בקוריאה, בו השתתפו מקצוענים מהליגות האירופיות והדרום־אמריקאיות, היווה זירת מבחן חשובה. בגרמניה ובאיטליה הפסיקו את משחקי הליגה כדי לאפשר לנבחרות האולימפיות להתאמן ולהופיע בהרכבן החזק ביותר. בראזיל, בהדרכת המאמן הלאומי סילבה, ערכה הכנות ראשונות לקראת גביע העולם.

הזכיה של ברה"מ בטורניר לא הפתיעה. העליונות שלה התבטאה במיסוד הטאקטי. כוכבה אלכסיי מיכאליצ'נקו היה גם השחקן הבולט בטורניר ותיוע בהצלחה את השחקן נבחרת. ארבע הקבוצות בחצי־הגמר היו גם הטובות ביותר. המפתיעות בטורניר היו זאמביה ואוסטרליה, שהתגלו כבת עולה בכדורגל העולמי.

טורניר הטניס איפשר לגראף לצרף פרס מוזהב לגראנד־סלאם

השיבה של הטניס את המשפחה האולימפית לאחר יותר מ־50 שנה העניקה לכוכבת הגרמניה, שטפי גראף, את ההזדמנות להוסיף מדליית זהב אל הגראנד־סלאם המקצועני שלה. מילוסלאב מצ'יר הצ'כי זכה אף הוא בתהילה עולמית ואילו ארגנטינה קיבלה לראשונה מזה 16 שנה מדליה.

בשעה ששבע מבין עשר המדורגות ראשונות בעולם הגיעו לסיאול ומתנו לטורניר ציביון של תחרות מהדרג הראשון, רוב הטניסאים הבכירים נעדרו מהמשחקים ונצחונו של מצ'יר מתגמד במידה מסויימת. מצ'יר, המטפיל דרך קבע לשלבים הסופיים בטורנירים גדולים, אינו מצליח לזכות בבכורה בתחרויות רבות של המקצוענים, ולכן נצחונו בסיאול מהווה אולי שיבה שלו לצמרת העולמית.

הפייבוריט, השוודי סטפן אדברג, סבל מעליות ומורידות בכושרו ונשר בחצי הגמר. מצ'יר נתקל איפוא ביריב רציני רק בגבר עצמו, כשגבר על האמריקאי, טים מאיוט, השחקן הנוסף הנמנה על עשרת הראשונים בעולם.

לגראף לא היו אפילו יריבות כאלה. מרטינה נבראטילובה החליטה שלא להשתתף, והצטערה אחר כך. כריס אוורט הודחה בממתיע בשלב מוקדם ע"י האיטלקיה רג'י ורק סבאטיני בגמר היתה אמורה להוות משוכה גבוהה. עם זאת, גראף המצויינת מחצה אותה ללא תנאי ונטלה תואר חשוב נוסף.

טורניר הטניס היווה ניסוי. הוועד האולימפי פתח אותו לרווחה בפני השחקנים המקצוענים כחלק מהמגמה הליבראלית המציאותית שלו, המחייבת התאמת אופי המשחקים האולימפיים למציאות בשטח. הטורניר היה ישנו בתחרות ראווה. אולם אין ספק, כי הצלחתו הגדולה תכניס אותו למסגרת הרשמית כבר בברצלונה.

סבאטיני התנהגה בעוברה. כי העניקה לארגנטינה מדליה ראשונה מאז זכה חוהר כן ארצה בארד באולימפיאדת מינכן ב־1972.

האיטלקי בורדין המנצח במרתון

פיניש מרהיב 1.5 ק"מ לפני הסיום הקנה לאלוף אירופה, האיטלקי ג'לינדו בורדין, את מדליית הזהב בריצת המרתון.

מרוץ המרתון היה מרתק, שקול וצמוד והסתיים בדראמה גדולה. הכותרת החוד כללה ארבעה רצים, ביניהם גם הפייבוריט אחמד סאלח מג'יבוטי. הרביעיה זו רצה עקב לצד אגודל עד לק"מ ה־35 ואז היא נתפרדה, כשסאלח יצר לעצמו בקירבה גדולה החזר אל הנבחרת.

בורדין, שבסוף באחור במקום השלישי, לכמד עד כוחותיו ואחרי הק"מ ה־41 לחץ לפגע על הדוושה וקבר לביוס הראשון. לשאלה העיקרית לא היתה תשובה והאיטלקי חתר ראשון את קו הסיום בזמן של 2:10.32 שעות. הקנייתי דוגלאס ואקיורי הקדים בסיום את סאלח ותפס את מדליית הכסף.

לקניה היה זה הישג נוסף בריצות הארוכות ואילו איטליה כבשה את מדליית הזהב הראשונה שלה בתחרויות האתלטיקה.

ההנחתה האדירה ושמחת המנצחים

האמריקאי קרייג בוק מנחית כדור אדיר החולף ליד ידיו המורמות של הסובייטי אנדריי קוזנצוב, בגמר הטורניר האולימפי בכדורעף. שמחת הנצחון מוצאת את האמריקאים חבוקים ומאושרים

ה„יאנקים" נישלו את הרוסים משלטון בלתי מעורער בכדורעף

מאת יעקב ברוש
שליחנו המיוחד

לא יכול היה להיות עיתוי מוצלח יותר מאשר קביעת גמר הכדורעף לגברים ביום האחרון של המשחקים האולימפיים. האירוע הפך לאחד מרגעי השיא בסיאול, לא רק משום שה„יאנקים" ניצחו בתוצאה 1:3. האמריקאים זכו במדליית הזהב בלוס־אנג'לס, בעוד שהסובייטים עשו זאת באולימפיאדות הקודמות.

איני יודע כמה מכם התעוררו שלשום ב־4 לפנות בוקר כדי לחזות בשידור ישיר של משחק הגמר ואני משוכנע שמי שעשה זאת כלל לא הצטער. לעיני 13,000 צופים נלהבים העניקו שתי הנבחרות חגיגת כדורעף נדירה, במפגש הראשון ביניהן במסגרת האולימפית.

הן ארה"ב והן ברה"מ מצויות בפסגת הכדורעף העולמי ואין ספק, כי הזכיה האמריקאית בלוס־אנג'לס (כזכור, לא השתתפו שם הנבחרות ממזרח אירופה) נתנה דחיפה גדולה לענף זה והעימות הגדול בסיאול קבע ללא צל של ספק כי האמריקאים הם כיום טובים יותר מהסובייטים. אמנם לברה"מ המנחית הטוב ביותר בעולם, אנטונוב, אבל האמריקאים גילו עליונות מוחלטת בחסימות ליד הרשת ורוב ההנחתות של הסובייטים חזרו ליבטחם כתוצאה מהחסימות של כק. טימונס וקירלי.

שתי הנבחרות יחסו משמעות גדולה למערכה הראשונה. ההערכות אמרו, כי האמריקאים ינצחו בתוצאה 0:3 או 1:3 אם ינצחו במערכה הראשונה. הסובייטים רצו לערער את הבטחון של יריביהם אם יכבשו את המערכה הראשונה. התנגשות האינטרסים גרמה לקרב איתנים שהיה שקול ביותר ונמשך 40 דקות, יותר מכל מערכה אחרת.

ארה"ב הוליכה 10:11, אך כאן נכנס לפעולה ה„מפציץ" ירוסלאב אנטונוב ותוך פרק זמן קצר יצרו לעצמם הסובייטים יתרון מבטיח – 11:14. לרוסים חסרה נקודה אחת, אך האמריקאים סירבו להרים ידיים, צמצמו ל־14:13 ורק בניסיון התשיעי זכו הרוסים בנקודה הנכספת וניצחו במערכה – 13:15.

מי שערך חישובים לגבי המערכה השניה והמשך 3:12. במצב עניינים זה פסק השופט היפאני על כדור עובר בטענה ששחקן אמריקאי עבר את קו האמצע. למרות שהשופט כעה התווכחו עימו השחקנים והדבר, גם היה מוצדק, היה מיותר לחלוטין ועצר את תנופתם. הרוסים ציבקו ל־12:8, אך בסופו של דבר ניצחו האמריקאים 13:15. המערכה נמשכה 31 דקות.

זו היתה נקודת השבירה של הסובייטים. במערכה השלישית הם נראו כשבר כלי ועוררו רחמים. האמריקאים, הנישאים על גל התלהבות, „שחטו" את האדומים. תוך 19 דקות הם הוכסו 15:4 ובמערכה הרביעית כל מה שהיו מסוגלים לעשות היה לנסות ולהדביק את התוצאה, אמנם בהצלחה גדולה יותר מאשר במערכה הקודמת, אבל זה לא הספיק לעצור את התנופה של האמריקאים שניצחו במערכה זו 8:15, תוך 28 דקות ובמשחק כולו 1:3.

במדליית הארד זכתה ארגנטינה שגברה ב„דרבי" דרום אמריקאי על בראזיל 2:3, לאחר שבראזיל הובילה כבר 1:2 במערכות.

טורניר הכדורעף של משחקי סיאול הגיע לרמת שיא גם אצל הנשים והוכיח כי ההגמוניה של הגוש המזרחי שייכת לעבר. אמנם ברה"מ זכתה בין הנשים בנצחון בקושי רב את פרו, אבל התקדמות מדינות יבשת אמריקה דחקה מדינות רבות לקרן זוית ולמעשה ברה"מ היא היחידה הנאחזת בציפורניה בפסגה.

מסיאול 88 לברצלונה 92

הדגל הרשמי של המשחקים האולימפיים מורם בידיו של פאסקל מאראגאל, ראש העיר ברצלונה, כאשר נשיא הוועד האולימפי הבין־לאומי, חואן אנטוניו סאמאראנש (במרכז), ונשיא הוועדה המארגנת של משחקי סיאול, פארק סאה־ציק, מוחאים כפיים

נקבעו 33 שיאי עולם

במשחקי סיאול נקבעו 33 שיאים עולמיים, מתוכם 11 בשחיה, 11 בהרמת משקולות וארבעה באתלטיקה.

סיאול היתה, ללא ספק, אולימפיאדה איכותית. השוואה לשלוש האולימפיאדות האחרונות מראה, כי רק במונטריאול 1976 נקבעו יותר שיאי עולם – 34. במוסקווה שופרו 27 שיאים ובלוס־אנג'לס נרשמו רק 11 שיאים עולמיים.

האמריקאי יזם ותקף הקוריאני זכה בזהב

תחרויות האגרוף האולימפיות הסתיימו ביום א' בשערוריית שיפוט, שהתגלתה במשקלים ברים והעיבה על ארבעת קרבות הגמר.

„בגוד", „מוטל בספק", „לא צודק" – אלה היו מקצת התגובות לאחר שהשופטים העניקו נצחון מפתיע 2:3 לקוריאני פארק סי־הון על האמריקאי רוי ג'ונס במשקל עד 71 ק"ג.

לכל הצופים, פרט לשופטים, לא היה כלל ספק בנצחונו של האמריקאי, שתקף במהלך הקרב את יריבו וגילה יוזמה ועדיפות. מסתבר, כי רק נוקאאוט ברור יכול היה להעניק לג'ונס נצחון מול הקוריאני.

שופט בריטי הגדיר את החלטת השופטים כ„עיוות" ואילו יו"ר ההתאחדות הבין־לאומית, אנואר צ'אודרי, כינה אותה „אייבדק". האמריקאים קראו להחלטה שוד ושוחד לקוריאנים ומאנו להתנחם. ג'ונס הזיל דמעה לאחר הנפת ידו של הקוריאני.

האמריקאים המיצו זהב נוסף, אולם היו הנבחרת הדומיננטית בזירה עם שלוש מדליות זהב, שלוש כסף ושתי מדליות ארד.

קוריאה זכתה במדליית זהב נוספת במשקל זבוב, כשקים סונג־יאון גבר על אנדראס טיוס ממזרח־גרמניה.

יום שלישי, כ"ג בתשרי תשמ"ט, 4 באוקטובר 1988

2 מחזורים ראשונים פושרים

מכבי ת"א התחזקה באופן משמעותי ■ רוב המשחקים עד כה היו חד צדדיים ■ מכבי ראשל"צ מפתיעה לטובה ■ גליל עליון והפועל חולון מסוגלות להציל את הצמרת משעמום

מאת משה כהן

שני מחזורי הפתיחה של הליגה הלאומית בכדורסל התנהלו הרחק מהזרקורים. אולימפיאדת סיאול דחקה את הכדורסל הישראלי לשוליים ואריות הליגה לא נאלצו להתאמץ כדי לטרוף את קבוצות התחתית. בכל זאת ניתן לציין שתי עובדות מעניינות: רק ארבע קבוצות טרם נוצחו עד־כה ומכבי ראשל"צ הפתיעה לטובה.

אין ספק, כי תוסר המתח הזה עוד לפני שריקת הפתיחה. העובדה שמכבי ת"א התחזקה בצורה משמעותית לעומת החלשותה של יריבתה המושבעת, הפועל ת"א יצרה שאננות מה בקרב חלק מחובבי הכדורסל, כי המתח מהווה חלק מרכזי בספורט. אולם, מוקדם להסיק מסקנות ואין ספק, כי החורף הקר יספק לנו הפתעות רבות.

כבר במחזור השלישי שיערך ביום שלישי, יערכו מפגשים מעניינים בין חלק מקבוצות הצמרת ואז המתח והעניין יכבשו שוב את משחקי הליגה הלאומית. המשחקים המעניינים של המחזור השלישי יהיו בין הפועל חולון להפועל גליל־עליון והפועל ת"א ומכבי ראשל"צ.

פתיחות הליגה מאפשרת לנו לעשות הערכה ראשונית לפחות לגבי יכולתן של כמה מקבוצות הליגה. אומנם מדובר בהערכה ראשונית והכל עוד יכול להשתנות, אבל לפחות לגבי כמה קבוצות התמונה כבר ברורה.

מכבי ת"א

כצפוי, זכו חניכיו של צבי שרף בשני נצחונות ברורים. אומנם המכבים גברו על הפועל איתן/גבת ואליצור רמלה וקשה למדוד במדויק את הגיבוש בין כוכבי הקבוצה, אבל לפחות ההתחלה מתנהלת על־פי תוכניות המנהלה של שמעון מזרחי. הטבלה כבר מדברת בעד עצמה ומכבי ת"א מדורגת בתום שני מחזורים במקום הראשון.

גליל־עליון

במחזור הראשון הביסו חניכיו של מולי קצורין את אליצור רמלה בביתה, אבל להביס את רמלה זאת לא חוכמה גדולה. במחזור השני נאלצו שחקני הגליל להזיע בביתם עד להשגת נצחון דחוק על הפועל חיפה. אין ספק, כי הפועל גליל־עליון לא מצויה בכושר שיא והנראה שראשי הקבוצה מתכננים זאת לקראת החורף.

הפועל חולון

עם מקורולנד, פיליפס וסוללת הכוכבים נראים החולונים כמסוגלים לאיים על השלטון התל־אביבי. אולם, לאחר מה שקרה להם לפני שנתיים עם "חיית השעשועים", קני באנטס, מוקדם להסיק מסקנות. גם הגיבוש בין השחקנים טרם הושלם. בכל מקרה, אלון "שושה" רושם מצויין ובקרוב נדע את יכולתה האמיתית בעת המפגשים עם קבוצות הצמרת.

הפועל חיפה

עד־כה עמדו שחקני עיר הכרמל בציפיות. הם זכו בנצחון במחזור הפתיחה ונוצחו בקושי רב במשחק החוץ מול הפועל גליל־עליון. לרשותו של יריב ורשבסקי עומד צוות שחקנים שאפתני ומגובש ואין ספק, כי הפועל חיפה תטריד את רוב הקבוצות.

הפועל ת"א

בעית הגובה של ה"אדומים" חמורה יותר מכפי שסברנו לפני פתיחות העונה. בינתיים, לאסוף הזרי אינם מסוגלים להקנות שליטה מתחת לסלים ובמצב זה בכל שטאונס וויליאמס ילהיבו, יהיה מאוד קשה לחניכיו של יעקב אולר לחולל ניסים ונפלאות. במחזור הפתיחה זכו התל־אביבים בקושי בנצחון ביתי על מכבי חיפה ואילו במחזור השני הם נאלצו להיעץ רגל לכן מול העליונות מתחת לסלים של בינו הזכריר השאפתנים ממכבי ר"ג. הפועל בהחלט מסוגלת להתמודד על המקומות 3—4, אבל על מקום גבוה יותר לא כדאי לעסקני בית ברנר אפילו לחלום.

מכבי ר"ג

ההתחלה היתה מאכזבת. אולם ההמשך היה מעודד יותר וכמו לפני שנה כך גם הפעם, זכו הרמת־גנים השאפתנים בנצחון על הפועל ת"א. רמת־גנים מהווים דוגמא חיובית של משחק שאפתני ומלא הקרבה וגם השנה יהיה מאוד קשה לגבור עליהם במגרשם בכפר המכביה.

מכבי חיפה

עוד לפני פתיחות העונה ידענו כי מכבי חיפה לא הולכת השנה על גדול. הפתיחה תאמה את הציפיות והקבוצה הפגינה יכולת בינונית. אומנם מכבי חיפה לא תשקע בתחתית הטבלה, אבל שחקניה הישראלים לא יצליחו אפילו לדרבנ את קבוצות הצמרת.

מכבי ראשל"צ

שחקני עיר היין היוו את ההפתעה הנעימה של פתיחות העונה. הם זכו בשני נצחונות נאים ומחקו את עונש מינוס שתי נקודות הליגה שהוטל עליהם. אין ספק כי חיים זלוטיקמן, מיקי ברקוביץ הגבוה ושחקן הרכש המעולה, ברדפורד מהווים צוות יעיל ומסוכן. הכל שראשי הקבוצה לא הצליחו להחתים שחקן זר שני בעל שיעור קומה. במצב זה, תהווה ראשל"צ יריב טוב לקבוצות הצמרת, אבל לדעתי היא לא תצליח להתברג בתום העונה בין ארבע הראשונות.

הפועל גבת

שחקני העמק לא הפתיעו עד־כה לטובה. את הפסדם הביתי למכבי ת"א ניתן היה להבין, אבל קשה לקבל כדבר מובן מאליו את כניעתם המהירה לקבוצתה הבינונית של מכבי חיפה. נראה שגבת תלחם בתחתית הטבלה ולמולה גם קבוצות אליצור מנתניה ורמלה מגלות חולשה, כך ששתי היורדות יקבעו ביניהן.

אליצור נתניה

"מר" כדורסל, יהושע רוזין ידע לאיזו מלכודת הוא נפל. מי כמו שועל הכדורסל הוותיק יודע, כי קל גברסון לבדו לא מסוגל להביא את הישועה. הקבוצה תנסה להלחם נגד הירידה לליגה הארצית ורוזין זקוק למנה גדושה של מזל כדי להצליח במשימה.

הפועל ירושלים

לקבוצה היזמורית מעיר הבירה היו עד־כה שני משחקי חוץ. בראשון חוינו את הפסדה מול הפועל חולון, אבל הפסדה המוחץ מול מכבי ראשל"צ מעורר תמיהה, שכן לפחות על הנייר סברנו שהירושלמים לא נופלים ביכולתם משחקני עיר היין. אולם, זאת רק פתיחות העונה ובירושלים בהחלט יש שחקנים שמסוגלים לדרג את הקבוצה במרכז הטבלה.

אליצור רמלה

הקבוצה לא הצליחה להוות עד־כה אפילו יריב אימון לקבוצות הצמרת. בקצב הנוכחי הולכת אליצור רמלה להפוך לבשר תותחים ונראה שרק נס יציל את הרמלאים מירידה לליגה הארצית. למען המתח יש לקוות שרמלה עוד תפתיע והתחזית שלנו פסימית יותר על המידה.

מלך הסלים

1.	רלפורד (ראשל"צ)	60
2.	מאגי (מכבי ת"א)	54
3.	זלוטיקמן (ראשל"צ)	52
-.	סטן מאיו (מכבי ר"ג)	52
5.	ויליאמס (הפועל ת"א)	50

הטבלה הלאומית

1.	מכבי ת"א	2	2	—	185:232	4
2.	גליל־עליון	2	2	—	141:185	4
3.	הפועל חולון	2	2	—	163:194	4
4.	הפועל חיפה	2	1	1	159:184	3
5.	מכבי ר"ג	2	1	1	176:180	3
6.	הפועל ת"א	2	1	1	159:165	3
7.	מכבי חיפה	2	1	1	153:153	3
8.	מכבי ראשל"צ	2	2	—	171:187	2
9.	הפועל גבת	2	—	2	198:169	2
10.	אלי נתניה	2	—	2	206:170	2
11.	הפועל י־ם	2	—	2	195:158	2
12.	אלי רמלה	2	—	2	228:157	2

טבלת המדליות

ספורטאי ברה"מ נטלו את הבכורה במשחקים האולימפיים לאחר שצברו 55 מדליות זהב.

מזרח־גרמניה, שהשיגה 36 מדליות זהב, הקדימה במדליה מוזהבת אחת את ארה"ב.

קוריאה היתה המדינה המפתיעה של המשחקים, כשספורטאיה דורגו במקום הרביעי עם 12 מדליות זהב.

		זהב	כסף	ארד
1.	ברה"מ	55	30	44
2.	מז. גרמניה	37	35	30
3.	ארה"ב	36	29	27
4.	קוריאה	12	10	10
5.	מע. גרמניה	11	14	13
6.	הונגריה	11	6	6
7.	בולגריה	10	12	13
8.	רומניה	7	11	6
9.	איטליה	6	4	4
10.	סין	5	11	12
11.	בריטניה	5	10	8
12.	צרפת	5	4	6
13.	קניה	5	2	2
14.	יפאן	4	3	7
15.	אוסטרליה	3	5	5
16.	יוגוסלביה	3	4	4
17.	צ'כיה	3	3	2
18.	ניו־זילנד	3	2	8
19.	פולין	2	5	7
20.	נורווגיה	2	3	0
21.	הולנד	2	2	5
22.	קנדה	2	2	4
23.	דנמרק	2	1	1
24.	בראזיל	1	2	3
25.	פינלנד	1	1	2
—.	ספרד	1	1	2
27.	תורכיה	1	1	0
28.	מרוקו	1	0	1
29.	פורטוגל	1	0	0
—.	סורינאם	1	0	0
—.	אוסטריה	1	0	0
32.	שוודיה	0	4	6
33.	שווייץ	0	2	2
34.	ג'מייקה	0	2	0
35.	ארגנטינה	0	1	1
36.	ק.ריקה	0	1	0
—.	סנגאל	0	1	0
—.	איי הבתולה	0	1	0
—.	צ'ילה	0	1	0
—.	אנטילים	0	1	0
—.	פרו	0	1	0
—.	אינדונזיה	0	1	0
—.	איראן	0	1	0
44.	בלגיה	0	0	2
45.	מקסיקו	0	0	1
—.	יוון	0	0	1
—.	פיליפינים	0	0	1
—.	קולומביה	0	0	1
—.	תאילנד	0	0	1
—.	מונגוליה	0	0	1
—.	פקיסטן	0	0	1
—.	ג'יבוטי	0	0	1

דעה אישית — אהרן להב

סמארנש וקונסטנטין לא מבינים אותנו

האולימפיאדה ה־24 מאחורינו. חואן אנטוניו סמארנש קרא מעל במת הסיום באיצטדיון בסיאול "להתראות בעוד ארבע שנים באולימפיאדה ה־25 בברצלונה". זאת היתה אולימפיאדה של הרמוניה, שלום ובטחון. בסיסמה זאת היא נערכה במשך 16 יום. טקס הסיום המרהיב כמו טקס הפתיחה הנפלא – רימז לעולם המערבי בכלל ולאזרחי ישראל בפרט, כי המונח "אסייאתים" חולף מן העולם במזרח הרחוק, אבל לעומת זאת הול בהחלט להתאים לאלה השוכבים במזרח התיכון בין לבנון למצרים.

משלחת ישראל חזרה עם הישגים מעולים בשיוט ובאיגרוף, אבל בהחלט לא מספיקים נוכח הפוטנציאל הטמון בעם הזה. לעומת זאת אנו חזק בצמרת בכל הקשור לשערוריות, יחסי פנים משלחתיים ובאלגן מאורגן. סיפור רשומן בפרשת השייטים ביום כיפור בסמואל, ההודעה המוקדמת לישראל שלא יהיה שינוי בשיבוץ מתאגרפים ביום כיפור והטלקס שנח בכיס הנהלת המשלחת אודות שינוי שיבוצה של וזיטל שרון, בלי שאיש יזאג להוציא מעל צג המודפס בעוד מועד שאותו טלקס גם הגיע לידי המארגנים. מה שהיה פעם "סמוך על סמוך" ממשיך לעבוד אצלנו עד היום ועוד צובר שעות נוספות.

נחזור ליום כיפור וניתן לראשי הספורט העולמי לדבר. נשיא הועד האולימפי הבינלאומי, חואן אנטוניו סמארנש, לא מבין את יום כיפור. "לדעתי אין דת בעולם האוסרת על עיסוק בספורט" – אמר נשיא הספורט העולמי בתגובה על החלטת המשלחת הישראלית לא להופיע באירועי האולימפיאדה שחלו ביום כיפור. "לפחות בנושא האולימפיאדה היה עליכם לבקש היתר ממסורות הדת במדינה. כתוצאה מאי הופעת השייטים שלכם ב"הולנד־משקל" בשיוט אחד ביום כיפור, הפסדתם מדליה" – כך סמארנש, לפי דיווח השבועונים מסיאול, לראשי המשלחת אשר היו תמהים.

קונסטנטין, מלך יוון לשעבר, שייט מכובד ויודע בקהילת הספורט הבינלאומית, שעמה בתנועות בסמואל, שאל את שמואל מי היה הממשק בישראל שמנע מהשייטים זכית בתליית ... על כך היו שני שייטים אחרים שלכם בן יבאו לים ביום כיפור".

כך שניים מאותו הנה הספורט בעולם. הבאות, זאת גם שאלנו אנחנו ערב צאת המשלחת לסיאול, למה אי אפשר היה להחליש על השתתפות. העובדה הזאת היתה ידועה שנים לפני טקס הפתיחה. שני צמדי השייטים זוכו בתחבה הרבה תקציב לקראת השיוטים בשני סוגי הסירות. הם עבדו ארבע שנים של אימונים ותחרויות ונמצאו בצמרת. ההבדלים בין צמדי השיוט בצמרת הם דקים ביכולת וכזמנים. העובדה שמותר לנטול שיוט אחד מבין שבעה כדי ליצור מיקום יותר טוב בסיום כל השיוטים, צריך היה להפעיל פעמונים רבים ולא להתייחס אל כל העניין מנקודה דתית פשטנית של "היום הקדוש".

מה שעשו המורטנים בבאתם לים ביום כיפור היתה הפרת משמעת מעצם ההתעלמות מהוראות ברורות של הנהלת המשלחת. אולם מבחינה ספורטיבית טהורה ואמיתית, הם ניסו לעשות את מה שכל ספורטאי אמיתי רוצה ושואף אליו, להגיע לשלמות על פי לוח הזמנים והעיתוי שניתנו לכל השייטים בפורמט האמאות מידה של תקנון התחרויות.

מי שרוצה לגשת לטיפול במורטנים בארץ בשיטת "הגבנ הגמרנ" ישקיט אולי את מצפונו הדתי־לאומי אבל לא יתן תשובה של מנהיג ספורט. גם המאפיקה שאותה אתם המנהיגים בישראל בטיפולם בשיטת "השליפה מן המותן" בפרשת המתאגרפים הדרום־אפריקה הפכה לתרגן פיפיות בסיאול.

מן הסתם לא ישול בעתיד יום כיפור נוסף בתפריט האירועים של האולימפיאדות הקרובות (אולימפיאדת ברצלונה 1992 תהיה בחודש יולי) אבל כדאי שבישראל ניתן את הדעת על עירבוב דת וספורט, כדי שבעתיד לא ידברו עם שכמנו על עוד ימים של "חילול הקודש". וכבר היו דברים מעולם.

כריסטין אוטו — המצטיינת בסיאול

השחיינית המזרח־גרמניה כריסטין אוטו הוכתרה כמצטיינת המצטיינת בסיאול לאחר שזכתה בשש מדליות זהב.

לאוטו הוענק כתר יקר ערך ופרס של 11,000 דולאר. הפרסים ניתנו לידיה הועד האולימפי המזרח־גרמני מאחר שהשחיינית כבר שבה לביתה.

אוטו צועדת בראש צוברי המדליות במשחקים, אחריה בירונג: השחיין האמריקאי מאט ביונדי (5 זהב, 1 כסף ו־1 ארד), המתעמל הרוסי ולדימיר ארטמוב (4 – 1 – 1) והמתעמלת הרומניה דניאלה סיליוואש (3 – 2 – 1).

קריסטין אוטו

★ דף חשבון אחרי שבת ★

בינתיים, ככה־ככה

מאת ניסן פרידמן

אולי לא הרגשתם, אך הליגה הלאומית עברה כבר על פני 3 משוכות. 3 המחזורים הראשונים עמדו בצל המשחקים האולימפיים בסיאול. קרוב ל־70 אלף צופים חזו, בכל זאת, ב־21 המשחקים הראשונים של הליגה, אך העקומה מראה בבירור על ירידה מחזור למחזור. במחזור הפתיחה נכחו קרוב ל־30 אלף צופים, בשני יותר מ־20 אלף ואילו במחזור השלישי כ־17 אלף בלבד.

אפשר לתלות את האשם במשחק הגמר האולימפי בין נבחרות ברה"מ לבראזיל (1:2), שנערך סמוך מאד לשריקת הפתיחה של המחזור השלישי. מוקדם עדיין להסיק מסקנות. המחזור הרביעי יצביע, במידה רבה, על הכיוון הנכון. צפויים לפחות שני משחקים מרתקים, שימשכו ודאי כמות גדולה של צופים:

הראשון, הוא ה"דרבי" בין האלופה הפועל ת"א לבין מחזיקת הגביע, מכבי ת"א, באיצטדיון "בלומפילד". השני, בקרית־אליעזר, בין שתי האלופות הקודמות מכבי חיפה וביתר ירושלים. הפועל ומכבי מגיעות ל"דרבי" לאחר נצחונות. לשתיהן יומרות רציניות גם השנה. חיפה מצוית בתנופה וקהל אוהדיה חוזר למגרש.

המוליכה, הפועל באר שבע, תתייצב בחולון. לכאורה, משחק קצות. חולון "הולה" את הליגה רק במחזור השלישי, כשהגיעה לאפס נקודות. באר שבע, עדיין ללא הפסד, מציגה צוות צעיר ושאפתני. אך, דווקא משחק כזה יכול להכשיל את ההפתעה של המחזור. עד כאן, הבאר שבעים אינם מאכזבים, בעיקר כשזוכר בנקודותיהם ללא שני כוכבי הקישור אבי חיון ומאיר צרפתי ובמשחק האחרון נעדרו גם שחקני ההגנה הוותיקים ברזומה ואורן. לבכור יש השנה סגל רחב ורציני.

רוב הקבוצות עדיין מצויות בשלב הגישושים. אבנתו מקודים שהשלב הזה לא יימשך מחזורים רבים מדי. חוסר היציבות בולט. הפועל פ"ת הביסה את כפר־סבא 0:3, שבוע לאחר שנרצחה באותה תוצאה בחיפה. כפר־סבא עצמה הציגה במחזור הראשון יכולת משובחת כשהושוותה ל־2:2 בחיפה, לאחר פיגור 2:0, אך מסתבר שהציפיות היו גדולות מדי וזו היא נקודת הליגה היחידה שצברו חניכיו של שנטר עד עתה.

הטבלה הלאומית

	הקבוצה	משי	נצי	תיקו	הפסי	שערים	נקי
1.	הפועל באר שבע	3	2	1	0	2:5	7
2.	הפועל פתח־תקוה	3	2	0	1	5:6	6
3.	מכבי חיפה	3	2	1	0	3:7	5
4.	מכבי נתניה	3	1	2	0	3:4	5
5.	בית"ר תל־אביב	3	1	1	1	2:2	4
6.	בית"ר ירושלים	3	1	1	1	2:4	4
7.	הפועל תל־אביב	3	2	1	0	2:4	3
8.	מכבי תל־אביב	3	1	2	0	1:2	3
9.	הפועל ירושלים	3	1	0	2	4:3	2
10.	שמשון תל־אביב	3	0	2	1	2:1	2
11.	הפועל טבריה	3	0	1	2	5:2	1
12.	הפועל כפר סבא	3	0	1	2	6:2	1
13.	בני־יהודה ת"א	3	0	1	2	4:0	1
14.	צפרירים חולון	3	0	2	1	4:8	0

הטבלה הארצית

	הקבוצה	משי	נצי	תיקו	הפסי	שערים	נקי
1.	מכבי יבנה	3	3	0	0	1:7	9
2.	הפועל רמת־גן	3	3	0	0	4:8	9
3.	מכבי פתח־תקוה	3	3	0	0	1:5	9
4.	מכבי שעריים	3	1	1	1	5:5	4
5.	הפועל חדרה	3	1	1	1	6:5	4
6.	הפועל לוד	3	0	3	0	2:2	3
7.	מכבי שמרה	3	0	3	0	1:1	3
8.	הפועל בת־ים	3	1	0	2	3:1	3
9.	בית"ר רמלה	3	0	2	1	3:2	2
10.	בית"ר נתניה	3	0	2	1	4:3	2
11.	מכבי יפו	3	0	2	1	2:1	2
12.	הפועל יהוד	3	0	2	1	4:1	2
13.	הפועל חיפה	3	0	1	2	6:4	1
14.	מכבי עמידר	3	0	1	2	5:2	1

היום גמר גביע ליליאן

הפועל ת"א והפועל באר שבע יתמודדו היום (15.00) בכפר סבא בגמר גביע ליליאן.

★ סגל הנבחרת הלאומית בכדורגל יחדש היום את מחנה האימונים המרוכז בינגיים. במהלכו תתמודד מחר הנבחרת מול הפועל חדרה מהליגה הארצית. לפי שעה, אין זימונים חדשים. השינוי היחידי הוא שיעקב גרונדמן, עם שובו מסיאול, יצטרף למאמן הלאומי יצחק שניאור בהדרכת הסגל.

בטבריה תובעים פיטורי ברנור

מאת גבעתי בן יוסף

דוד ברנור עלול למצוא עצמו בימים הקרובים מפוטר מאימון הפועל טבריה. נודע, כי כמה חברי הנהלה מעוניינים להחזיר לאימון הקבוצה את דב עצמון, שהעלה את הקבוצה לליגה הלאומית.

"רק הוא מסוגל להביא את הישועה לטבריה", טענו גורמים בהנהלת הפועל טבריה.

הנהלת הקבוצה הגיבה בחריפות על שיפוטו של יצחק בן יצחק במשחק ההפסד של הקבוצה מול הפועל ת"א. הם שלחו מכתב לאיגוד השופטים, בו הם מבקשים לא לשבץ את בן יצחק למשחקי הקבוצה.

● השבוע נערכה אליפות ישראל לוותיקים בטניס במגרשי מכבי צפון ת"א. בגילאי 35 זכה רוני סגרד שגבר על מיקי רהב 3:6,6:3. בגיל 45 זכה ד"ר ראול גלר, שגבר על יצחק בן שחר 6:7,2:6. בגיל 55 זכה ג'ורג' קמפול, שגבר על עמנואל ברדין 5:7,6:3,2:6; בגיל 65 זכה ישראל ירקוני, שגבר על ברונו לנרסבורג 0:6,0:6.

סיפור אהבה שרק מ׳גבלות פוליטיות ימנעו "הפי־אנד"

מאת יעקב ברוש, שליחנו המיוחד

סיפור אהבה נוסח רומיאו ויוליה הולך ונרקם בכפר האולימפי בין שני טניסאי־שולחן ידועים ודק מגבלות פוליטיות עלולות למנוע נישואין בין השניים.

המדובר בכוכב הקוריאני, האן ג'י יונג בן ה־23 והסינית, ג'יאמין ג'יאו בת ה־24, שהיא אלופת העולם. השניים מכירים איש את רעהו מאז משחקי אסיה ה־7, שנערכו לפני ארבע שנים בפקיסטן. מקורות סיניים סירבו להתייחס לשאלות הכתבים, אך ממקורות המשלחת הקוריאנית כי האפשרות על הרעת אירוסין בין השניים היא אפשרית בהחלט אחרי המשחקים האולימפיים. האן וג'יאו הצליחו להתגבר על המגבלות והמכשולים ולהתראות בחדרי האימון הצמודים לאולם. המרכזי בו נערכו תחרויות טניס השולחן.

איש משתי הנבחרות, בעיקר ממשלחת הסינית לא יכול היה למנוע את המפגש של השניים ולנתק את פתיל אהבתם. יתר על כן, אלופת העולם הסינית לא התמיצה שום משחק של אהבה הקוריאני ותמיד נכחה ביציע. סיפור אהבתם של שני טניסאי השולחן הגיע לידיעתו של נשיא הועד האולימפי הבינלאומי, הספרדי סמארנש, שלפי מקורות יודעי דבר הציע את עזרתו לאשר את הנישואין. גם ראשי התאחדות טניס השולחן של קוריאה אמרו, כי יתנו את העזרה המירבית לזוג אם יחליטו להנשא.

טלוויזיה

חינוכית

09.00 עד כאן, רצף דפי הטלטקסט.
09.05 שעת כושר.
09.15 טאר־טאר "חזיר הבר והסטרטר".
09.40 רגע עם דודלי "גולו גלגלים".
10.05 ילד הקראטה (פרק 6) "לא כל הנוצץ זהב".
10.35 המזל הטוב של סס (פרק 6).
11.00 בלאמי במסגת העולם "הסוכבת על הצוק".
11.25 סורוויל ודין, "כוכבים על הקרח". ביין סורוויל וקריסטופר דין היו אלופי העולם בהחלקה על הקרח 4 פעמים. הם מספרים על האימונים המפרכים ועל ההצלחות הגדולות שבאו בעקבותיהם.
14.00 עד־כאן, רצף דפי הטלטקסט.
14.05 סרט קולנוע "קורי", סיפורו של ילד הגר בחווה באריזונה ומוצא מפלט מדרישות האב לגביו בהתחברות לבעלי חיים החופכים לידידיו.
15.40 שעת כושר.
16.00 פרפר נחמד.
16.25 ערי האזור המסתורית (פרק 22).
17.00 ערב חדש.

כללית

17.30 זב לחדשות, הפעם: יוצאים מהאולפן.
18.00 דוגלי, בונזו וכל השאר (פרק אחרון) (עברי־ערבית).
18.30 קיצור החדשות (ערבית).
18.32 מתיב חדש לחודש – תום ורסיאל ממשיכים בניסיונותיהם לחמוק מאויביהם (עברי־עברית).
20.02 כותרות מבט.
20.02 1 יותר מדי – שעשועונים.
20.30 כלבוטק.
21.00 מבט לחדשות.
21.30 תשדירי שירות.
21.35 שידורי המפלגות – ערב הבחירות לכנסת השתים עשרה.
22.15 מבט שני.
23.00 מרגל מושלם (פרק רביעי): פים מתגייס לשורות המודיעין הבריטי והמוסד את פעילותו (עברי־ערבית).
23.50 פסוקו של מקום – מבט אל סדום; חדשות הלילה.

ערוץ 2

18.30 "מה נשדר הערב".
18.35 "גמדי עץ האלון" (פרק עשירי). הגמדים הצליחו לגרש את הענק מיער העורבים. מה יעלה בגורלם עתה?
18.50 "חסדרי" – דרמת מתח קצרה. איש מסתורי עם אקדח טעון נכנס לבית ריק מאדם. בעת שהוא ממתין לקרבנו, הוא עושה סדר בבית.
19.00 "מסים נמוך" (פרק עשירי) הרוזן צפלין מזמין את אדוארד לטיסה בספינת האוויר שלו.
19.26 "רגע לפני..." הפעם על הסרט "ניקוי" של אנדרה דיויס, עם סטיבן סיגל.
19.30 "המרפאים" (פרק שלישי): "הוטאמפתותי" (עם קווזי טנורה), על שיטות הריפוי ועל חולים שנרפאו בעזרת ההומאופתיה.
19.56 "רגע לפני..." על ציפור החוף של זלאמור.
20.00 "60, 70־80 להיטי אתבי" – אורח הטוכנית: האמר דוז מקליק בהופעתו בפורים בלוס אנג'לס.
20.55 "מה נשדר מחר".
21.00 "בבקוק" – סרט תיעודי על בירת תאילנד, הפתוגרפיות...
21.25 "רגע לפני..." כתבה על אמנות הפריאנו.
21.35 "טוב, ספורט..." ביומן הספורט על מיטב אירועי הספורט שהתקיימו לאחרונה בארץ.
21.55 "עולם המדע" הפעם: על ד"ר אנדרסון החוקר את הבעיה של התעבורה בערים הגדולות בעולם.

המזרח תיכונית

12.30 חיים אחרים (סידרה); 13.00 ...

ירדנית

15.30 סרטים מצויירים (ערי 1); 16.15 רופאים מעופפים (סידרה אוסטרלית, ערי 1); 16.30 בידור בינלאומי בצרפתית; 17.30 מחוץ לעולם הזה (דוקומנטרי, ערי 1); 18.00 חדשות בצרפתית; 18.15 ירדן היום (בצרפתית); 18.30 חדשות בעברית; 19.30 קרול ברנט מארחת; 20.10 נאות מציפה (סידרת מתח קשורה לסמים); 21.00 חדשות באנגלית; 21.10 האנסר (סידרת מתח אמריקאית); 22.10 קוד בשם מועדון 700; 13.30 התעמלות; 14.00 האאר הקליני (סידרה); 14.30 הבית המשותף (מצויר); 15.00 שכני הסלעים (תכנית לילדים); 15.30 סרט "שנות התשעים העליזים" עם אבוט וקוסטלו; 17.00 נסיעה בחלל (דמיוני); 18.00 חדשות ערבית; 18.30 חדשות אנגלית; 19.00 צוות לעניין (פעולה); 20.00 מקגייור (סוכן חשאי); 21.00 מרפאת היער השחור (סידרה דרמטית); 22.00 מועדון 700; 22.30 חיים אחרים (סידרה).

רדיו

קול המוסיקה

07.09 בהאזנה נינוחה.
09.00 בין חברים – מיצירות רימסקי־קורסקוב.
10.00 קונצרט בוקר.
12.57 פינת השיר – משירי נתן אלתרמן: שירי הגיטת קיץ.
13.00 קלאסיקל.
14.05 אמנים באולפן – פייר־אנרי חוארב ויולה ברליץ וקטרין סולם, כנורות. ויאטאן: קפריצ'ו מס' 9 לויולה סולו, מן העזבון; בלוך: סויטה לויולה סולו (1959); מורוי: "היה גן סודי..."; בריטי: פרלוג לויולה סולו; דבוזאק: סרנטי אופוס 74.
15.00 אנתולוגיה (מוסיקה קולית של המאה ה־16).
16.00 קונצרט קאמרי – שלשיות יובל בטהובן: שלשייה במי במול מז'ור, אופוס 70 מס' 2; ברהמס: שלישיה בדו־מינור, אופוס 101; דבוזאק: שלישייה במי מינור, אופוס 90 "דומקי".
17.30 באומר ובצליל.
18.30 קונצרט קולי (עם ויקטוריה דה לוס אנג'לס).
20.05 פריזמה לנדיר.
20.30 מהקלטות התזמורת הסימפונית ירושלים רשות השידור בניצוחו של לוקאס פוס. בטהובן: פתיחה "אגמונט"; דבוזאק: קונצ'רטו לצ'לו ולתז. (סולן: מיכאל מייסקי) – הפסקה: אנתולוגיה קטנה לשירה. צ'ייקובסקי: סימפוניה מס' 5 במי מינור.
23.00 מסורתו.

רשת א'

08.05 תוגה – עם בני המדל.
15.30 האוניברסיטה המשודרת "קריאת המלחמה בספרות, בקולנוע ובכלי התקשורת" יום עיון בשיתוף עם אוניברסיטת תל־אביב, הפקולטה לאומנויות, החוג לקולנוע וטלויזיה הפעם: "חוויות המלחמה בשירת מלחמת השחרור".

16.05 מועדון שעון הזהב – מעולמו של האדם המבוגר.
17.05 צבעי הקשת. והפעם: "שירים ממזרח אירופה".
22.05 שנינו יחד וכל אחד לחוד.

רשת ב'

09.05 בראש צעיר – לילדים ולבני נוער בהומשת.
15.05 תוצרת הארץ – שירים עבריים.
16.05 שעה קלה עם שלמה ארצי.
18.06 אצבע על הדופק – ענייני בריאות ורפואה.
19.35 שירים עבריים.
20.05 פרקי חאנת כבקשתך – מזמור שיר.
22.05 לתאזה בחלום – מתרוזת שירים.
23.05 50 שנה לוסכם מינכן. (ש.ש.)

רשת ג'

18.06 מקום בצמרת – מצעד הפזמונים הישראליים.
21.05 אדום עתיק.
23.05 הלילה הוא שירים.

גלי צה"ל

16.05 ארבע אחר הצהריים.
18.05 שעה קלה על כלכלה.
18.45 15 קסטות.

צה"ל 1

19.05 שריון ולב – סיפור לחימתה של חטיבת יוסי בקרבות רמת הגולן במלחמת יום הכיפורים. (ש.ה.)
20.05 ניחוחי חציר – שירי חבורות הזמר.
21.30 לילה לא שקט.

צה"ל 2

19.05 יומיום מוסיקה.
20.05 צרי־8.
21.57 הודעות לחיילים.
22.05 הפסקת עשר.
23.05 קול הגיו זאת.

שידורים קבועים

קול המוסיקה

06.02 צלילי בוקר. 20.27 מילת השיר. 23.58 פרסים על המוסיקה.

רשת א'

06.00 התעמלות בוקר. 06.15 השכר עכשיו. 06.30 סיכום המגמות הכלכליות. 06.50 קול חזרה לזמר. 07.30 יומן בוקר. 08.05 הבוקר המודיע. 09.00 ... 10.05 מפני בוקר. 12.05 יומן ... 12.05 שגריר עם תיכונים. 14.06 בראש עגור. 18.06 ממשל ערב. 19.29 פרקי היום בעברית. 29.32 שידורים לגולה.

רשת ב'

06.00 ... 08.53 ... 08.57 ... 10.05 ... 12.00 ... 13.05 ... 14.05 ... 15.05 ... 16.05 ארבע אחר הצהריים. 16.54 באנטן מיולי. 17.00 ערב טוב ישראל. 19.00 מבוקן ירושלים. 19.57 הודעות לחיילים. 21.00 מבט לחדשות. 22.05 על חדשות... 23.05 ... 00.05 ... 02.00 לא רוצים לישון. 05.05 צלילי בוקר.

רשת ג'

06.04 שיר בבוקר בבוקר. 08.03 המרכזים המוסרים... 09.05 ... 10.05 ... 13.05 ... 14.05 ... 16.05 ... 17.05 קן זמר.

גלי צה"ל

05.45 ... 05.55 ... 06.05 ... 06.30 ... 07.07 ... 08.00 ... 09.05 ... 10.05 ... 11.05 ... 13.05 ... 14.05 ... 15.05 ... 17.30 ... 17.51 ... 17.55 ...

קולנוע

■ תל־אביב

אלנבי: ללא מעצורים 9.45, 7.30, 5
אורלי: פגישה עם המוות 9.30, 7.15, 5
בית לסין: מוזוני פיסון – חוגגים בפלייבוי 23.15
בן־יהודה: פרסידיו 9.30, 7.15, 5
גורדון: הזגיה של באבט 9.30, 7.15, 5
גת: בוקר טוב ויאטנם 9.45, 7.20, 5
דיזנגוף 1: פקין בלוז 9.50, 7.30, 5, 3, 11, 1
דיזנגוף 2: קפה בגדד 9.50, 7.30, 5, 3, 11, 1
דיזנגוף 3: הקיץ של אביה 9.50, 7.30, 5, 3, 1, 11
דקל: ביג 9.35, 7.10
דרייב־אין: מחיר הבגידה 9.30 גם ברחוב 8, 7.30, 24 סקס
הוד: התיך מבוקש 9.30, 7.15, 5
הקולנוע (בית ציוני אמריקה) לול 23.30, 9.30, 7.30, 5
חן 1: פרנטיק 9.50, 7.30, 5
חן 2: בעל בהשאלה 9.50, 7.30, 5
חן 3: פרחים בעליית הגג 9.50, 7.30, 5
חן 4: טומי 9.50, 7.30, 5
חן 5: הקיסר האחרון 9.30, 6.30
לב 1: החיים הם נהר ארוך ורוגע 10, 8, 2.5
לב 2: הבסיכה הקסומה 10, 8, 5, 2
לב 3: אהבנו כל כך 9.45, 7.15, 4.45, 2
לב 4: תופשה בכפר 7.40 מלאכים בשמי ברלין 11.1 החבר של החברה שלי 9.55
ליבורו: מגפיים להחלים 9.30, 7.15, 5
מוזיאון: מנור / הסינמטק: 7 על שוטרים הנבנים 9.30 מים מים
מקסים: מצלמה בלי בושה 9.30, 7.30, 5
פאר: (לשעבר אלנבי) מורשאק: עיניים שחורות 9.50, 7, 4.30 בגלל המלחמה ההיא 7.9
פלאזה 1: מעריצה צמודה 9.30, 7.15, 5
פלאזה 2: שם המשחק 5.00
פלאזה 3: טובה ירח 7.30, 5 שם המשחק 9.45
פאר: צל השווח 9.30, 7.30, 5
פריז: לוידיר אי־ב 9.30, 7.15, 4, 2, 12 23.30 זרים
צבמן: כפר קטן שלי 9.30, 7.15, 4.30
שחף: הקלות הבלתי נסבלת של הקיום 9.15, 5.45
תמוז – רבתנ־אביב: מסודרים חדשות 9.40, 7.15
תכלת: הקומיסרית 9.45, 7.30, 5
תל־אביב: מגלה את אמריקה 9.30, 7.10, 5

מיטשל: החיים הם נהר ארוך ורוגע 7.00, 9.00
מפור: הקלות הבלתי נסבלת של הקיום 6.30, 9.30
מגמור 1: פגישה עם המוות 9, 7, 4.30
מגמור 2: מעריצה צמודה 9, 7, 4.30
מגמור 3: עלובי החיים 4.8
מגמור 4: חיזור גורלי 9, 7, 4.30
עדן: התיך מבוקש 7.00, 9.00, 4.30
רון: ביג 9, 7, 4.30
תיאטרון ירושלים: הקיץ של אביה 7, עולם נפרד 9.30 קפה בגדד 9.30, 7, תשוקות באפריקה 9.30, 7

■ ירושלים

אורגיל: מגלה את אמריקה 9.15, 7, 4.30
אורנה: פרנטיק 9.15, 7.00, 4.30
אורדון 1: מצלמה בלי בושה 9, 7, 4.30
אור 2: ללא מעצורים 9.30, 7.30, 4.30
אור 3: הנסיכה הקסומה 9.30, 7.30, 4.30
אור 4: מגפיים להחלים 9.30, 7.30, 4.30
אור 5: עיניים שחורות 9.15, 7, 4.30
10.00 לאטי שובי הביתה 11.30 וולס דיסני – המיטה המעופפת 1.45 חביט ושטים
בית אגרון: 4 וולט דיסני – המיטה המעופפת 6.30 הולים משתוללים 8.30 מרקתקסי הצעיר 10.20 מונטי פייתון – משמע שנה לגמרי 24 בביצים.
ארזיאל: בוקר טוב ויאטנם 9.15, 7, 4.30
ארמוויה 1: פקין בלוז 9.30, 7.15, 5
ארמוויה 2: הזגיה של באבט 9.30, 7.15, 5
ארמוויה 3: הפתיחה הקרוב
ארמוויה 4: הפתיחה הקרוב
כפיר: פרסידיו 9.00, 7.00, 4.30

■ חיפה

מוריה: מזג"ת 7.15 לול 9.15 אהבנו כל כך
אורה: קפה בגדד 9.15, 7, 4.30
אורלי: פרחים בעליית הגג 9.15, 7
חן: ללא מעצורים 9.15, 7, 4.30
עצמון 1: מצלמה בלי בושה 9.15, 7, 4.30
עצמון 2: פרסידיו 9.15, 7, 4.30
עצמון 3: שם המשחק 9.30, 7, 4.30
פאר: ביג 9.15, 7, 4.30
קרן־אור: הזגיה של באבט 9.15, 7, 4.30
רב אור 1: פרנטיק 9.15, 6.45, 4
רב אור 2: הקלות הבלתי נסבלת של הקיום 8.30, 5
רב אור 3: החבר של החברה שלי 9.15, 7, 4.30
רון: מגלה את אמריקה 9.15, 7
רב בת 1: בוקר טוב ויאטנם 9.15, 6.45, 4.15
רב בת 2: בעל בהשאלה 9.15, 7, 4.30

■ קריות חיפה

מטרו: תופשה בכפר 9, 7
מביון: ללא מעצורים 9.15, 7
אורות: הבית ברחוב קרול 9.15, 7
בית העם: גיטאסן פיקטורים 9.15
הודה: מחיר הבגידה 9.15, 7
ביתן: מצלמה בלי בושה 9.15, 7, 4.30

■ אשדוד

אמנות: מצלמה בלי בושה 9.30, 7.15
אשדוד: חשוד 9.30, 7

■ אשקלון

אמנות: מצלמה בלי בושה 9.30, 7.30
מאור: הבית ברחוב קרול 9.30, 7.30
רחל: לול 9.30, 7.30

■ באר־שבע

קרן: התיך מבוקש 9.30, 7.15

■ הרצליה ■ רמת השרון

היכל: פרסידיו 9.30, 7.15
מלון רמאר: שם המשחק 9.30, 7.15
ביטבה: הקוסם מארץ עוץ 11 קרוקודיל דנדי 2 9.35, 7.15, 4.45
דוד: מצלמה בלי בושה 9.30, 7.15
תפארת: מזג"ח 9.30, 7.15 לול

■ עפולה

מגדלור: פרסידיו 21.00

■ חולון ■ בת־ים

ארמון: לילה מסחור 9.30, 7.30
עצמאות: מגלה את אמריקה 9.30, 7.15, 5
מגדל: ללא מעצורים 9.30, 7.30, 4.30
רינה: מצלמה בלי בושה 9.30, 7.15
עצמאות: מגלה את אמריקה 9.30, 7.15, 5
מגדל: מגלה את אמריקה 9.30, 7.15, 5
אורנים: מצלמה בלי בושה 9.30, 7.15

■ כפר־סבא ■ רעננה

עמל: מצלמה בלי בושה 9.15, 7, 5
חן: לול 9.15, 7

■ לוד ■ רמלה

אורך: לול 9.30, 7.30, 5
בית חיל: הקיץ של אביה 9.15, 7.15

■ נהריה ■ עכו

רוך: אימפריית השמש 9.15, 7

■ נתניה

דורי: תופשה בכפר 9.30, 7.15
אסתר: מגלה את אמריקה 9.30, 7.15, 5
סטודיו: פרנטיק 9.30, 7.15, 5
שרון: מצלמה בלי בושה 9.15, 7, 5

■ קרית אונו

מתנים: לול 9.15, 7

■ פתח־תקוה

היכל 1: מצלמה בלי בושה 9.40, 7.15, 5
היכל 2: מגלה את אמריקה 9.40, 7.15, 5
היכל 3: הנסיכה הקסומה 9.40, 7.15, 5
שלום: פרחים בעליית הגג 9.30, 7.00

■ ראשל"צ ■ רחובות

בית העם: מחיר הבגידה 8.30
הדר: מסודרים חדשות 9.30, 7
חן: מצלמה בלי בושה 9.15, 7.15
ג.ג. רון 1: הנ מצלמה בלי בושה 9.40, 7.15, 5
ג.ג. רון 2: מגלה את אמריקה 9.40, 7.15, 5
ג.ג. רון 3: מוליפים עוצרים 9.40, 7.15, 5
נעמן: חשוד 9.30, 7.30
ראשון: פרנטיק 9.15, 7.00

■ קרית שמונה

שניר: ביטל בזס 9, 7

■ רמת־גן וגבעתיים

ארמון: ללא מעצורים 9.45, 7.30, 5
לילי: הקלות הבלתי נסבלת של הקיום 9.15, 6.15
הדר: פרסידיו 9.30, 7.15, 5
רב גן 1: בוקר טוב ויאטנם 9.50, 7.30, 5
רב גן 2: פרנטיק 9.50, 7.20, 5
רב גן 3: באגון 9.50, 7.20, 5
רב גן 4: הנסיכה הקסומה 9.50, 7.30, 5
שביט: מגלה את אמריקה 9.30, 7.15

מכתבון الأحمر

התינוקת נאספה מפח האשפה

(יורם לוי). – צעירה בת 19 מירושלים זרקה לפח אשפה את התינוקת שלה מיד לאחר שנולדה. האם נתגלתה בחקירה מהירה שערכו שוטרי משטרת ירושלים בשכונה בה נמצאה התינוקת. שלשום בבוקר שמע פועל ערבי, שעסק בנקיון רחוב גואטמלה בשכונת קריית יובל, קולות בכי שבקעו מפח אשפה גדול ליד אחד הבתים. הוא פתח את הפח ולתדהמתו גילה בו תינוקת מגואלת בדם שזה עתה נולדה. הוא קרא מיד לאחד השכנים ויחד עימו חשו לביתה של טובה כהן ובקשו ממנה להודיע על כך למשטרה. „זה היה מזעזע. התינוקת היתה מטונפת ערומה ובוכה, חבל הטבור היה עדיין תלוי לה על הבטן", ספרה. למקום הוזעק אמבולנס, הצוות ניקה את התינוקת, עטף אותה והעבירה לבית החולים הדסה עין כרם. הרופאים בדקו אותה ומצאו כי היא שוקלת 3.5 ק"ג ומצבה הבריאותי תקין. כן נתנו לה טיפול אנטיביוטי למקרה שלקתה בזיהום כשבאה במגע עם האשפה בפח. אולם בכך לא תמה הפרשה. מפקדי יחידת הסיור של המשטרה, מפקח יצחק לימואי ומפקח ראובן אדרי, הבינו מדברי הרופאים כי התינוקת נולדה זמן קצר לפני שנמצאה. הם החלו לשאול ילדים ברחוב אם ראו באחרונה „מישהי שמנה עם בטן". מעדויות הילדים התברר כי אחת הנערות השכנות אכן היתה באחרונה בהריון. כעבור דקות אחדות הגיעו הקצינים לדירתה, אך להפתעתם מצאו אותה עוסקת במרץ בשטיפת הרצפה. הצעירה הכחישה כל קשר לאירוע. כמה שעות לאחר שעזבו השוטרים, נשברה הצעירה וספרה לאחותה על שעבר עליה. האחות הודיעה על כך למשטרה ושוטרים שבו לדירה ולאחר חקירה קצרה העבירוה לבית החולים שערי צדק ומשם להדסה. נודע כי הצעירה החליטה לוותר על התינוקת ולתמונה הוכנסו שירותי הרווחה. בעדותה במשטרה היא ספרה שלא ידעה שהיא בהריון. היא ילדה את בתה לבד ובעת הלידה היה בדירה רק אחיה. המשטרה יודעת את זהותו של האב ובימים הקרובים ייחקר. רק אחרי כן יוחלט אם יש מקום להעמיד את הצעירה למשפט באשמת נטישת התינוקת

(צילום: יצחק הררי)

פועלים איימו ונציגיהם נרתעו מלחתום על הסכם

(ע). – המשבר במפעל „וכל גד" התחדש שלשום לאחר שברגע האחרון סרבו נציגי העובדים לחתום על הסכם סופי לחידוש העבודה.

ביום שישי עמדו הצדדים לחתום על ההסכם אולם טרם החתימה התפוצץ המו"מ ברגע האחרון. זאת, לאחר שפועלים שהיו מיועדים לפיטורים חזרו בהם מהסכמתם והשמיעו איומים על נציגיהם שכנראה חששו לחתום בשל כך.

במצב הנוכחי אין למעשה לפועלים כתובת לקבל משכורת ספטמבר מאחר שחברת „שכון עובדים", שהפכה לבעלת המפעל מראשית החודש שעבר, אינה מוכנה לקבל את האחריות אלא לאחר ש־61 הפועלים מתוך 240 יפסיקו עבודתם כפי שהוסכם.

כלב השמירה נשך את קצין הביטחון

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

ארבעה כלבי־שמירה החלו לאבטח את מחסני נמל אילת בגלל מכת הגניבות מהם. בינתיים נשך אחד הכלבים רק קצין־ביטחון שמשום מה לא הוצג בפניו כיאות.

שניים מארבעת כלבי זאב, המאומנים למשימות שמירה ואבטחה, מופקדים כל אחד על מחסן אחד. על המחסן הגדול, שבו מצויים מכשירי האלקטרוניקה והמצלמות המיובאים מהמזרח הרחוק, מופקדים שני כלבים. כל יום בשעה 2 אחר־הצהריים מתייצבים הכלבים על משמרתם, ננעלים בתוך המחסנים ונשארים שם עד 5 בבוקר.

הכלבים הובאו לנמל, לאחר כמה פריצות נועזות שארעו השנה. נגנבו כמויות גדולות של מכשירי חשמל ואלקטרוניקה. ברשות הנמלים אומרים, שאם הכלבים יוכיחו עצמם, תונהג שיטת אבטחה זו גם בחיפה ובאשדוד.

מוחה על התקציב הגדול של פסטיבל הסרטים

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

ניסים שרם, חבר מועצת עיריית חיפה מטעם המערך, שלח אמש מכתב לראש העיריה אריה גוראל ובו מתח ביקורת על התקציב הגדול של פסטיבל הסרטים הבין־לאומי שנערך בעיר בחול המועד סוכות. הוא גם מבקר את המשכורות הגבוהות שניתנו, לדבריו, למנהלי הפסטיבל ולאנשי מקצוע מתל אביב.

„לא נראה בעיני", טוען שרם, „בהגיוני ואף לא בסדר עדיפויות נכון שמשלם המסים החיפאי יממן ממסי הארנונה מחיר כה גבוה לפסטיבל הסרטים". העיריה השתתפה בחצי מיליון ש"ח מתקציב הפסטיבל. להערכתו הוא מתקרב ל־900,000 ש"ח.

שרם טוען עוד כי אין הצדקה לכך שרבבות הצופים בפסטיבל, הלקם הגדול מחוץ לחיפה, יהנו במשך ארבעה ימים מתרומתם של תושבי העיר. שרם מבקש מראש העיריה לבדוק מי איכר את גובה משכורותיהם של המנהלים, הכללי והאמנותי, של הפסטיבל וכן כמה אנשים התארחו בבתי מלון בעיר על חשבון הפסטיבל, כמה הוצאות הלקו ולמי והאם נכללו ביניהם גם חיפאים. שרם גם מבקש מראש העיריה להורות למבקר העיריה לבדוק את נושא הפסטיבל מכל היבטיו.

אמש אי אפשר היה לקבל תגובה על טענות שרם מהנהלת הפסטיבל. מהנגן העיריה נמסר אמש כי גובה ההשתתפות של העיריה בפסטיבל הסרטים אושר על ידי מועצת העיריה.

אכסניית נוער חדשה נפתחה בתל אביב

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

אכסניית נוער חדשה נפתחה בימים אלה בקרן רחובות דיזנגוף־דיזנגוף בתל אביב.

באכסניה החדשה חדרים בני שש מיטות, חדרים זוגיים ודירות־זוג משפחתיות. לינה בחדר בן שש מיטות עולה 10 שקל ללילה; החדר הזוגי – 25 שקל ללילה לזוג ודירת־הזוג מיוחדת בסכום 80 שקל ללילה. בדירה שני חדרי־שינה ומקום לזוג ולארבעה ילדים. כן יש בה כבשני שירותים צמודים.

באכסניה [illegible] בבקרים [illegible] ל־5 ק"ג.

בעלי מסעדה לא חוקית בכפר קאסם ניסו לדרוס קצינים

מאת חנה מאיר, סופרת „דבר" בשרון

שוטרים הותקפו שלשום בעת שסייעו לאנשי משרד הפנים לבצע צווי הריסה מינהליים בכפר קאסם.

ב־10.30 בבוקר הגיעו לכפר אנשי משרד הפנים עם כוח של משטרת פתח תקוה בפיקוד סנ"צ יעקב שוכל וכן אנשי מג"ב כדי לבצע שני צווי הריסה.

הצו הראשון בוצע ללא תקלות: נהרס מבנה לא חוקי הנמצא בשלבי בניה בחלקו המזרחי של הכפר.

בעת ביצוע צו ההריסה השני של מסעדה שהוקמה בתוך אוטובוס ישן, הופיעה מכונית ב.מ.וו. שבה היו בעלי המסעדה. נהג המכונית הגיח בדהרה וניסה לדרוס את מפקד משטרת פתח תקוה סנ"צ יעקב שוכל ואת רב פקד שלומי אבקפה, ממג"ב, אך שניהם קפצו הצידה וניצלו. המכונית נעצרה וירדו ממנה שני אנשים שהתחילו להשתולל. הם נעצרו לאחר הפעלת כוח. השניים, בני 30 ו־33 תושבי כפר קאסם, מוסרים היום למשטרה.

סרבול בתהליך קבלת החלטות מעכב טיפול ב„כבישים אדומים"

ארבעה נהרגו בתאונות דרכים בשבוע שעבר

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

רבים מ"הכבישים האדומים" אינם זוכים בטיפול בגלל התהליך המסורבל של קבלת אישורים הקבוע בחוק, אמר מנכ"ל משרד השיכון עמוס אונגר בעדותו בוועדת החקירה הפרלמנטרית לנושא תאונות הדרכים.

לדעתו יש לשנות באורח דחוף את חוק התכנון והבניה כדי לקצר את הליכי קבלת האישורים לסלילת כבישים ולהקמת מחלפים. כן קרא לרכז בידי רשות אחת את האחריות ואת כל הסמכויות ביחס לכבישים בין־עירוניים.

מנכ"ל מע"צ יהודה כהן העיד בוועדה כי 40 אחוז מכלל כבישי הארץ אינם עומדים בתקן המקובל כיום. "על תשתית רעועה זו מתרכז עומס־תנועה בנפח ובמשא, שעבר מזמן את כל הקוים האדומים," אמר כהן. בניגוד לאונגר סבור כהן כי העיכובים בביצוע פרוייקטים תעבורתיים נובעים מהזרמה איטית מדי של כספים מצד משרד האוצר.

מנכ"ל "נתיבי איילון", דני הולצמן, קרא להטיל אחריות על ראשי הרשויות המקומיות לזרימת התנועה ולבטיחות בישוביהם.

עם סיום עונת החגים תא"ץ הוועדה את עבודתה במאמץ להגיש את מסקנותיה עוד לפני כינוס הכנסת ה־12. הוועדה תמשיך בדיוניה מחר ובשבוע הבא תקיים שני ימי דיונים.

ארבעה אנשים נהרגו ו־41 נפצעו קשה ב־31 תאונות־דרכים חמורות בשבוע שעבר. על־פי סיכום בלתי רשמי של "דבר" מגיע בכך מספר ההרוגים בספטמבר ל־38, בדיוק כבחודש הקודם, ומספרם של הפצועים קשה ל־224, 23 אחוז פחות מאשר באוגוסט.

למרות גל התאונות בשבוע הראשון של ספטמבר, שבו נהרגו 19 אנשים, מחצית מכל ההרוגים בחודש האחרון, ולמרות שבחודש זה חל רובה של עונת החגים, קטן מספר ההרוגים בהשוואה לספטמבר אשתקד ב־16 אחוז ומספר הפצועים קשה פחת ב־29 אחוז. מסתבר, שההתפרצות החמורה של התאונות בשבוע ראש השנה נבלמה במהירות. לא זו בלבד שמספר ההרוגים החודש, 38, כמעט שווה לממוצע החודשי השנה, 39, אלא מספר הפצועים קשה, 224, נמוך מהממוצע החודשי העומד על 317.

בתשעת החודשים הראשונים של השנה נהרגו 349 אנשים ו־2,151 נפצעו קשה. נתונים אלה משקפים את המשך מגמת היציבות במספרם של קורבנות התאונות. מספר ההרוגים פחת בחמישה אחוזים בהשוואה לאותם החודשים אשתקד, לעומת ירידה של שלושה אחוזים בלבד בסוף אוגוסט, ומספרם של הפצועים קשה עולה עתה רק בשלושה אחוזים לעומת אותם החודשים אשתקד, בהשוואה לעליה של שבעה אחוזים בסוף אוגוסט.

קונצרט על מצדה

(דויד מושיוב). – 3000 תיירים מחו"ל ובתוכם כוכבי הקולנוע המפורסמים גרגורי פק ואיוו מונטן, יבואו לישראל לקונצרט שייערך במרומי הר מצדה ב־13 באוקטובר השנה לציון 40 למדינה. באירוע זה תבצע התזמורת הפילהרמונית הישראלית בניצוחו של זובין מהטה את הסימפוניה השניה של מאהלר והוא יהיה אירוע־השיא לחגיגות ה־40. בקונצרט יהיו נוכחים גם שרים וחכ"ים ובראשם ראש הממשלה יצחק שמיר ושר החוץ שמעון פרס. את התוכנית, הקרויה „עצרת פאר מוסיקלית במצדה", יפתח השחקן גריגורי פק, אשר ינחה את הערב. ישאו דברים פק, מונטן, הסופר מרטין גרי והשחקן יוסי ידין. מבין 3000 שיבואו, 1000 מצפון אמריקה כמשלחות של הארגונים היהודיים השונים; 400 יבואו מצרפת; 200 מבלגיה. כן תבוא קבוצה של חברי הפרלמנט האירופי בראשות הנציב קלוד שסון. ביום האירוע תיאסר הכניסה למצדה. בתמונה: מקימים את האמפיתיאטרון והבמה להופעת הפילהרמונית. העבודה היא בפיקוח של ארכיאולוגים כדי למנוע פגיעה באתר. הכל יפורק אחרי הקונצרט. לפני הקונצרט תתקיים מסיבת קוקטייל ל־1000 מוזמנים ששלמו 350 דולר לכרטיס

(צילום: דניאל כהן)

עמק זבולון המזוהם ביותר – קובע ראש המכון לשמירת הטבע באונ' ת"א

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר"

עמק עכו (זבולון), מבחינה פיסיולוגית ואקולוגית, הוא המזוהם ביותר בהקשר לתנאים הסביבתיים בישראל – קובע ראש המכון לחקר ולשמירת הטבע באוניברסיטת תל אביב פרופ' לב פישלזון.

הדברים כלולים במכתב ששלח למנהל איגוד ערים לאיכות הסביבה בגליל המערבי, יוסי שטייגמן, בו הודה לו על נכונותו לעזור לאנשי המכון בבואם לבצע מחקר להבנת הבעיות הסביבתיות של עמק עכו.

פרופ' פישלזון סבור כי בעקבות ממצאי מחקר זה יהיו בידי החוקרים עדויות מוצקות על השפעתה ההרסנית של התעשיה באיזור על אוכלוסיית האדם, החי והצומח, ולפיכך יוכלו החוקרים לבוא בדרישות לגורמים ממשלתיים כדי להכניס שיפורים ולשמר הן את הטבע הן את איכות החיים. כן יאפשרו הממצאים להגיש תוכנית לגורמים ממשלתיים שיאפשרו העמקת המחקר ואולי הרחבתו לשטחים נוספים.

סטייגמן אמר בתשובה כי איגוד הערים יגיש לחוקרים כל עזרה, כללית ולוגיסטית, שתידרש. לדבריו בעוד כשבועיים כבר יהיו בידי החוקרים הצעות ראשוניות לביצוע המחקר.

גבולות שטח המחקר יהיו בין נחל הנעמן ושכונת אפק בצפון, במפעלי הפטרוכימיה בדרום והוא ירוכז בידי ד"ר א. דותן, ז. צוקרמן בשיתוף ד"ר עמי יעבץ מהמכון לחקר שמירת הטבע.

10 אמהות בת"א לומדות איך לגלות אם ילדיהן משתמשים בסמים

(עס"ת). – קבוצה של 10 אמהות משתתפת בניסוי חינוכי, ראשון מסוגו, שנועד להקנות להן ידע וכלים כיצד לגלות אם ילדיהן משתמשים בסמים. הניסוי נערך באחת משכונות תל־אביב מטעם אגף הנוער במשרד החינוך והשירות הפסיכולוגי של עיריית תל־אביב.

הניסוי הוא במסגרת הנחיות שהוציא שר החינוך יצחק נבון בדבר העמקת והרחבת הפעולות החינוכיות והטיפוליות בקרב נוער מנותק שאינו עובד ואינו לומד. נבון סבור כי נערים אלה, החשופים לרחוב, הם טרף קל לעברייני סמים ועל כן הנחה את אגף הנוער להתמקד בפעולות למניעת השימוש בסמים אצל נערים כאלה.

10 האמהות, שנבחרו להשתתף בניסוי, נפגשות בקביעות. בהדרכת הפסיכולוגית מיכל רוזמן הן עוברות תהליכים של בירור רגשות ועמדות כאמהות ורוכשות ידע על ידי התמודדות פעילה עם התופעה של שימוש בסמים. הן קבלו מידע על נושא הסמים באמצעות סרטים וסיורים.

בעקבות יוזמת השר גובש באחרונה צוות מתכנים, פסיכולוגים ומדריכים תוכנית ראשונה בסוגה למניעת השימוש בסמים בקרב נוער מנותק. במטרה להביא את הנערים להתרחקות מביקורים בפאבים ולהרגילם לכלל [illegible] התנהגות אלטרנטיביים [illegible]. פרק מיוחד בתוכנית מוקדש לזכרו של הזמר זוהר ארגוב ז"ל [illegible] עם הזמר שהגיע לשיאים בקריירה האמנותית שלו הוכרע על ידי סמים.

במלאת 15 שנים למלחמת יום הכיפורים
בה נפלו בנינו היקרים והאהובים

יאיר גולדהור ז"ל
יובל ברזילי ז"ל
דודו ביטמן ז"ל
יהודה רייזנר ז"ל
אבנר דיטל ז"ל
עופר איילי ז"ל

נעלה לבית העלמין להתייחד עם זכרם
ביום חמישי כ"ה בתשרי תשמ"ט, 6.10.88, בשעה 4.00 אחה"צ

המשפחות
ובית יפעת

50 שנה לחללי חולדה

אברהם קוצר ז"ל
יהודה קליינר ז"ל
נחמן בלאושטיין ז"ל
משה זיידל ז"ל

תערך בבית העלמין של הקבוצה אזכרה
ביום רביעי כ"ד בתשרי תשמ"ט 5.10.88 בשעה 14.00.

קבוצת גורדוניה חולדה

אנו משתתפים בצערם הרב על פטירת
ראש המשפחה חברנו

קרול אהרונוביץ ז"ל

הארגז בע"מ

במלאת 15 שנים לנפילת בנינו
במלחמת יום הכיפורים

אייל עיברי ז"ל
אורי חוטר־ישי ז"ל

נעלה לקברים היום, יום שלישי כ"ג בתשרי תשמ"ט 4.10.88

המשפחות
וקיבוץ בארי

ללוצי היקרה

משתתפים בצערך במות

כתריאל

חבריך בעבודה נחום

נהג ו'
עשה את המינימום
עשה אלה העושים
למען המכסימום.
את המכסימום
תן
תרמב
לחייל!

של היום הוא חדש

הכל אותו דבר אבל...

הכל הבלים
הכל קין

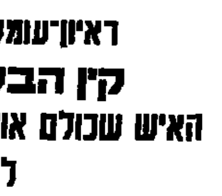

ראיון־עומק עם
קין הבלמן
האיש שכולם אוהבים
לשנוא

„דבר אחר" מביא לקוראיו
פרופיל של איש הכוח,
הלוחם, אסיר־ציון, בעל
מכרות יהלומים בסיסקאי
וידידם של גדולי עולם –
ומקשקש עליו שמם, פאות
ומשקפיים.

ראיין: דני קרמן

דבר־אחר
מחר ובכל יום ד'
עם "דבר"

לטובה וחיים ז'ק
מזל טוב
להולדת הבן
אח למאיה ורונית

בית „דבר"

לועידה השלישית של
הסתדרות פועלי המזון

ברכות לצירי הועידה
ולמזכ"ל הסתדרות פועלי המזון –
חברנו משה כהן סבן

איחולים לתעסוקה מלאה
לדיונים פוריים והחלטות נבונות
לרווחתם של חבריכם –
חברי מבטחים

פועלי המזון עם מבטחים לעתיד בטוח

הנהלת מבטחים

להברי מרכז מפלגת העבודה

אנו מביעים בזה את התנצלותנו על התקלה אשר ארעה בפרסום שעת כינוס המרכז ביום חמישי 22.9.88 ומצטערים על עוגמת הנפש אשר נגרמה לחברים בגין טעות מצערת זו.

חיים בראון
דפוס „דבר"

דבר היום

יותר רוסי מסובייטי

„מה עשיתי בחופש הגדול", חיבורו של מיכאיל סרגייביץ' גורבצ'וב, הוקרא בסוף־השבוע בפני מרכז המפלגה הקומוניסטית והסובייט העליון. גורבצ'וב ניצל את הנופש השנתי שלו לחוף הים השחור, לאחר ועידת המפלגה בראשית הקיץ, לתיכנון הפרק הבא בעלילה המהפכנית שהמחיז, ביים והפיק: שינוי מיבנה השלטון בממלכה הסובייטית, אולי אף עד כדי מהפכת־נגד שתניע את המטוטלת מהקוטב של לנין אל קוטב הצארים, מהסובייטי בחזרה אל הרוסי.

בתוך שלוש וחצי שנים טילטל גורבצ'וב את הקערה, גם אם עדיין לא הצליח להפוך אותה על פיה. תחילה הרחיק את ותיקי נאמניו של ברז'נייב מעמדות־כוח משמעותיות לכיבודים (גרומיקו לנשיאות) ולגימלאות. הוא הבריג לפוליטביורו כמה מתומכיו והוא ניצל רפיון בסמוני להדחת שר־הגנה חלש ומינוי גנרל זוטר, יאזוב, במקומו. הוא השיג אישור ממוסדות המפלגה לשינויים אירגוניים נוספים. כעת, בבואו לממש את ההישג האישי ולצרף לעוצמתו כמזכ"ל המפלגה גם את תואר הנשיא (להלכה, כהונת יו"ר נשיאות הסובייט העליון), עשה לק.ג.ב מה שעשה לצבא: בראש שני מימסדים אלה עומדים עכשיו גנרלים שאינם חברים בפוליטביורו ושאינם מקורבים למתחרי גורבצ'וב, שבראשם ליגאצ'וב.

זהו, קודם כל, ביסוס מעמדו האישי של גורבצ'וב. אך לאחידה בתפקידי הנשיא והמזכ"ל גם יחד תהיה משמעות רבה יותר מגאוותנות גורבצ'ובית. מרכז־הכובד בקיסרות האדירה אך החולנית שמנווט גורבצ'וב עובר אט־אט מהמפלגה אל המדינה. זהו תהליך איטי, משום שהמפתח לתהליך ולקצב שבו יתנהל נתון בידי אותה מפלגה המתבקשת להתפרק מנכסיה לטובת ייעול המדיניות. שיקולים של אידיאולוגיה ושל נוחות ואף פרנסה מבצרים את יריבי גורבצ'וב כנגדו. הישארותם של ליגאצ'וב וראש הק.ג.ב לשעבר צ'בריקוב בפוליטביורו, כאשר שניהם מכהנים במקביל ובנדיר גם כמזכירים, משקפת את חלקיות הצלחתו של גורבצ'וב ואת אורכה של הדרך הקשה שעוד לפניו.

בהקשר הבין־מעצמתי, כל התחזקות של גורבצ'וב חייבת להתפרש כהתקדמות לקראת עולם של הפשרה ושל יציבות. הצאר מיכאיל הראשון אינו ותרן מקודמיו, אבל הוא יודע שרוסיה – בעיקר רוסיה שסיפחה אליה מדינות ואומות אחרות תזזית – זקוקה להפוגה חיצונית כדי להתארגן, חברתית וכלכלית. הנשיא האמריקאי הבא ימצא מולו עמית, רוסי יותר מסובייטי, לאחר כמעט ארבע שנות התבססות בשלטון. ישראל תמצא, כרגיל, שהיא מפגרת אחר המאורעות במקום להתייצב בראשם: כבר עתה מתירים פקידי גורבצ'וב את הרצועות ההגירה, שוללים קלף ישראלי חשוב במשחק האמריקאי־סובייטי ומאיימים לעשות ללעג את החלטת הממשלה לאלץ את היהודים היוצאים מברית־המועצות לטוס במישרין לישראל.

אולימפיאדה סטודנטים דרום קוריאנים מפגינים בקריית האוניברסיטה של סיאול. עכשיו, כשהאולימפיאדה הסתיימה, יהיה אפשר לדעת אם מדיניות היד הרכה שנקטה ממשלת דרום קוריאה כלפי המפגינים נועדה אך ורק להבטיח את קיום המשחקים האולימפיים, או שהיא מעידה על שינוי של ממש. (צילום אי.פי.)

צדק / אמנון לורד

עני ועשיר

הבנקים נוהגים איפה ואיפה. אילו היה השר הורוביץ אורח רגיל היו הבנקים מעקלים את משכורתו ומשאירים לו סכום של 391 ש"ח

שני אירועים כלכליים שאירעו באחרונה מצביעים על הצורך בהקמת מערכות מקבילות בתחום המשפט האזרחי. מדובר בשני אילי הון לשעבר, שהם בעלי מעמד פוליטי בכיר. האחד, יגאל הורוביץ, הוא שר, והאחר, הח"כ אברהם שפירא, הוא יו"ר ועדה בכנסת. שניהם העבירו את עסקיהם לניהול בניהם, שניהם ראו כיצד מתמוטטים עסקיהם בגלל הניהול הכושל של בניהם, ורמת חייהם של שניהם לא נפגעה בגלל התמוטטות עסקיהם.

לא זה ולא זה לא שילמו את תוצאות כשלונם. מצב עסקיהם היה ידוע בשוק הכלכלי זמן רב קודם לנפילה, אבל הם טופלו בכפפות של משי: חודשים ארוכים המתין בנק לאומי קודם שתבע את השר הורוביץ, שחתם על ערבות לטובת עסקי בניו, וגם אז לא נקט באמצעים המשפטיים המינימאליים כמו עיקולי הכנסות כבוד השר הנע ונד ברכב שרד ונהנה ממשכורת מכובדת. ואולם בנק לאומי אינו יחיד. בנק המזרחי ובנק הפועלים המתינו להודעת כבוד יו"ר ועדת הכספים על פרישתו מרשימת אגודת ישראל לכנסת הקרובה קודם שהחלו בהחזרת השיקים של מפעליו.

דוברי הבנקים יכחישו בוודאי כל קשר בין מעמד השניים לבין הפעולות שנקטו הבנקים נגדם, אבל גם אם טענה זו נכונה מוטלת על הבנקים, בהיותם גופים ציבוריים, להראות שהצדק נעשה.

יתירה מזו, מה גורלו של חייב „מן השורה" לאחד מאותם הבנקים אם לא מסע תלאות של התראות, תביעות, עיקולים זמניים, וצווי עיכוב יציאה מן הארץ. בישראל יש חייבים רבים שחלים עליהם כל הכללים כולם – מותר למעקל להוציא את הטלוויזיה, הווידיאו, התמונות והתכשיטים. אסור להוציא מיטות, שולחנות אוכל, כלי אוכל בסיסיים וכיריים. מותר לעקל את כל המשכורת, למעט סכום הנע בין 391 ש"ח אם החייב בודד, ל־742 ש"ח לזוג עם שני ילדים לפחות.

מאחר שהשר הורוביץ עונה על הקטגוריה הראשונה, היה צריך לעקל את כל משכורתו למעט סכום של 391 ש"ח. אבל כלל ידוע הוא שער החותם ערבות אינו חב בתשלומה אם המדובר בבני.

מעל לכל אלה עומד וצווח המנצח על המערכת, כבוד שר המשפטים, שבתו הקשישה חסרת היכולת לסייע לעצמה מעסיקה (לא ברור אם כדין) פיליפינית קשת־יום כמשרתת בביתה.

אף מערכת ציבורית פנימית או חיצונית לא תעסוק באירועים אלה. יאמרו כי העניין פוליטי, יאמרו כי מדובר בסכסוך אזרחי, יאמרו כי מדובר בעניינים שאינם מענייניו של הציבור. האמנם?

שלום קר / יצחק בן־נר

טאבה כפולה ומכופלת

אם ינצח הימין בבחירות, נזכה להיסטוריונים מן הימין, ואז יירשם לנצח שהמערך קשר קשר להעביר את טאבה לידי שונאינו. ואילו הליכוד יונצח כמי שידע לוותר למען השלום על פיסת מדבר לא נחשבת

אני לא יודע וגם לא איכפת לי מי, בסופו של דבר, יימצא על־ידי ההיסטוריה „אשם" ב„הפקרת" טאבה למצרים. אני מניח שאם ינצח הימין בבחירות הקרובות, נזכה אולי גם לרושמי רשומות העתים, להיסטוריונים חסרי פניות ומאורגנים מן הימין – ואז יירשם לנצח שמעון פרס והמערך הם שקשרו קשר להעביר פיסת־קרקע זו של אדמת המולדת לידי שונאינו, כדי להרוס את השלום שהשיגו שמיר ובגין בעמל רב מן המצרים, ואילו יצחק שמיר והליכוד יונצחו כמי שידעו לוותר למען השלום, ובגדלות־נפש, על פיסת אדמה מדברית לא־נחשבת, שממילא שימשה בר להשתחות המידות ולחשיפת הכשרים של נהגתנים הילוניים. שהרי, גם שמיר, שלא בהפסק מעולם בשל־ההולשה ללכת לבוררות, אמר פעם, שנושא טאבה אינו מצריך התייחסות דרמטית מצידה של ישראל (1.11.82) ושמצרים לא היתה צריכה לעשות עניין גדול כזה מפיסה של קרקע (17.7.85).

אני רק מקווה שהנושא לא יטריח אותנו יותר מדי במערכת התעמולה המטולטלת המתחילה היום בירושלים, לציון סיומם של המשחקים האולימפיים בסיאול. שהרי יש די והותר נושאים להעסיק אותנו בהם, בטלוויזיה העקרה והמשמימה שיעצבו לנו הה"ה הראל ופורת, לבד מנושא טאבה הנ"ל – וצריך להניח שיהיה הליכוד עסוק בחשיפת השבר בחברת העובדים ובמפעליה, כדי לחפות בכך על השברונות של שלטון שמיר: האינתיפאדה, תאונות הדרכים, חורבן המושבים, הקיבוצים, ההודשת, המיתון הממתין, הסובלנות שנעלמה לה, ההקצנה לימין התעבות השוליים המטורפים והפנטיות הדתית וכל השאר.

וחזקה על המערך שלא ישתוק לו, לליכוד, ויאזכר את כל כשלונותיו הלאומיים, אחד לאחד. ואולי, אם יעז, גם יציג המערך לעם גם את הגלריה העסיסית של נבחרי הימין, מראש ממשלה שצויין לגנאי בידי ועדה ממלכתית, דרך שר בטחון לשעבר שהודח בעקבות מסקנותיה של ועדה זו וחזר לגדולתו כאילו דבר לא היה הדרך פרופסור וראש סיעה ששילם בחשאי, כמעט, כופר על מה שראש ממשלה מן המערך שילם עבורו, ביושר, בכסאו, ודרך ח"כים ושרים בעבר שנשפטו ונכלאו, או שנחקרו ונבצו או שנחקרו ונעזבו בלא שטוהרו, ועד אלה שבית המשפט קבע שהם שקרנים ו/או פשטידגל. חבורה נאה, שבה יד רוחצת יד שלוחצת יד, המציגה את כפיה הנקיות לבוחרים.

כלומר, אפשר לנהל בחירות גם בלי טאבה, שרבים מידידינו בארץ ומחוצה לה חוששים שתפריע למאבק הבחירות. אבל מעבר למערכת הבחירות, מה שמטריד אותי הוא הצד המצרי, המנצח, המקבל.

השלום הקר שהם עיצבו לנו את דפוסיו – קר, לא מעט בגללנו, אבל גם בגללם – הוא שלום הנשמר בקפדנות הרבה ביותר מצידם. שלום מוזר: מצד אחד, מתענה בגינו נשיא מצרים מובארק, מריגאי שקול ונבון, בהרבה ההרמות ההשפלות מצד אחיו מנהיגי ערב, אך הוא מתעקש לאחוז בו ואינו מוותר על השלום הזה, שירש מקודמו. ומצד שני, עושים כל אלה שמתחת לנשיא, ובוודאי בידיעתו ובהסכמתו, כל שניתן כדי לנכר ולבודד ולטשטש את מהות השלום הזה, כאילו אינו קיים, למעשה, אלא כסעיף סורדני כלשהו בהסכם בין־לאומי ישן.

הביטויים לכך רבים ומוכרים: היחס העוין כלפי נציגי ישראל בקאהיר, הזור־צדדיות של הסכמי סחר ותיירות (למרות שהתיירות הישראלית שם והנפט שאנו רוכשים, מסייעים למצרים בתמונה הכלכלית), הקשיים המינהליים המוערמים על כל מי שמבקש להיכנס למצרים, האווירה הקשה והעוינת כלפי ישראל השוררת בקרב חוגי עילית רחבים בארץ זו, בלי שהממשלה שם עושה דבר כדי לעקור את השנאה ולקרב את המהות המצרית להכרה ולהבנה של המהות הישראלית. והרושם הקשה בעניין הסתבת לפיצוי משפחות הנרצחים בראס־בורקה.

הרבה. יותר מדי סימנים של שלום קר ועקר מן הצד ההוא. והרי בעוד כמה שנים ישתווה מספר שנות המלחמה ושנות השלום בהיסטוריה של שתי המדינות. מה עשינו, אנחנו והם, כדי להמשיך ולא להסיג את תהליך השלום בשנים שעברו?

מצרים הרשמית מתעלמת לחלוטין מהעובדה שההחלטות המדיניות בישראל מתקבלות כתוצאה ממאבקים דמוקראטיים עזים, מתעלמת לחלוטין מכך שיש קטבים פוליטיים מנוגדים בתכלית לכל השאלות העקרוניות הקשורות ביחסינו עם שכנינו, פלשתינאים, מצרים וירדנים. היא לא מקילה כהוא־זה את המעמס של בעלי הרצון הטוב וההבנה אצלנו, אלה המצדדים בהידברות, בדיפלומטיה ובפשרה. היא אדישה לגמרי מול התגובות הרגשיות האפשריות לצעדיה, בצד הזה של הגבול. קשה לקרוא „טאקטיקה" לנוקשות המינהלית, המאיימת עלינו מיד לאחר פרסום פסק הבוררות בצורך בדיונים וברכישת מטבע מצרי ובכל שאר תלאות הביורוקראטיה המצרית המוכרת, לבאי טאבה, בעתיד – והממאנת, כנראה, לכל סוג של שיתוף־פעולה בניהול אתרי הנפש והתיירות המקומיים. שהקימה שם ישראל. צה לגלות שוב בצד המצרי של השלום ושל ביצוע ההסכמים נוקשות שכזאת, העדר מוחלט של גמישות, הבנה פסיכולוגית, או רוחב־לב של מנצחים.

וכך, בעוד אנחנו ממלאים, מותשים ממאבקים פנימיים צורבים, את חלקו הכתוב של פסק הבוררות, נמנעים המצרים באורח בוטה מלמלא את חלקו הלא־כתוב, אך ההכרחי – החלק של הרצון הטוב, ההשתדלות המכוונת לרכך את הטינה המצטברת שבין שני העמים ושתי המדינות.

לא זה הנושא שיעסיק את מתנגחי טלוויזיית הבחירות אצלנו, אבל נושא זה ראוי שיעסיק קצת את המצרים: האם בסופו של דבר הם רוצים שהשלום הקר יהפוך לשלום עוין, צעד אחר צעד לפני אי־שלום וחזרה למראות העבר?

אמנים ופוליטיקה / ורדה צימרמן

לאן נעלמו האמנים?

בקי פריישטאדט, הממונה על המחלקה לאמנים וסופרים במערך, סבורה כי האמנים שפנו שמאלה מהמערך אינם רבים. „לא מדובר בציבור רחב, אלא בכמה שמות".

בקי פריישטאדט

גילה אלמגור, חנה מרון, חיים באר. אמנים ויוצרים פונים שמאלה מן המערך. בקי פריישטאדט, יועצת אישית לשמעון פרס בענייני תרבות והממונה על המחלקה לאמנים וסופרים במערך, אומרת כי „לא מדובר בציבור רחב, אלא בכמה שמות, שמות טובים, ואני אומרת זאת על סמך בדיקה".

לדעתה הם טועים. היא מבינה את הקונפליקט. „השנה הזאת של האינתיפאדה גרמה לכמה אנשים להיות בקונפליקט קשה מאוד. אנשים מרגישים שאיזה־שהו מוסרי התפרץ. אבל מה שנדרש היום מאותם אנשים זה להקפיא – ואני יודעת שזו דרישה מורכבת – להקפיא את הקונפליקט הזה ולעשות שיקול מעשי שעיקרו הוא, שאם מפלגת העבודה לא תצא ראשונה בגודלה, יכול מאוד להיות שנחזור לאופוזיציה. הנסיון ההיסטורי מלמד שפיצול השמאל היה ברוב המקרים לטובת הימין. הלייבור בבריטניה, איטליה, פורטוגל, דרום־אמריקה. ויותר מכך. אני חוששת שלא מדובר רק בפיצול, אלא שתהיה תרומה ייחודית של ר"צ נגד המערך בבחירות שתחזק את הליכוד. המכונה של ר"צ פועלת במפורש כדי לנגוס בקהל היעד של המערך ובאופן טבעי בחלק הכולל סופרים ואמנים. אני חייבת לציין שכל חברה יכולה להתברך במפלגה כמו ר"צ, ואני מאחלת לה שתישאר על המפה, אבל מכאן ועד למצב שמפלגת העבודה תינזק ותצא מפלגה קטנה, זה לדעתי משחק שהוא היום בגדר מותרות". איך מגיבה מפלגת העבודה לעצור את ההנטישה? „ההרגשה שלי היא שיש היום איזו התפכחות שהלך התרחב. אנשים מתחילים להבין שהקול שלהם עלול להתבזבז. יש קשר של שיחות אישיות ביני לבין האנשים. אבי קורן ושלמה ברשביס עובדים אתי. משוחחים עם אנשים, מקשיבים לדברים שעורר את המתח והעצם של אמנים וסופרים. בימים הקרובים נקיים כינוס נוסף של סופרים ואמנים עם שמעון פרס ואני מצפה גם שאמנים רבים יופיעו בעתונים. החשיפה שלהם, אני מניחה, תלך ותגבר. נקיים גם עצרת מרכזית של אמנים וסופרים לתמיכה במערך".

סטנוגרמה / יצחק רועה

שברי גוף וקרעי נפש

ואליד צאדק: „בשם הצדק מאבדים את היכולת לראות את המציאות המחייבת פשרה. בלי לראות את המציאות הזאת, צפויה לנו מלחמה נצחית"

חבר אחד באסיפת הבחירות של מפ"ם היה ויקטור שם־טוב. החבר האחר היה ואליד צאדק. השניים ציינו בתקלה מסויימת שעוד לא כלו כל הקיצין. הנה, שניהם יכולים לשבת על במה אחת, באסיפה אחת, גם אחרי שיטפון השנאה האדיר השוטף אותנו. אבל סכנה כבדה מאיימת גם על זה.

ואומר חבר מפ"ם ואליד צאדק:

„למותר לציין שאנחנו חלק מן העם הפלשתינאי והיום כשאני רואה מטיבה את העשן העולה מקלקיליה, ושומע את הידיעות משם, ואינני יודע מי נפגע שם, חיילים שלנו, חיילים של מדינתי, או בני־דודים שלי, בני עמי, אני יודע יפה דבר אחד: שקטסטרופה מתרחשת. קטסטרופה לכולנו, ואני אומר, לעצמי אני אומר, ומתוך תחושה של חרדה למה שעשוי לקרות לקרובים לי, ולא שאני מוהיר מישהו, וכמובן, אינני מאיים, שהלויאליות של ערביי ישראל לא תימשך לעד.

„סממני הרעה הזאת כבר מבצבצים פה ושם. ולכן, חברים, צו השעה הוא לא לשבור עצמות, צו השעה הוא לשמור על שלמותם הנפשית של המכים. שברי הגוף של המוכים יאחו בסופו של דבר. קרעי הנפש של המכים עשויים, חלילה, לא להתאחות.

„יהודים רבים נוטים לראות בפלשתינאי מישהו שנולד להילחם לעולם ועד ביהודים. אם ישראל תמשיך לראות את הפלשתינאים כך, תהיה מלחמה. הסיכון גדול, אני משוכנע, ועל המחיר אפילו אינני רוצה לדבר. אבל יש בלבי תחושה שנצחון של ישראל הפעם יהיה תבוסה בשל גודל המחיר. מרוב קורבנות.

„אני חושש, חברים, שיש התחלפות בתפקידים בין ישראל והפלשתינאים. הפלשתינאים היום מאמצים את עמדת ישראל של לפני 67', נכונות למשא־ומתן ולהסדר. ישראל של עכשיו קיבלה את תפקיד הסירוב של הפלשתינאים מלפני 67'.

„האתגר העומד לפני ישראל עכשיו הוא לומר לפלשתינאים: אנחנו נותנים לכם ריבונות וכבוד־לאומי; אתם תנו לנו בטחון. זה לקח לפלשתינאים 40 שנה. והיום מוכן הפלשתינאי לשמוע על ויתור על אדמתו בעבור הסדר של הקמת שתי מדינות זו לצד זו. אנחנו מוותרים על חיפה, כמו שנוהגים לומר, ואתם מוותרים על חברון. לא נגיע לעמק השווה במונחים של צדק. כל צד משוכנע בצדק שלו. בשם הצדק הזה מאבדים את היכולת לראות את המציאות המחייבת פשרה. בלי לראות את המציאות הזאת, ובשם הצדק לבדו, צפוייה לנו מלחמה נצחית".

בריטניה / דליה שרון

מדליית ארד ביצוא נשק

יצוא הנשק הבריטי פורח. עוד מאמץ קטן ובריטניה תגיע למעמד מוכרת הנשק השלישית בעולם

עסקת הנשק עם מלזיה, שהיקפה נאמד במיליארד ליש"ט, היא האחרונה בסדרת מכירות הנשק הבריטיות העשויות להעלות את בריטניה למעמד מוכרת הנשק השלישית בעולם. על העסקה סיכמה תאצ'ר עם ראש ממשלת מלזיה, מוחמד מהתיר, בעת ביקורה האחרון בקואלה לומפור, והיא תיחתם ככל הנראה בלונדון בסוף החודש בעת ביקורו של ראש הממשלה המלזי.

העסקה החדשה – פרי מאמציה של ראש הממשלה הבריטית, היוצאת לביקורים ממלכתיים במטרה ברורה לקדם את מכירות הנשק של התעשיה הבריטית – באה אך חודש ימים לאחר שנחתם ההסכם על הגדולה שבעסקות הנשק של כל הזמנים – העסקה הסעודית בחודש יולי – ולאחר שבתצוגה האווירית בפרנבורו נמסר על היקף מכירות שלא נודע כמותו עד כה.

היקפה הרשמי של העסקה הסעודית הוא 18 מיליארד ליש"ט, אך יש האומרים כי היקפה גדול יותר. בריטניה תמכור לא רק ציוד צבאי ונשק, אלא גם תבנה בשביל סעודיה שני בסיסי אוויר מן המסד עד הטפחות. עסקה זו היא בבחינת המשך לעסקה בריטית־סעודית שנעשתה ב־1985, ואשר בה רכשו הסעודים 72 מטוסי טורנדו ו־60 מטוסי אימון. אז נחתמה העסקה לאחר שהאמריקאים, בלחץ הלובי הישראלי, העמידו קשיים על דרכם של הסעודים, ולאחר שהבריטים הצליחו להתגבר על הצרפתים שהציעו את המיראז' 2000.

גם הפעם חזר על עצמו התסריט הישן. שוב לחץ של הלובי הישראלי למנוע מכירת נשק לסעודים (אין ספק כי תאצ'ר חבה רבות ללובי זה), ושוב כשלון של הצרפתים לעמוד בתחרות. על־פי ההסכם החדש יוחלפו 48 מטוסי טורנדו, 60 מטוסי קרב קטנים יותר, 90 מסוקים ו־6 שולות מוקשים בדלק סעודי. הבריטים יבנו בשביל הסעודים שני בסיסי אוויר והתחייבו להשקיע בפיתוח תעשיית הנשק המקומית.

מומחה נשק בריטי הסביר לי, כי אמנם נכון שחברות איטלקיות וגרמניות שותפות לעסקת הטורנדו, אך „בריטיש אירוספייס" היא הקבלן הראשי אשר יספק גם את מערכות הנשק. אספקת החלפים, האימון התחמושת והגיבוי הכולל עשויים להכניס עד פי ארבעה יותר מתג המחיר הראשון של 18 מיליארד הליש"ט עד כי ניתן לומר שלבריטים היה כדאי לתת את המטוסים עצמם חינם אין כסף.

עבור כמה מן היצרנים הבריטים זוהי זריקת סם חיים ממש. יצרן המסוקים ווסטלנד, שעל רקע שערוריית הרכישה שלו נפלו שני חברי הקבינט הזלטיין ובריטן, אמנם פיתח את הרוטור הטוב בעולם אך ספר ההזמנות שלו היה ריק לשנתיים הקרובות. העסקה הסעודית פתרה בעיה זאת. גם עבור יצרני שולות המוקשים באה ההזמנה כגשם ביום שרב.

אין ספק כי הבריטים שיפרו את תדמיתם והגדילו את תוקפנותם המסחרית בתחום מכירת הנשק גם בשווקים אחרים. חברות בריטיות משתתפות באורח פעיל במכרזי הפנטגון באמצעות חברות בת מקומיות. בשנה האחרונה השקיעו הבריטים למעלה משני מיליארד דולר ברכישת חברות או נתחי חברות אמריקאיות בתחום הנשק והתעופה. ברור כי על הבריטים עוד לעמול קשה כדי לבסס את מעמדם בראש טבלת המכירות. היקף מכירות הנשק בעולם בשנת 1987 נאמד ב־35.1 מיליארד דולר, על־פי המכון השבדי לחקר השלום. מתוך נפח זה מכרו הרוסים 35 אחוז, האמריקאים 33 אחוז, הצרפתים 10 אחוזים ואילו הבריטים – 5.1 אחוזים בלבד.

את מקצת ההצלחות האחרונות יש לזקוף לזכות מדיניות משרד הבטחון, אשר מאז 1985 החל לפעול בשיטת המכרזים האמריקאית ואילץ את החברות הבריטיות להתייעל. היה לבריטים האומץ למחוק השקעות בעייתיות דוגמת ה„נימרוד", שבו נקברו יותר ממיליארד ליש"ט, כאשר נוכחו לדעת כי הן לא יצליחו להתחרות בכלי נשק שפותחו במדינות אחרות. משרד הבטחון הקים יחידה מיוחדת למכירות נשק שבראשה הועמד קולין צ'לנדר, איש „בריטיש אירוספייס". יחידה זאת פועלת בתיאום צמוד עם דאונינג סטריט הסמוך. הבריטים מתחרים עתה עם הצרפתים על הזמנה של צוללות גרעיניות עבור חיל הים הקנדי – הזמנה שהיקפה נאמד ב־6.6 מיליארד דולר.

פסטיבל עכו / מירי פז

רעיונות מחפשים מחבר

מחזאות הפרינג' הישראלית גילתה את האדם ואת העובדה שלאדם – אפילו היהודי – יש בעיות קיומיות „באנאליות" כמו יחסיו עם סביבתו ועם משפחתו

הכיבוש הסתיים. לפחות בפסטיבל עכו שנעצל בסוף השבוע. אולי זה הפסטיבל שפרנסי העיר ושאר דורשי טובת הציבור ושלומו יוחלו לו. בלי כיבוש, בלי ערבים מדוכאים, בלי „זונות ציוניות". פסטיבל שקט מאוד. מחזאות הפרינג' הישראלית גילתה פתאום את האדם. וגם את זה שלאדם – אפילו היהודי – יש בעיות קיומיות „באנאליות", מעבר לחרדת הקיום שמכתיבות נסיבות גיאו־פוליטיות: יחסיו עם סביבתו, משפחתו ובן זוגו. לפחות שלושה מחזות עסקו ביחסי גברים־נשים, ברמות שונות לחלוטין.

זוהי תפנית מעניינת, אלא שנושא „באנאלי" זה, שהמחזאות העברית חסרה כמעט כל מסורת של עיסוק בו, התגלה כאתגר שרוב המחזאים לא עמדו בו. הכשלון הצורב ביותר היה „לפני", מחזהו של ישראל אליה בבימוין של דור זינגר. חיים מרין עשה זאת ב„גבר ואשה", מחזה מעניין, רצוף כמה הברקות, אך לא מגובש דיו. נויה לנצט אימצה את הסופרת וירג'יניה וולף ויחסיה עם בעלה לאונרד, והתמקדה בקונפליקט של אשה־יוצרת שאינה מוצאת את החיבור בין היצירה הספרותית ו„היצירה" של החיים: נשיות, אמהות. קונפליקט לא פתור המסתיים בהתאבדות. הנושא המרתק התמוסס בחלקו, אבל עצם ההתמודדות עמו מעוררת הערכה.

העיסוק במורכבותן של בעיות קיומיות ראשוניות קשה, כנראה, יותר מהנפת פלקטים פוליטיים הממשיכים את כותרות עתון יום אתמול ומתססים תמיד, למרות (ואולי בגלל) הפלקטיות שלהם. המחזאות העברית עדיין מחפשת את המחזאי שידע לספר את „הסיפור הפשוט" הזה.

פסטיבל עכו כמעט הצטיין ברעיונות טובים ואף מקוריים, שלא זכו לעיצוב ולגיבוש נכון. הדבר בלט במיוחד באחת ההצגות המרשימות השנה, „זכרונות דור שני בחזק העיר העתיקה" מאת דודי מעיין. ההצגה עמוסה רעיונות ובדל־דיעונות שאינם זוכים לפיתוח נאות ואף גולשים לעתים לפשטנות מביכה. זו החמצה כואבת משום שמבחינת האפקטים התיאטרליים נעשתה כאן עבודה מרשימה, רבת דמיון ומעוף. הערכה שלי להצגה – היחידה הראויה למסגרת התיאטרון האחר – מצטמצמת לאפקטים התיאטרליים, לשילוב המוצלח של מרכיבי משחק, תנועה ומוסיקה ולכמה המצאות בימוי מבריקות. אבל נדרשה כאן יד מקצועית מכוונת של דרמטורג שיידע לסנן מתוך הגודש את המרכיבים הטובים, ולעצב ולפתח אותם במיומנות.

העדר יד מכוונת זו ניכרה גם בהצגות „אני מפחדת ממך וירג'יניה" של נויה לנצט ו„גבר ואשה" של חיים ומלכה מרין. שני מחזות מעניינים ונועזים למדי שיד עורך היתה מסייעת לעצבם ולגבשם. רעיונות טובים לא חסרו גם בהצגות „האחים" של משה קורן וצפורה פלד ו„אלוהים תציל אותי ממולדתי" של רני הורוביץ, דדי בלנקשטיין וגסאן עבאס.

ההצגה האחרונה מביאה את סיפורו של המשורר העיראקי מודאפר אל־נוואר, שגלה ממולדתו ובא עמה חשבון, והיא ראויה להערכה על שלראשונה בפסטיבל המתקיים בעיר מעורבת מובא סיפורו של איש רוח ערבי. וגם זו תופעה מרעננת בפסטיבל: ערבי יכול לערוך חשבון נוקב עם שלטון העריצות של ארצו (והוא נוקב לא פחות מן החשבון המוכר עם הכובש הרוות במחזאות העברית). לשם שינוי עסק הפעם הפסטיבל בזהות ערבית ובזהות יהודית („קרנבל בוונציה" של משה שמיר) בנפרד. רוב הרעיונות הטובים האלה עדיין מחפשים מחבר.

הרעננה שבהצגות השנה היתה „היה כבר עדיף להישאר בחיים" מאת אהרון הרצוג, אף שאין בה מסממני התיאטרון האחר באשר הוא. חינו של המחזה הוא בצניעות יומרותיו, בחום שלו ובאנושיותו (מתי נתקלנו בזה במחזאות העברית בשנים האחרונות?), המחפים על מעידות קלות במבנה. המחזאי המוכשר ידע לטוות עלילה קהה־נטית על שני חיילים המספידים איש את רעהו. היה כאן שילוב מוצלח של הומור שחור בנוסח „מילכוד 22", אירוניה ודי אלגית וסנטימנטליות. מחזה מצחיק־עצוב על תפלותן של מלחמות, אידיאולוגיות ואהבת מולדת. הבימוי, כמו המחזה, לא התחכם ושם רגש בעבודת משחק מעולה, ותפאורת הגרוטסאות שעיצב בני פרידל הצטיינה בפשטות שהלמה את רוחו של המחזה.

אם פסטיבל עכו הוא הזירה לגילוי כשרונות חדשים, הרי „היה עדיף להישאר בחיים" היא הצגה רבת תגליות. מחזאי אלמוני שעבד בתיאטרונים קהילתיים ושחקנים צעירים ברוכי כשרון שהפגינו משחק מעולה הזל מיעקב כהן, בוגר בית־צבי שכמעט הלך לאיבוד ב„קאמרי", המתגלה כשחקן רגיש ביותר ובעל חוש אירוניה והומור דק, עבור לדוד שמול, המגיש משחק מאופק ומרשים, ועד הגית דסברג, שחקנית ומורת מוכשרת מאין כמותה הלובשת ופושטת דמויות במיומנות מרהימה.

מתוך „זכרונות דור שני בחזק העיר העתיקה". החמצה כואבת.

מובאה

על הנגב

„החוסן שלנו זה לא עוד חייל, אלא מה שהתפתח כאן עד היום והעליונות הטכנולוגית שלנו. היום שמים בנגב גדודים של צה"ל, גדרות תיל וכבישים. לזה יש הרבה כסף. מי שנוסע עד אילת רואה רק חיילים, כמעט אף לא תושב יהודי. אפילו אם יתנו את הנגב למצרים, הם לא יקחו. מי רוצה אותו? או ימחקו את ירוחם, כולם יעברו לבאר־שבע, ומבאר־שבע יגיעו לתל־אביב, עד שכולנו נחיה בשני מגדלי תאומים, כמו במנהטן. שמיר יהיה אב־הבית ופרס יעמוד עם מערכת ידי אוטומטית. אין ברירה, צריך ללכת כנגד הטבע. 62 אחוז מהמדינה זה הנגב, ורק 7 אחוז מתושבי המדינה גרים כאן. וזה לא מדאיג אף אחד. לא מדאיג".

ברוך אלמקייס, ראש המועצה המקומית ירוחם.

יום שלישי, כ"ג בתשרי תשמ"ט, 4 באוקטובר 1988

אנשים • אנשים • אנשים • אנשים

קונצרט מחווה

התזמורת הסימפונית של חיפה, בניצוחו של סטנלי ספרבר (בתמונה), תערוך קונצרט מחווה לביה"ח רמב"ם לציון יובל ה־50 של המוסד. הקונצרט ייערך באודיטוריום על הכרמל, בחסותו של שר הבטחון יצחק רבין. ישתתפו בו סולנים צעירים, בהם נגנית הקלרנט שרון קם בת 17, שזכתה בשנתיים האחרונות במלגות מטעם קרן התרבות אמריקה־ישראל, הפסנתרן אהד בן־ארי בן 14, תלמיד המגמה לפסנתר באקדמיה ע"ש רובין בת"א, שזכה במילגה מטעם אגודת א. רובינשטיין הבין־לאומית למוסיקה ונגנית הצ'לו ענבל שגב, שזכתה בפרס מטעם קרן קלירמונט. התוכנית כוללת יצירות מאת מוצרט, שוסטקוביץ' ודבוז'ק.

אריאלה ראובני

חגיגה מקוצרת

לקראת הקרנת קטעים מהקלטת הקונצרט החגיגי שנערך בטנגלווד ב־25 באוגוסט לרגל יום הולדתו ה־70 של ליאונרד ברנשטיין (בתמונה) ובנוכחותו, פורסם בעיתונות מטעם הטלוויזיה הישראלית שבמשדר ישתתפו, בין השאר, גם יצחק פרלמן, בירגיה סטרייסנר וקרי טה קנואה. בלקט ששודר בערב החג לא היה זכר לאמנים הללו. מדוע? מאחר שלצופים הישראלים הוגש מבחר, מתכונת מקוצרת מההופעות החגיגיות שהתקיימו, שכללו גם קונצרט מלא של התזמורת הסימפונית של בוסטון בניצוחו של חתן השמחה.

ישראל דליה

סנונית ראשונה מאפנת האביב 1989, הציג ביום ראשון במילנו מעצב האופנה האיטלקי הנודע ג'ווני ורסצ'ה. לידיעתכם, צבע החליפה הוא ירוק מנטה.

מיכאלה מוניק ריש (במרכז) דוגמנית מהונג־קונג, הוכתרה בהונג־קונג בתואר „מיס סין אינטרנשנל", שהיא תחרות יופי עולמית המיועדת אך ורק ליפהפיות ממוצא סיני. לשמאלה, סגניתה הראשונה טאמי מארי לי, סטודנטית אמריקאית מסיאטל, ולימינה סגניתה השנייה, שרון לואיס קייק, סטודנטית מסן־פרנסיסקו. שבע־עשרה יפהפיות ממוצא סיני, מכל רחבי העולם, השתתפו בתחרות זו.

מתאושש

ראש ממשלת יוון אנדריאס פאפאנדריאו מתאושש עתה מניתוח לב פתוח במחלקה לטיפול נמרץ של בית חולים „הרייפלד" בלונדון. דובר השגרירות היוונית אמר כי מצבו של פאפאנדריאו, בן ה־69, מניח את הדעת. הוא יושב במיטתו ומשוחח עם ידידים ובני משפחה. הניתוח, שנמשך שבע שעות, בוצע על ידי מנתח הלב ממוצא מצרי, מגדי יעקב. ארבעת ילדיו של פאפאנדריאו ואשתו האמריקאית מרגרט, שממנה הוא עומד להתגרש עם שובו לארצו, יחד עם ידידתו דימיטרה ליאני, לשעבר דיילת של חברת התעופה „אולימפיק איירווייס" באו לבקר אצלו.

עיטור כבוד

עיטור כבוד של ממשלת גרמניה הוענק לד"ר וולף צגלה, על־ידי שגריר גרמניה בישראל – וילהלם האס, בשם נשיא גרמניה – ריכארד פון וייצזקר. העיטור הוענק לו כהוקרה על תרומתו הרבה והמתמשכת לחיזוק הקשרים בין ישראל לגרמניה. ד"ר צגלה, חבר מועדון רוטארי תל־אביב, הוא הישראלי היחיד שכיהן בעבר כחבר ארגון רוטארי הבין־לאומי. העילה להענקת עיטור הכבוד, שנחשב לעיטור הכבוד הגבוה ביותר בגרמניה, היתה פעולתו המתמשכת של ד"ר צגלה להידוק הקשרים בין מועדוני רוטארי בגרמניה ובישראל. פעילותו להידוק הקשרים בין שתי המדינות התחילה בקבלת שגרירה הראשון של גרמניה בישראל כחבר במועדון רוטארי בתל־אביב ולאחר מכן קיבל את השגריר נילס האנסן, שכיהן כנשיא מועדון רוטארי בתל־אביב.

נתן רועי

גאווה

ראש עירית עכו אלי דה־קסטרו גאה מאוד בהישגו של המרכז התיאטרוני בעכו שהצגתו „זכרונות דור שני בחיק העיר העתיקה" של דודי מעיין זכתה בפרס הראשון בתחרות יחד עם הצגתו של אהרון הרצוג „כבר עדיף היה להשאר בחיים". דה קסטרו מועיד לעכו תפקיד חשוב כמרכז לפעילות אמנותית בארץ. באחרונה דאג גם לסכך את התלהטות היצרים בעיר הגוברת לפני עונת הפסטיבלים והבחירות. הוא הקים מועצה של נכבדים שבה חברים נציגים יהודים וערבים מכל קצות הקשת הפוליטית, אשר תפקידם לחנך את תושבי העיר לסובלנות באמצעות הסברה שיטתית. אגב, ראש העיר עצמו נתן דוגמה לסובלנות. הוא הקפיד לבקר מדי יום באתר הפסטיבל ואף צפה ברוב ההצגות. לדבריו אהב את הצגתו של מיכה שמיר „קרנבל בונציה" אף שהמסר בה מנוגד להשקפתו.

לא יחול שינוי

גם לאחר הבחירות בארה"ב וכניסת נשיא חדש לבית הלבן לא יחול שינוי בחרם הממשלתי האמריקאי על הנשיא ואלדהיים, ושמו לא יוסר מרשימת האישים שכניסתם לארה"ב איננה רצויה – זאת הבהיר השגריר האמריקאי באוסטריה הנרי גרונוואלד בשיחה עם אחד מעורכי הבטאון הסוציאליסטי „ארבייטר צייטונג". גרונוואלד, יהודי יליד אוסטריה, היה בעבר עורך ראשי של השבועון „טיים" ומכהן מאז ינואר שנה זו בווינה. יחד עם זאת הדגיש שהיחסים בין שתי המדינות שוב השתפרו באחרונה על אף פרשת ואלדהיים.

שי"ן

קריירה שניה

דינה בן־נפתלי (בתמונה), שצברה נסיון רב בפעילות בקרב אוכלוסיה המבקשת לערוך הסבה מקצועית, או המחפשת קריירה שניה, מונתה עתה לראש מדור קורסים לנשים, בקמפוס המכללה למינהל בקרית החינוך בתל־אביב. בתפקידה החדש תרכז בן־נפתלי מיגוון רב של מסלולי לימוד המיועדים לנשים בגילי הביניים, המעוניינות לשוב למעגל העבודה או לפתח קריירה שניה. בין המקצועות הנלמדים בקורסים: פרסום ויחסי ציבור, ניהול משאבי אנוש וקידום מכירות. לנוחיות הנשים יתקיימו הלימודים בבוקר, בין השעות 9.00–12.00.

המדור נערך ע"י אורה זרניצקי

מכתבים • מכתבים • מכתבים • מכתבים

שאלות חיוניות

יורם פרי צודק, כמובן, כאשר הוא קורא (ב־2.9.88) למצדדי המערך לגלות יתר ביטחון עצמי ולפעול כדי למנוע נצחון גוש־הימין. גם ברשימתו הקודמת (31.8.88) צדק באומרו, כי „צריך להתרכז בעיקר". אלא שבכל המאמרים ב„דבר" הדנים בסוגיית הבחירות לא ניתנו תשובות על שלוש שאלות, לפחות, שהן חיוניות להבנת המערכה.

יורם פרי קובע, כי „המשאלים מורים על תיקו למערך ולליכוד" ועל זה הוא מבסס את הסיכוי לניצחון. אבל ליכוד ומערך אינם בודדים במערכה. הליכוד יוכל, כבעבר, לסמוך על תמיכת המפלגות הדתיות והחרדיות (למעט מימ"ד) ואם ירצה להקים ממשלת ימין, יזכה גם בתמיכת הימין הקיצוני. המערך, מאידך גיסא, אם ירצה להקים ממשלת מרכז־שמאל, ימצא לצידו רק מפ"ם, ר"צ, מרכז־שינוי, דראושה ומימ"ד, אשר לפי הסקרים יזכו בפחות מנדטים מן המפלגות הדתיות־חרדיות והימין הקיצוני. אם נצרף לזה את ירידת מספר הקולות של המערך במיגזר הערבי, החוויה בכתבותיה של עליזה ולך ובתגובותיו הנמרצות של עזר וייצמן, אכן מובנת דאגתם – אםכי לא אוזלת ידם – של פעילי המערך.

נשאלות השאלות:

1. האם ירצה המערך לחולל מיפנה במדיניותו של רבין?
2. האם מוכן המערך להקים ממשלה – כדוגמת זו של אלוף פאלמה וממשלתו הראשונה של מיטראן – אשר תבטיח לעצמה רוב פרלמנטרי על־ידי הצבעת רק"ח ו„המתקדמת" בשבילה?
3. האם ידחה המערך הצטרפות לממשלת „אחדות לאומית" כשותף זעיר?

אם התשובות תהיינה שליליות, יש עוד אפשרות: לגוש הימין־דתיים לא יהיה רוב מול מרכז, שמאל והמפלגות הערביות, אבל גם המערך לא יוכל להקים ממשלה. כדי למנוע משבר פרלמנטרי – שוב תקום ממשלת „אחדות לאומית". לזאת רומזים היום רבים, וגם עורכת „דבר" ביניהם.

אלה הן שאלות שהציבור בהחלט זכאי לקבל תשובה עליהן.

יעקב זילבר
תל־אביב

מוסרו הכפול של שמיר

אקדים ואצהיר: תומך אני בדעה, כי כל עוד אש"ף איננו משנה דרכו הוא איננו בא בחשבון להיות שותף לשולחן דיונים על שלום. עד כאן.

ובכאן לגופו של ענין. שתי כתבות ב„דבר" (14.9.88) מציגות את גישתו של שמיר לרוצחים־לשעבר. אך ההתייחסויות סותרות. האחת: לדריסת השוטרים בעניין רצח ברנדוט. במקרה זה עמדתו: מה לנו להכם בעבר? פנינו לעתיד. השניה: תקוות רבים בציבור כי יגיעו ימים בהם ינטוש אש"ף את דרך הטרור ויסתלק מאמנתו. אז יהא כשר להסב לשולחן הדיונים ולמו"מ על הסדר שלום. במקרה זה התייחסותו של שמיר: אלה פסולים לעולם. אין הוא מותיר מקום אפילו לאפשרות שאי־פעם יחזור בו אש"ף מדרכו הנלוזה.

ראש ממשלת שמיר, גם בעיני רוב בני עמו היושבים בציון דרכו שלו ושל חבריו במאבק על בריטניה היתה נלוזה, וראו ברצח ברנדוט מעשה נפשע ובזוי. זכורים היטב הדיבורים על „רק לא..." כפרטנרים לשלטון בארץ. הלפו כנים? דרכם של המחתרות, ששמיר היה בראשם, לא נשכחה, אבל התרם הזה. זו דרכו של עולם.

אין לנו כל ביטחון שאש"ף יזנח את דרכו ואמנתו. עם זאת, צריכים אנו לקוות, למעננו ולמען בנינו, עבור ארצנו, שתהליך זה יתרחש.

לספקני הספקנים, כי „יש לאש"ף כוונות נסתרות" שבהן לא ייסוג, יש בפינו שתי תשובות. האחת: רק פחדנים ומוגי־לב אינם בוטחים בצה"ל ובעם ישראל שיהא בכוחם לעמוד על המשמר ולמנוע „כוונות נסתרות".

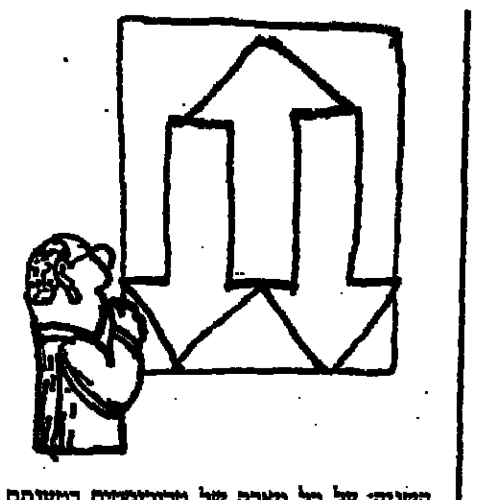

השניה: על כל מאבק של טרוריסטים בטענתם ל„מלחמת שחרור" עובר אותו שלב בו אין מאמינים להם, אלא שהם לוחמים בו, כי פניו לפתרון של שלום־אמת, שאי־פעם הטרוריסטים יכירו גם בזכויותינו.

אינני חושב, שעלינו להסכים ולהיענות לכל דרישותיו של אש"ף. אינני מוכן להסדר שלום בכל מחיר. ויש עימנו עוד „לא". יש רק „לא" אחד שאינני רשאים לקבוע: לא להידבר עם מי שפניו יהיו באמת לשלום ולהידברות. גם במקרה שעברו לא היה כזה.

שתי תפילות צריכות להיות בליבנו: האחת: „שיסורו אויבינו מדרכם הנלוזה ויהיו בני־ברית של אמת". השניה: „שיעמדו בראשנו מנהיגים אשר יושיטו יד לשלום לכל מי שיהא נבון להחזיר לנו שלום. שלא עברו יהא לנו למכשול".

מידה אחת לכל. לנו ולאויבינו „רק העתיד".

אורי שפר
קרית טבעון

פדרציה ארץ־ישראלית

אי־היכולת של המלך חוסיין וראש אש"ף להגיע להסכמה ביניהם על דמותה של מסגרת מדינית ירדנית־פלשתינאית, בין אם תהיה פדרציה או קונפדרציה וחוסר נכונותו של אש"ף להכיר במדינת ישראל בגבולות 1967 יימשכו ככל הנראה זמן רב.

במידה ונביא בחשבון גם את המציאות הפנים מפלגתית בישראל הרי שהמסקנה המתחייבת מנתונים אלה היא שהמצב בשטחים יימשך וקלושים הסיכויים להזזת את תהליך השלום. בתנאים אלה מתחייבים בירורים לאומיים על אופציות מדיניות חדשות.

אחת האופציות שעת לדון בה בכובד ראש היא האופציה לעיצובה של ארץ־ישראל כולה כפדרציה נוסח שווייץ. על־פי אופציה זו תבורו ישראל על חבלי מדינת ישראל וחבלי יהודה ושומרון כעל פדרציה מדינית וכלכלית בריבונות ישראלית ותחת חוקה אחת המבטיחה שיוויון זכויות מלא ליהודים וערבים. פדרציה זו תוכר בעולם כמדינת ישראל הפדרלית. היא תמנה כ־5.3 מיליון בני־אדם מהם 3.8 מיליון יהודים וכ־1.5 מיליון ערבים פלשתינאים. היא תהיה בעלת רוב יהודי ברור ויובטח בה שיוויון זכויות כולל חופש לפעולת מפלגות וחופש עיתונות גם לערביי הגדה המערבית. פדרציה זו לא תכלול את רצועת עזה. ישראל תציע הפיכתה לעיר מדינה נוסח סינגפור. פדרציה ארץ־ישראלית זו אופציה של חוסר ברירה. ביתונה זו דרך כפויה על ישראל להפסיק את שליטתה על מיליון וחצי פלשתינאים תוך הבטחת זכויותיהם כמיעוט בארץ־ישראל.

אריה הס
יו"ר קבוצת הקונפדרציה
במפלגת העבודה

הפוסל במומו פוסל

כאשר העברנו ל„דבר" העתק מכתבי לג'ורג' שולץ מצאתם במהדורה העברית שלו שגיאה: במקום ג'ורג' היה כתוב הנרי... כך קרה לפקידה שהתרגלה לשם הנרי בהקשר לשר החוץ האמריקאי, עשיתם מזה בדיחה ב„דבר".

ובכן, עיתון „דבר" מהבוקר (25.9) מציין בכל עמודיו שאנחנו נמצאים ב־י"ד בתשרי תשמ"ח. כמה שאתם מפגרים... אין לי עיתון משלי כדי לגמול לכם, אבל אני מצפה שאתם תעשו זאת בעצמכם לעצמכם: הפוסל – במומו פוסל, אמרו חז"ל.

רחבעם זאבי

לקח האינתיפאדה

אחד הלקחים החשובים ביותר של האינתיפאדה הוא שבירדן אין אינתיפאדה. ושלא יגידו לנו שחוסיין מונע אותה.

אם היה צורך אמיתי באינתיפאדה בירדן, היא היתה פורצת שם למרות הכל. היא איננה פורצת, כי הפלשתינאים מרגישים בנוח בירדן ורואים בה את ביתם.

לעומת זאת, הולך וגובר חוסר הנוחות של חוסיין המרגיש שירדן „בורחת" לו מתחת לידיים ושום אינתיפאדה פרטית מצידו לא תוכל לשנות את העובדה שירדן היא היא המדינה הפלשתינאית.

דוד חן
ירושלים

עותית ולא איטלולית

ברצוני להציע מונח עברי אחר לקריקטורה. לדעתי עותית (עיוותית) מתאימה הרבה יותר מאיטלולית בגבהה טעמים ובין השאר כיוון שאיטלולית נראית לי מלה ארמית (זה מין נחמא בנהמא) שהיא אמנם קרובה לעברית אך איננה כזאת. בניגוד לעותית שהיא עברית ממש.

אפרים ברוק
תל־אביב

לפני 60 שנה — דבר — לפני 40 שנה

כשלון מוחלט בין רוסיה וחברות הנפט

חברת "של" הציעה לממשלה הסובייטית חוזה, המבטיח מכירת מליון טונים של תוצרת נפט רוסי. בתמורה תפצה הממשלה הסובייטית את החברות הבריטיות, בעד הרכוש שהוחרם.

הממשלה הסובייטית דוחה תנאי זה, כדי לא להודות בזכויות הבעלים על הרכוש המופקע.

מועמד יהודי למושל בניו־יורק

המפלגה הדמוקרטית בחרה למועמד מושל ניו־יורק את הרברט ליהמן – בנקאי מליונר, סגן יו"ר הג'וינט, חבר ועד הצדקה הכללי בניו־יורק וידידם של פליכס ווארבורג ומרשאל.

פארוק רוצה בחידוש הקרבות בא"י

חוגים בעלי השפעה במצרים רוצים בהמשך המלחמה בא"י, מתוך תקוה כי המלחמה תחליש את עבדאללה – יריבו העיקרי של פארוק.

קונגרס פלשתינאי

ב„קונגרס הלאומי הפלשתינאי" שנערך בבית הקולנוע „פטרה" שברבת־עמון, הובאו ההחלטות הבאות.

תפקיד צבאות ערב לא יסתיים אלא לאחר שיחרור פלשתינה כולה ואין להקים ממשלה ערבית אלא לאחר שיחרור הארץ, והיא צריכה להבחר ע"י העם הערבי.

בנק ישראל

מציע חדש

מלווה קצר מועד

ביום ג', ה־4 באוקטובר 1988, (ערב יום ד' ה־5 באוקטובר 1988) יציע בנק ישראל סדרות מלווה קצר מועד, למכירה, על פי הפירוט:

	מספר הסדרה	סכום ההנפקה	סף הכמות המוצעת במכרז	מחיר למזמינים „בלי הגבלת מחיר/תשואה" (בל"מ) (מליוני ש"ח)	תשואה מרבית (באחוזים)	מועד הפדיון
סדרה חדשה ל־182 ימים	0419	100	40	עד 10	16.25	5.4.89
סדרה חדשה ל־84 ימים	1268	200	10	עד 3	15.75	28.12.88
סדרה חדשה ל־273 ימים	0719	200	10	עד 3	17.25	5.7.89

בקשות לרכישת הסדרות הנ"ל תוגשנה באמצעות הבנקים וחברי הבורסה לניירות ערך. ההזמנות תוגשנה בתשואות לפדיון בשיעור שנתי אפקטיבי שלא יעלה על שיעור התשואה המרבי הנקוב לעיל.

בנק ישראל יקבל גם הזמנות לרכישה בלי הגבלת מחיר/תשואה (להלן הזמנות בל"מ).

תשואת המכרז, בכל אחת מהסדרות, תיקבע בשיעור שנתי אחיד לכל הרוכשים, על פי הכללים שלהלן:

א. הזמנות בתשואות לפדיון הנמוכות מתשואת המכרז יסופקו במלואן.
ב. הזמנות בל"מ יסופקו במלואן בתשואת המכרז. אולם, אם הכמות המבוקשת בהזמנות בל"מ תעלה על הכמות המוצעת למכירה, תוקצה הכמות לרוכשים אלה באופן יחסי לסכום הזמנתם.
ג. הזמנות בתשואת המכרז יסופקו במלואן, אולם אם עלתה הכמות המבוקשת בתשואת המכרז על הכמות המוצעת למכירה במכרז בניכוי הכמות שסופקה על פי סעיפים א' וב' לעיל, תחולק היתרה בין המציעים, באופן יחסי לסכום הזמנתם.
ד. הזמנות בתשואות הגבוהות מתשואת המכרז לא תסופקנה.

הסדרות תסחרנה בבורסה ביחידות של 100 שקל חדש שווי נקוב, במחירים הנמוכים משווין הנקוב. הסדרות תפדינה על ידי בנק ישראל בשווין הנקוב בתאריכים הנקובים לעיל.

התנאים המחייבים פורסמו בתקנות מלווה קצר מועד – התשמ"ז 1987.

פרטים נוספים אצל הבנקים וחברי הבורסה לניירות ערך.

קבלת מודעות 24 שעות נדחף
מודעות
משפחתיות דתיפות
וכל יתר סוגי המודעות ל:
הלוח הכללי
דבר
מתקבלות
24 שעות ביממה
ב' רהף דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118
(מול כסית)
טל. 246363 239952

„דבר" של היום הוא דבר חדש. המלץ עליו בפני ידידך.

שלויזיה בכבלים — CATV

מערכות טל"כ האזוריות המוקמות בארץ מהוות פרויקט אדיר ועתיר השקעה. מערכות אלה – בכבלים, בסיבים אופטיים ובאלחוט, כרוכות בציוד מיוחד במינו ובטכנולוגיות חדישות ומתקדמות לעיבוד, שידור וקליטת וידאו, אודיו, נתוני מחשבים, סיגנלים ועוד.

במסגרת התארגנות מחודשת בחברתנו – המובילה בתחום ציוד טל"כ למערכות גדולות – דרושים מיידית:

מהנדסי אלקטרוניקה בכירים

1. מנהל אגף הנדסת מערכות ידע הנדסי רב בתכנון, ביצוע, פיקוח ואינטגרציה של מערכות תקשורת גדולות
2. מנהל אגף השרות ידע הנדסי רב במוצרי ומערכות תקשורת, נסיון בארגון מערך שרות יעיל
3. מנהל אגף הייצור הכרחי נסיון בארגון ייצור מוצרי אלקטרוניקה בסדרות, רצוי נסיון בהקמת מפעל באזור פיתוח.
4. מנהל אגף השיווק נסיון שווקי באלקטרוניקה/תקשורת – הכרחי. יועדף בעל תואר שני במינהל עסקים.

יפנו מהנדסים בעלי כושר ארגון וניהול (רצוי תואר שני) ונסיון עבודה בשטחים הבאים: תקשורת, עיבוד אותות ושדרשאות RF, מערכות מיקרוגל, קליטה מלוויינים, סיבים אופטיים ובכבלים קואקסיאליים, אודיו ווידאו. נדרשת שליטה מלאה באנגלית – התפקידים כרוכים בנסיעות ובהשתלמויות בחו"ל. תחילת עבודה – בתחילת נובמבר 88.

נא לפנות בכתב – לאגף כוח־אדם, ת.ד. 45, גבעתיים 53100 – לציין המשרה המועדפת ולצרף קורות חיים, לא יאוחר מ־10.10.88. סודיות מלאה מובטחת.

ענין רב, אתגר טכנולוגי וניהולי ממדרגה ראשונה ותנאים הולמים למועמדים המתאימים.

טלמוסיקה

הלוח הכללי

אלדם חברה לשיכון
שדרות רוטשילד 133
תל־אביב טלפון 03-203341
דרושים/ות:
מהנדס/הנדסאי בנין
לעבודות תאום, פקוח וניהול פרוייקט.
מזכירה — כתבנית
לעבודה זמנית
מועמדים בעלי כישורים מתאימים ונסיון מתבקשים לפנות בכתב ולציין פרטים אישיים, לקביעת ראיון.

לתיכון קוגל, חולון דרוש
מורה לתנ"ך ותושב"ע
טלפון 882716 בערב 315969

מנהלי יחידות מכירה
לפרוייקט בענף ביטוח חיים
(נסיון בביטוח אינו הכרחי)
הדרישות:
★ גיל 25–45
★ השכלה תיכונית ומעלה
★ רקע פיקודי ו/או ניהולי
המתאימים יזכו לאחר הכשרה להפנייה ללקוחות, תנאים מעולים בחוזה אישי, משכורת, בונוסים, רכב צמוד או אחזקה מלאה.
לראיון אישי
טלפון 03-662113-4 מ־9.00–15.00
– סודיות מובטחת –

דרושים
סוכנות/מקדמות מכירה
בכל הארץ
להפצת מוצר פ'נסי נדרש.
אפשרות לשעות עבודה גמישות
לפנות לטלפון 02-459618

לחברת אי.סי.איי
דרושה
מזכירה
למנהל אגף רכש
הדפסה עברית ואנגלית, בקיאה על עבוד המבולים, שליטה בטלקס ובפקס, ידיעת השפה האנגלית על בוריה, נסיון של כ־5 שנים בתפקיד מוצרים.
נא להתקשר לטלפון 03-332747 (לנאדין).

הלוח הכללי
בשבילך ובשבילך

לחברת „גויד רציף"
דרושה מזכירה כתבנית
לאחר שירות צבאי עם ידע בפקידות כללית
טלפון: 03-812905

לצחצח את המסרגות

מאת ורדה צימרמן

שוני חוברות לסריגה הגיעו לידי בשבועות האחרונים. החורף מתקרב... מבחינה אסתטית־עיצובית יש בכל שנה התקדמות; מבחינת העידכונים האופנתיים – פחות.

ב"נאקי" (52 דגמים, 7.90 ש"ח) מאמינים בצמר מוהר, בפסי רוחב ובשני סוגי חוטים חדשים, האחד שזור בחוטי ציציות והשני חוט מוהר ארוך בגוונים משתנים. לצבעי אופנת החורף – ירוק, חום, בורדו – אין מקדישים בחוברת מקום רב וכל סורגת יכולה, בעצם, לבחור את הגוונים שלה מבלי להתחשב באלה המוצגים בתצלומים. האופנה העכשווית תופסת בכלל מקום מצומצם בחוברת המתמקדת בסגנון הבטוח, הקלאסי של תולצות בפתח צוואר מעוגל או מחשוף „סירה", בשרוולי רגלן ושרוול תפוח, בלי סוודרים, בלי מקטורנים ועם חצאית אחת בלבד, וחצאית יפהפיה.

בחוברת של „ויסלגו" נקודת המוצא אופנתית יותר. גם בצבעים – גוני אדמה וגוונים עמומים – ומערכות שלמות. שילוב של אז'ור ורקמות סרוגות, דוגמאות מעניינים בחיבורי צבעים מעניינים (חום, ורוד ומפמורל או אפור, ג'ינס ושחור) ומפתחי צוואר וצווארונים מגוונים. 79 דגמים בסך הכל.

אפשר בהחלט להתחיל לצחצח את המסרגות.

מראה מקום עדכני לחורף הקרוב ב„חותם הצמר הבין־לאומי": מערכת בת שני חלקים המורכבת משמלה במותן גבוהה בגזרת פרח צבעוני וקרדיגן קצר המסתיים במותניים. מראה צנוע ומאופק הנעזר בגרבים אטומים, בעגילי פנינה צמודים לאוזן ובנעלי בלרינה עם סרט בד וכפפות. הצבע, המקור, אדום.

נאקי

ויסלגו

יותר חשמל - יותר עמל

הסל של מרתה

מאת מרתה מיילס

החשמל כיכב רבות בחדשות בקיץ זה, בעיקר במובן השלילי, בעקבות הפסקות חשמל ונפילות מתח. מדור זה יטפל גם בבעיות אלה וגם בהתפתחויות חיוביות יותר – של הכנסת „תוי אנרגיה" לשימוש על מכשירים חשמליים, שיעזרו לנו, הצרכנים, לחסוך בחשמל.

ודאי תופתעו לדעת, שהתפרצות עודף מתח חשמלי יכולה לגרום נזק למכשירים שבבית. זה קרה בביתי לא מזמן. כאשר האשמה היא – ורק זה לרוב – בחברת החשמל, עליה לשאת בנזק.

סימן ראשון לכך שמשהו לא כשורה היה כשהאור בחדר היה פתאום בהק מאוד. מיד אח"כ הכל הפסיק לפעול. ריח של עשן עלה מכמה שנאים (טרנספורמטורים) קטנים המשמשים את המכשירים האמריקאיים שיש לנו בבית, ומורידים את המתח הישראלי – שהוא 230 וולט ל־110 האמריקאי. השנאים נשרפו כליל.

זה לא היה הנזק היחיד. הטלוויזיה והוידיאו מכשירים שבתוכם בנוי שנאי, גם הם יצאו מכלל שימוש המנוע של המקרר (הישראלי) שלנו נשרף; אם כי הפריזר המשיך לפעול.

בעלי התקשר מיד לחשמלאי שלנו, שיעץ לנו לנתק את כל המכשירים ממקור החשמל. החשמלאי שלנו, איש מקצוע ותיק, היה איש קשר בין ועד עובדי חברת החשמל והחברה. הוא אמר, שהמכשירים שעדיין פועלים עלולים להינזק תוך כדי תיקון הקו ע"י חברת החשמל, אם לא יותקן קוצב „האפס".

חשמלאי זה, המכיר היטב את הבניין בו אני גרים, סבור שעומס היתר על קו החשמל לבניין שלנו הוציא את „קו האפס" מכלל שימוש. זה גרם לכך, הוא אומר, שנוצר מפגש בין הקווים האחרים שהזרים חשמל במתח 380 וולט במקום 230 למכשירים שלנו.

הודענו מיד לחברת החשמל על התקלה. על־מנת לתקן, טכנאי חברת החשמל ניתקו את הבניין לגמרי מהספקת החשמל והזרימו אותו רק בתום שבע שעות של עבודה. תוך כדי כך ירד הלילה ונזקקנו למנורת חירום, מנורת נפט וכמה פנסים ונרות – מה שמשמש תזכורת לכך שבכל בית צריך שיהיו מכשירים מתאימים למקרי חירום כאלה.

המקרר חזר לקרר – וזה לקח לנו כמה וכמה שעות להרגיש בכך. יש לציין לטובת „אמקור", שאיש השירות שלהם הגיע תוך 24 שעות. נאלצנו גם לקנות כמה וכמה שנאים חדשים ולהזמין אחד מיוחד. הזמנו גם טכנאי לטלוויזיה ומסרנו את הוידיאו לתיקון.

„נדירים הם המקרים שהמתח עולה מעבר לשולי הבטחון המותקנים בתוך מכשירי חשמל ביתיים", אמר לנו דובר חברת החשמל והוסיף, עם זאת, שזה קורה בכל זאת.

במקרים כאלה הסכנה נשקפת למכשירים – לא לאנשים. נחמה פורתא יש גם בעובדה, שיש לחברת חשמל הליכים של מתן פיצוי לאנשים שרכושם נפגע כתוצאה מתקלה ברשת החשמל שמעניק למשק ביתם. ההליך הוא כזה: הצרכן משלם בעצמו בעד תיקון המכשירים ולוקח חשבונית לכל תיקון. את החשבוניות הוא שולח למחלקה לשירות הצרכן של חברת החשמל באזור מגוריו (את הכתובת אפשר למצוא על חשבון החשמל). כדאי תמיד לעשות העתקים מצולמים של החשבוניות לפני ששולחים אותן. לחשבוניות יש לצרף מכתב ובו פרטים מדויקים על הנזקים, התאריך ושעת התקלה – כדי שחברת החשמל תוכל לאמת את הדבר. כדאי שכמה דיירים, שניזוקו באותו זמן, יתבעו נזקין ביחד. כך יגבירו הסיכויים לזכות בתביעה. עם זאת, על כל שכן לשלוח תביעה נפרדת.

אם יאושרו תשלומי פיצויים – ואין זה אוטומטי – חברת החשמל תשלח צ'ק. אחרי כמה זמן? – „בזמן סביר", ענו לי פקידי החברה.

כדאי גם להודיע על הנזקים לחברת הביטוח – במקרה שחברת החשמל לא תאשר פיצויים.

כשביקשתי בחברת חשמל הסבר לתופעה זו, הפנו אותי למחלקה לחשמל במכון התקנים.

מנהל המחלקה, המהנדס ישראל דפני הסביר שכל בניין מחובר לשלושה קווי החשמל, הנקראים גם „שלוש פאזות", ונוסף להם „קו האפס" הניטראלי. רשת החשמל הפרטית של כל דירת מגורים מחוברת לאחת מהפאזות ולקו האפס.

כאשר נוצר חיבור לא נכון, מכשירי החשמל בדירה מקבלים פתאום זרם משני קווים (או פאזות) בבת אחת, במקום מקו אחד, כלומר – כ־400 וולט שהם הרבה מעבר למה שמכשיר חשמלי ביתי מסוגל להכיל. נורות עשויות להתפוצץ, מנועים ושנאים נשרפים.

מצב הפוך, שבו המתח נמוך מדי, גם הוא יכול לגרום נזק, אישר דפני, אבל לא תוהו מחולט. כאשר הוולטאז' נמוך מדי ברשת הביתית, האור בבית נחלש. הנורות אינן ניזוקות, הוא אומר, אבל ימשיכו להאיר חלושות כל זמן שהתופעה נמשכת.

אבל – מכשירים שיש בהם מנוע, כמו מקרר, עלולים להינזק: מתח נמוך האורך זמן רב, עלול לפגוע במנוע. אלא שתופעה זו בדרך־כלל אורכת שניות מספר. מתח נמוך למשך זמן עלול להיווצר במקומות הרחוקים גיאוגרפית מטרנספורמטור מנתב זרם של חברת החשמל. לעומת זאת, בתים הקרובים מדי לטרנספורמטור כזה עלולים לקבל עודף מתח. הספקת החשמל הנורמאלית בארץ לוקחת בחשבון גמישות של שישה אחוזים מעל ומתחת למתח הרגיל שהוא, רשמית, 230 וולט. דרגה זו של שינויים נספגת ע"י מכשירים ביתיים ללא בעיה, אומר דפני. אבל עומס יותר או פחות של 20 אחוז עשוי לפגוע בהם.

★ ★ ★

בתחילת ספטמבר נכחתי בטקס חנוכת ה„קלורימטר" במכון התקנים הישראלי. במשך שנים חזרו ואמרו שאין בארץ דרך להשוות את יעילותם של מזגנים לפני הקניה, כי אין שום מתקן ציבורי לבדיקת התפוקה התרמית (של חימום או של קירור) של המזגנים ושל צריכת החשמל שלהם. עד כה היה עלינו לסמוך על המידע שנתנו החברות המייצרות עצמן. לשלוש הגדולות – תדיראן, אלקטרה ואמקור יש קלורימטרים משלהן.

מכון התקנים אמור לשנות מצב זה. הלוואי ואפשר היה להבטיח, שבקיץ הקרוב כל המזגנים שיימכרו בארץ ישאו „תו – אנרגיה" מאושר רישמית ובו נתונים של התפוקה ועל דרישת האנרגיה שלהם; אלא שמשרד האנרגיה מסרב להתחייב למידת הזמן שתעבור עד שתו־אנרגיה כזה יהיה מחויב בחוק.

הקלורימטר של מכון התקנים עלה 600.000 דולאר – שבהם נשאו משרד האנרגיה, מכון התקנים עצמו וכן תדיראן, אלקטרה ואמקור. הוא תוכנן ונבנה ע"י החברה האמריקאית ETL וממוקם במכון התקנים ברמת אביב. שלושה חודשי הרצה דרושים לו לפני שיתחילו לתת בו שירותי בדיקה למזגנים.

הקלורימטר עצמו עשוי שני חדרים, הבנויים על גג בנין מכון התקנים, עם מערכת אקלים מתוחכמת. חדר אחד מחקה את תנאי מזג האויר בחוץ והחדר השני את התנאים שבתוך הבית, שיש לחמם או לקרר. המכשיר הנבדק יותקן בקיר המחבר בין שני החדרים – כמו במציאות בקיר בין פנים הבית והחוץ. כל המידע ייאסף במחשב, כמובן.

בדיקה כזאת אמורה להוות אתגר ליצרנים לייצר מזגנים יעילים יותר, שיחסכו כסף למשק כולו ויגבירו את כוח המשיכה של תוצרת הארץ בחו"ל.

בשוק הפנימי, מזגן שהתו שלו יראה ניצול אנרגיה נמוך, יהיה לו קשה להתחרות ברעהו הטוב ממנו, אפילו אם מחירו נמוך יותר. זוהי תקוותן של שלוש „היצרניות הגדולות", המקוות שמזגניהן שיישאו תוי אנרגיה המוכיחים ניצול יעיל יסלקו מן השוק את המזגנים הפחות יעילים – של חברות קטנות, אף שאלה זולים יותר. מצד שני, יתכן שהמתחרים הקטנים יוכיחו שמזגניהם יעילים באותה מידה – מכל מקום, הצרכן סוף סוף יידע.

האינפורמציה שיספק הקלורימטר תכלול לא רק מספרים מדויקים של תפוקת חום או קור וצריכת החשמל הדרושה להפעלת המזגן אלא גם את מקדם היעילות שלו, שהוא היחס בין התפוקה התרמית לצריכת החשמל. מבחינת הצרכן, זה אומר: אותה תפוקה בפחות כסף. וכן: כאשר בוחרים במכשיר בעל צריכת חשמל פחותה, אפשר להפעיל מכשיר חשמלי נוסף בבית בלא להעמיס עומס יתר על מערכת החשמל בבית.

משרד האנרגיה, הלא הוא הגוף הציבורי האחראי על חסכון באנרגיה, משתבח במספר העולה של „תוי אנרגיה" מחייבים בחוק – תכנית שהוחל בה רק לפני שלוש שנים.

תו אנרגיה על תנור הסקה

המהנדס יוסף נובארסקי, ראש המחלקה לשימור אנרגיה במשרד האנרגיה אמר לי, שכיום חייבים לשים תו אנרגיה על תנורים חשמליים לחימום ולבישול, מאווררים חשמליים, תנורי גאז לבישול, מכונות כביסה, נורות רגילות ופלואורסנטיות, מקררים וקולטי שמש. הדרישה מתייחסת למכשירים שיוצרו בארץ ובחו"ל כאחד. אם המכשיר מחייב בדיקה של מכון התקנים, המכון הוא האחראי שעל נכונות תו האנרגיה. ברשות להגנת הצרכן של ההסתדרות יש ליועצת רות קרינגל ספק אם הצרכן הישראלי באמת מסתכל בתו אנרגיה זה, ואם כן – אם הוא יודע לפענח את הכתוב בו. היא – והמחלקה שלה – מוכנים ברצון לעזור לכל הפונה אליהם להבין את התווים האלה, שהם שונים לגבי כל מוצר ומוצר. למשל: מכונות כביסה נושאות תו הנותן מידע על צריכת החשמל, צריכת המים וטמפרטורת המים; למקררים ומקפיאים יש שיטה של כוכבים, שמספריהם מלמדים על כושר הקירור של המכשיר; לנורות חשמל יש תו המידע על דרגת התאורה ומספר השעות שהנורה עשויה לדלוק.

המשרד לייעוץ חינם המשותף למשרד האנרגיה ולמרכז הבניה הישראלי גם הוא מוכן לעזור לצרכנים בהבנת הנקרא של תוי אנרגיה – פעמיים בשבוע, בשלוש הערים המרכזיות. את מועדי הייעוץ אפשר לקבל במוקד לשימור אנרגיה של משרד האנרגיה בירושלים, טל: 02־551243 או במרכז הבניה הישראלי ברמת אביב, טל: 03־425221.

בית אחרון

מאת נורית הליף

לפני שנה התמנתה לתפקיד. היום היא כבר יודעת במה מדובר, ש„המערכת מאד קשה והעבודה שוחקת, אבל זהו אתגר חיי", אומרת שלומית מירו, מנהלת בית האבות הסיעודי „משען" ברעננה.

ל„משען" שמונה בתי אבות. זה אשר ברעננה הוא הגדול בכולם. יחודי בארץ. יש בו כיום 540 דיירים. בעוד שבועות מספר כאשר תיפתחנה שתי מחלקות נוספות, מספר הדיירים יעלה ל־670. 400 עובדים, 18 מחלקות, כבנין ענק המשתרע על שטח בנוי של אלפי מטרים רבועים. הממוצע הגילי של דיירי הבית הוא 84. גילאי 90 יש בו כמה עשרות וגם בני 100 שנה יש. בבית מתגוררים דיירים ניידים וצלולים, דיירים מוגבלים פיזית וסיעודיים קשים, וכן תשושי נפש שאינם מתמצאים בזמן ובמקום. לכולם זהו ביתם האחרון.

שלומית מירו בת ה־42 היא אם לשלושה. לפני שקיבלה על עצמה את אתגר חייה, היתה במשך תשע שנים סגנית המנהל האדמיניסטרטיבי בבי"ח לוינשטיין. הנסיון הרב שצברה שם בתחומי ניהול, כוח אדם, זכויות עובדים, אחזקה ומשק נתן לה כלים להתמודד עם התפקיד. כדי להצליח בניהולו של בית אבות גדול זה, צריך היה להלצר תחילה מקשיה. במשך 12 שנותיו עברו במוסד ארבעה מנהלים והיא החמישית. חילופין שחלקם היו מכאיבים, שבוודאי לא תרמו לפיתוחו וקידומו של הבית.

„למרות ההיסטוריה הניהולית הקשה של המוסד, קיבלת על עצמך את התפקיד?"

„קיבלתי. חששות היו הרבה, אבל עבודה קשה ואתגרים מעולם לא הפחידו אותי. בבואי ביולי '87 מצאתי מוסד שעבר משברים, מוסד שלא התנהגו בו דפוסי עבודה מקצועיים, להוציא כמובן את המישור הרפואי. לא היתה אינטגרציה בין הענפים השונים. במוסד מסוג זה דפוסי העבודה דומים יותר לאלה של בית חולים גריאטרי. לא די שהמרפא בעיסוק יהיה מוכשר ואחראי, הוא גם צריך להיות מסוגל לעבוד בצוות. מיד עם בואי לכאן, הבהרתי את גישתי לעובדים, מיהרתי לכנס את ראשי הסקטורים השונים, דיברתי אליהם, הסברתי את תכניותיי. אנשים הקשיבו ונפתחו גם הם לדבר, העלו נושאים, השמיעו בקשות. כעבור זמן קצר כבר לא היה קשה כל כך לבקש את העובדים לישיבות צוות קבועות, דבר כה בסיסי בכל מוסד. היום מתקיימות ישיבות לכולם. לפיזיותרפיה, לסיעוד, לריפוי בעיסוק, לעובדים סוציאליים, לרפואה, לאדמיניסטרציה. היום כבר אפשר לדבר גם על ישיבות צוות מחלקתיות שחשיבותן רבה אם רוצים לפתור במהירות כל בעיה שבין איש צוות לדייר, בין דייר אחד למשנהו, בין צוות ומשפחת דייר. כל דרג צריך לדעת באילו בעיות הוא מטפל ולמה הוא אחראי ואל מי יש לפנות כאשר עולה ענין מורכב על הפרק. דפוסי העבודה הם הבסיס לכל מינהל תקין", קובעת מירו בנחישות. „עתה ששכר האחיות המעשיות עלה וגם האטרקציה של המקצוע ושל הגריאטריה בכלל שונה מבעבר, עלינו לדאוג לכך שכל מי שמגיע אלינו, ירצה להישאר. כיום יש אצלנו יציבות, אין מתפטרים ולא מפטרים, להיפך, לא חסרים לנו עובדים".

בבהירות השנה צריכה היתה שלומית מירו לאמץ וליישם לוגיסטיקה נכונה כאשר להפעלת כל המערכות השונות בבית, לדאוג להשתלמויות עובדים, להפגין דוגמה אישית והדרכה. „אציין דוגמה פשוטה ופרוזאית מחיי היומיום: הלוגיסטיקה של ספירת כביסה. איך עושים זאת בלי לבזבז יותר מדי זמן ואנרגיה? בעבר פשוט טיפלו כאן בכביסה כמו בבית. כיבסו, תיקנו, התאמצו יותר מדי, וכשצריך היה לדבר על ספירת מלאי, נכנסו ללחץ, כאשר למעשה קיימות שיטות עבודה שכבר נבדקו. לצורך המחשה אומר שאצלנו מדובר בכ־50 טון כביסה של מצעים ולבנים לחודש. במטבח מדובר ב־900 מנות אוכל ליום לדיירים ולאנשי צוות, כפול ארבע או חמש פעמים ביום. מדור פה במערך מורכב של דיאטות ובבעיות אסתטיקה בחדר האוכל, המתעוררות בגלל אופיים של הדיירים המוגבלים פיזית. כל הנושאים הללו דורשים טיפול בלוגיסטיקה שיחודית לנו וכמו שאמרתי, כוח אדם לא חסר. את שיטות העבודה צריך לשכלל".

שלומית מירו היא בעלת תארים בסוציולוגיה ומדעי המדינה ותעודה במינהל רפואי. ילידת רעננה, בתו של יצחק שקלניק, שהיה בעבר ראש המועצה. בשנת 1968 הלכה לעבוד כפקידה־כתבנית בלוינשטיין, למרות שהיא כבר אז בעלת תואר אקדמאי, אבל בארץ היה מיתון וכל עבודה היתה רצויה. כאשר הגיעה ללוינשטיין, חשבו שקיבלו „חתול בשק", את בתו של ראש המועצה והתבדו מהר. התחילה בהדפסות בעברית ובאנגלית וכעבור שלושה חודשים נתמנתה למנהלת משרד הקבלה, אז כבר בת 22, נשואה ללא ילדים. בשנת 76' היתה למנהלת כוח אדם ומינהל וכעבור שלוש שנים סגניתו של ישעיהו בקילה, המנהל האדמיניסטרטיבי.

„תפקידים תמיד הוצעו לי, אני אף פעם לא נאבקתי עליהם. כך היה גם במקרה של ניהול „משען". הניהול הוא כמובן דואלי, רפואי ומינהלי. המנהל הרפואי הוא ד"ר מארדכי נודימברג, רופא פנימי וקרדיולוג.

★ ★ ★

אחת הבעיות היותר קשות במוסדות כ„משען" היא בעובדה שחלק נכבד מהמטפלים וכוחות העזר הם חסרי הכשרה קודמת. באין בית ספר או קורסי הכנה למקצוע, באין קריטריונים ברורים לקבלת מטפלים לעבודה במחלקות, מאחר וגם תעודות לא מבקשים, אי אפשר להיות בררנים ומתקבלים לעבודה גילאי 17 עד 50 העוברים מיון אישי קצר. על כן נטל מרכז „משען" יוזמה ובנה תכניות הדרכה משלו, בהן לומדים את תיאור מחלות הזיקנה, כיצד מלבישים ורוחצים, מאכילים וסועדים, דנים בנושא ההפרשות כדי שאפשר יהיה להתמודד עמן בלי הפתעה, נעזרים במכון הרעיוני של הוועד הפועל להקניית נושאים כמו תקשורת עם צוות ותקשורת עם הדיירים.

שלומית, הרואה חשיבות רבה בטיפול בעובד, אומרת: „כאשר העובד מקבל יחס טוב, הוא מבין את חשיבות נתינת יחס דומה למטופל שלו. המערכת צריכה לתת לעובד משכורת בזמן, השתלמויות ודירבון לקידום. עליה להכיר בבעיותיו האישיות ולזמן לו גירויים של העשרה. לכן, בנוסף לתכניות ההשתלמות שלנו, אנו פותחים בעוד זמן קצר, כאן במוסד, ארבע כיתות של „תהילה" שתפעלנה בשעות הצהריים. הלימודים יהיו ללא תשלום, הוצאות ספרי הלימוד של „משען" ומשרד החינוך. לאחר סקירה רצינית שעשינו בקרב העובדים, התברר שרמת הלימודים תהיה דומה לזו של חטיבת ביניים. נעסוק בהשלמת השכלה בתנ"ך, עברית גיאוגרפיה, היסטוריה ואנגלית. בשנה הבאה נציע מקצועות נוספים".

שלומית מירו: „לדאוג שכל מי שמגיע אלינו ירצה להישאר".

איפה הקהילה כשצריכים אותה?

פעם היו להם חיים עשירים ודינמיים, הם תיפקדו כראשי משפחות, היו מוכרים בציבור, בעלי מקצועות, תארים וכבוד. היום הם לוקים בניוון פיזי, בדמנציה שיכלית, בשיתוקים. יש קטועי־איברים ויש עיוורים ויש אילמות כתוצאה ממחלות. הבית האחרון אסור שיהיה עצוב. גם תקופת חיים זו של האדם ראויה להיות מכובדת, תוססת ומעשירה במידת האפשר. שלומית שואפת להרחיב את מעגלי ההתנדבות מן הקהילה, כי רק בעזרת מתנדבים אפשר לתת יותר תשומת לב אישית, יותר פינוק ויותר שמחה לכל דייר.

„למען האמת, יש בי כעס רב על הקהילה. כשתושבים זקוקים לנו כדי להכניס לכאן הורה או קרוב משפחה, הם יודעים את הכתובת ויודעים לדחוף. כשאנחנו פונים אליהם, אין היענות. אמנם פועל כאן גרעין קבוע של כ־60 מתנדבים מסורים, אבל אנו זקוקים לפחות לששים נוספים כדי לענות על הצרכים. קשישים עיוורים מתגעגעים לקרן שמש, לטיול בגינה, לשיחה. רק מתנדבים יכולים לעזור בזה".

לפני זמן לא רב התקיימה ב„משען" רעננה ביקורת מטעם משרד הבריאות. הרופא הראשי של המשרד ציין בתום ביקורו: „ראיתי בבית הזה זקנים היושבים בראש זקוף ואור בעיניהם". כי כן, מערכת מקיפה של גירויים ופעילויות מעוררות בקשישים אלה, שממוצע גילם הוא כאמור 84 שנה, חיות ועירנות. 90 אחוז מן הדיירים משתתפים בשעות ריפוי בעיסוק. מירו: „זהו נתון חשוב מאד, שכולו נזקף לזכות העובדים המסורים שלנו בכל המחלקות ובכל הענפים". היא עצמה מבלה במוסד בין 10 ל־12 שעות ביום. „וגם כשאני לא כאן, אני כאן", היא אומרת. לאחרונה אף הנהיגה „סבב נוכחות" של כל בעלי־התפקידים, כולל המנהל הרפואי וראשי הענפים הטיפוליים ומנהלי המשק והמסכת. כולם, בתורנות קבועה מראש, הם באים לבקר את הקשישים בשעות הערב, בשבתות ובחגים.

„תורנויות נוכחות אלה נותנות לדיירים הרגשה שהם אינם נשכחים מלב גם אחרי שעות העבודה השיגרתיות. שיש בעלי־בית. הכוונה היא לשדר מסר אנושי חם ופשוט, שאכפת לנו מהם, שאנחנו איתם ובאים אליהם כדי להיות איתם, לא רק כדי לעבוד ולהשתכר. סבב הנוכחות נופל על כל עובד כשלוש ארבע פעמים בחודש. הרעיון התקבל ברצון והוא פועל. כי אסור לנו לשכוח שאוכלוסיית הבית אינה כזו המעלה את מצוקותיה. את המצוקות אנחנו צריכים לגלות, ולכן עלינו להיות איתם".

שמץ מגן־עדן עלי אדמות

שמות כמו פרותיאה, ליזיאנטוס, סולידסטר, סולידגו, אגפנטוס, אופורביה, אורלידיולה, איקסיה, אלסטרומריה, אסקלפיאס וטוברוזה – אינם שמות של מחלות נדירות אלא של פרחים חדשים שתפסו את מקומם לצד הוורדים, החרציות והצפרנים המסורתיים

מאת אתי גורדון

לפני החגים אני עוברת בחנות הפרחים או בחממה השכונתית ועומדת משתאה למראה העושר הצבעוני המסודר בדליים; נפעמת לנוכח הכמויות של הסוגים והזנים המהממים ויש לי תחושה, ששמץ מגן־העדן ירד עלי אדמות. חלק מן ההיצע הזה מוכר לי היטב, אף כי גם הפרחים ה„קלאסיים", כמו ורדים, חרציות, סייפנים, גרברות וציפרנים, מופיעים משנה לשנה שנים רבות, פושטים ולובשים צורה חדשה, בצבע או בגודל או בשניהם יחד. אבל האחרים הם גידולים חדשים לגמרי ועליהם רצוני לספר כאן.

בשנים האחרונות מופיעים פרחים חדשים שעדיין לא הספקנו להכיר היטב – לא רק פרחים, אלא גם ענפי קישוט מגוונים, ולהם שמות אקזוטיים, כגון: איזונימוס, פיטוספורום, רוסקוס, קוזיה, בנקציה, מומברציה, סולידגו, סולידסטר, לימוניום, לפטוספרמום ועוד ועוד.

האחראים ליבול הפרחים החדשים שמגיעים לשווקים הם גורמים אחדים שעובדים בשיתוף פעולה. זוהי מערכת יוזמת של מגדלים העובדים בצוות עם הפקולטה לחקלאות ומכון וולקני, ולעיתים קרובות זאת יוזמה חופשית של החקלאים. ישנו מודל קבוע של הכנסת חומר צמחי ארצה מעבר בהסגר של משרד החקלאות, בחינה ראשונית של בעיות ריבוי, מועדי פריחה, ונסויי־שדה, שבהם עובדים על בסיס חצי מסחרי. לפני כשלוש שנים הוביל אזור עמק חפר בתחום הניסויים בפרחים וכעת לקח את מקומו אזור השרון וגם אזור הדרום, מבית קמה ועד לפיתחת שלום, שם מתרכזים בעיקר בפרחים כמו אסטרים, אכילאות ופלוקסים. שיווק הפרחים מיועד בעיקר לארצות אירופה, וחלק הארי עובר דרך מערכת ההפצה ההולנדית, המהווה מרכז עולמי לפיתוח, ייצור ושיווק פרחים.

לאוקוספרמום

אלסטרומריה

חלק גדול מן הפרחים שפותחו בהולנד הגיעו לשם בתקופת מסעי הצלב ונלקחו במקורם מארץ הקודש. גם פרח הצבעוני, שהפך לסמלה של הולנד, הגיע בתקופה זו וסימל שמירת אמונים בין האביר לאהובתו. האבירים הביאו את צמח הצבעוני כמתנה פרידה לאהובותיהן ואת השאלה „אוהבת לא אוהבת" בחנו לפי מידת הטיפול בצמח הנדיר. אהובות בוגדניות, שלא שמרו על הצבעוני היו רצות לסוחרי הפרחים, לפני בוא האביר ורוכשות להן צבעוני חדש שיעיד על „נאמנותן". וכך, מספרים, החל להתפתח בהולנד ענף הפרחים בכלל והצבעונים בפרט.

המגדלים בארץ צריכים להדביק מאות שנים של פיתוח פרחים בהולנד, אם רוצים הם לעמוד בתחרות על שוק הפרחים העולמי. סיבה נוספת לפיתוח המואץ הן האופנות המשתנות. כן, יש אופנות גם בפרחים. השיפור ברמת החיים בעולם המערבי גורר איתו את הצורך הגובר והולך במוצרים חדשים ושונים. בארץ מנסים לאסוף מאגר גנטי חדש מארצות בדרום אפריקה, אוסטרליה ודרום אמריקה, משום שישנה הרגשת מיצוי אפשרויות גנטיות בפרחים המקובלים.

טיפוח זנים חדשים דורש אהבה, סבלנות, זמן וכסף. בחממות נסיוניות גדלים פרחים נפלאים הנפסלים על ידי המגדלים, בגלל גבעול דק או גבעול מגושם מדי, צבע שאינו טהור דיו, או תפרחת המתעקשת לפרוח בחלקו התחתון של הגבעול במקום בראשו, וכיוצא באלה. צריך להתמודד גם עם בעיות הקשורות בשיווק: איך מתנהג הפרח לאחר שנקטף, האם הוא זקוק לחומרים משמרים. אחת הסיבות שפרחים מסוגלים להיות באגרטל כשבועיים ימים במלוא תפארתם, היא היותם מטופלים בחומר משמר, מייד לאחר הקטיף. אותו פרח, אם לא יטופל, יחזיק מעמד רק כארבעה ימים ואפילו פחות.

חלון הראווה של הנסיונות האלו הן תערוכות הפרחים שהפכו למסורת בארץ: בחיפה ובחולון. אלה הן תערוכות לקהל הרחב ואילו תערוכת הפרחים המקצועית נערכת בבית אריזה לפרחים „אביב" שבעמק חפר. גם מגדלים מחו"ל באים לראות את ההישגים וגם הציבור הרחב עולה לרגל להתפעל מהעשייה בתחום זה.

הרבה פרחים חדשים התאזרחו בארץ ומוכרים היטב, כמו „פרח השעווה" שמוצאו מאוסטרליה. אבל שמות כמו פרותיאה, ליזיאנטוס, סולידסטר, סולידגו, אגפנטוס, אופורביה, אורלידיולה, איקסיה, אלסטרומריה, אסקלפיאס, אקוניטום, טרכליום, אניגוזנטוס, לכודרנון לפטוספרמום, מומברציה, סטרליציה, לימוניום, דיגיטאלים, בנקציה וטוברוזה עדיין נשמעים כשמות לטיניים של מחלות נדירות, אלא שהם שמות הפרחים החדשים שהתאקלמו אצלנו בשנים האחרונות ותופסים את מקומם ליד הוורדים, החרציות והציפרנים.

ענף הפרחים קיבל בעשור האחרון תאוצה כזו, שאפילו פרחים מאותה משפחה נראים כבר אחרת לגמרי, בזכות עשר שנות ביחוד, מיון וטיפוח. לפעמים נאלצים המגדלים לוותר על יצוא פרחים מרהיבים ומשווקים אותם דווקא בארץ כי „הכלה יפה מדי": אחד הפרחונים בשרון הצליח כל כך בנסיונותיו בגידול פרח הדולפיניום שהגיע לגובה של מטר וחצי, שכל הסביבה באה לראותו. אך לא לו היה כדאי לשווקו לחו"ל כי הפרח היה גדול מדי. בסופו של דבר הגיע הפרח לשוק המקומי, ואומרים שאפילו למשכן הנשיא. במקרים אחרים, כמו עודפי יצוא, או יבולים בשולי עונת היצוא, כשהשוק האירופי כבר רווי בפרחים מתוצרת עצמית, מגיעים הפרחים היפים האלה גם לחנויות שלנו.

שפן מהמקדחה

מאת נעמי בן־גור

כולם יודעים מה קרה לשפן הקטן ששכח לסגור הדלת. עכשיו תדעו גם מה קרה לשפן הקטן שצחצח שיניו כהלכה בוקר וערב והלך פעמיים בשנה לביקורת אצל רופא השיניים. יש לו שיניים בריאות, חזקות ויפות ולכן קוראים לו שפנשיניים.

שפנשיניים הוא חוברת צביעה לילדים, מלווה בטכסט קצר. את השפן הזה שלפה מהמקדחה התאגדות מרפאות השיניים הפרטיות (הת.ש.פ.ר) והיא הוכנה ע"י חברת „קליק רעיונות". זוהי הראשונה בסידרת חוברות חינוכיות שנועדו להקנות לילדים הדרכה בהיגיינה של הפה והרגלי ביקור סדירים אצל רופא השיניים. ילדים אוהבים שפנים, ילדים אוהבים לצבוע, ילדים לא כל כך אוהבים לצחצח שיניים ולבקר אצל רופא השיניים. הרעיון נחמד וכמו שאומרים אם לא יועיל לא יזיק.

הפריע לי רק דבר אחד. בדף ההיכרות שצורף לחוברת כתוב: „כמו כן נועדה החוברת להקל על ההורים בהקניית הרגלים נכונים וביקור ללא חשש אצל רופאי השיניים הפרטיים". מכאן נובע שהחוברת לא נועדה להפיג את חששו של ילד המבקר אצל רופא שיניים במרפאה ציבורית. זה מריח כמו שיניים לא מצוחצחות.

החוברת תחולק כשי במרפאותיהם של רופאי השיניים הפרטיים, החברים בחברת „הת.ש.פ.ר." איך לא?

כְּשֶׁשְּׁפַנְפַנִּי מְחַיֵּךְ חִיּוּךְ רָחָב,
מַקְסִימִים כֻּלָּם מַיְפִין שֶׁל שִׁנָּיו:
בְּרִיאוֹת, חֲזָקוֹת וּמְאִירוֹת עֵינַיִם,
עַל־כֵּן הוּא נִקְרָא שְׁפַנְשִׁנַּיִם.

פלילים / נתן רועי

משרוואי רוצה שקט

יש לו טענות כלפי המשטרה, ולמשטרה יש טענות אליו. פעם הוא היה מלך. היום הוא נסיך ביבים, מאקסימום – סיפור מהעבר

סולומון (סולי) משרוואי, המודיע המשטרתי של פרשת המפוצצים ביפו, לא יכול עוד להחזיק מעמד. השנאה, הוא יאמר לך, הורסת ביפו כל חלקה טובה ואיננה פוסחת עליו. מיד לאחר הרצח של יו"ר ועד הנאמנים, אחמד פנג'רי, אמרה אשתו של המנוח, כי ראתה את משרוואי נמלט ממקום הרצח, אף־על־פי שבעדות שמסרה במשטרה תיארה את הרוצח כרעול פנים.

משרוואי, שהדעות עליו חלוקות, היה מדוכא בשבוע שעבר. „להאשים אותי ברצח? אני רחוק מזה. לא היה לי כל קשר למעשה הזה. בני משפחת פנג'רי מנסים להעליל עלי עלילות. רוצים לעשות רצח אופי. אני מצטער מאוד על פנג'רי, אבל הוא אדם שיש לו המון אויבים. כמה מבני משפחתו הקרובים הם דמויות ידועות בעולם הפשע ביפו".

לפני כשבוע נחקר משרוואי במשטרת מחוז תל־אביב בקשר לעדויות שהוגשו נגדו. לחקירה, הוא מספר, זומן נהג אוטובוס והעיד כי ראה אותו עולה ברגעי הרצח לאוטובוס שנהג. היה לו אליבי, לסולומון משרוואי. הוא נסע באוטובוס כשאחמד פנג'רי נרצח. הוא יצא מתחנת המשטרה, לדבריו, כפי שנכנס: חף מפשע. „כל עולם הפשע שונא אנשים טובים", הוא אומר לי, „ואני שונא ביפו על הפושעים. אין ספק שקשרי עם המשטרה ומעורבותי בחשיפת פושעים יפואים רק הרעה אותי. מאז אני מנודה על־ידי חוגים פליליים ביפו".

סולומון משראווי. „כל עולם הפשע שונא אנשים טובים, ואני שונא ביפו על הפושעים".

הוא תושב יפו, אב לחמישה, מוסלמי על־פי דתו. עתה הוא מועסק, לדבריו, במועדון ללימוד תפילה של נעמ"ת, ברחוב יפת 100 ביפו, כאחראי תחזוקה. הוא גם חבר מערכת העתון „אל עג'מי". עוד בראשית שנות השבעים עלה משרוואי לכותרות, כשסייע למשטרת תל־אביב בחשיפת עבריינים. כל העת רצה להצטרף למשטרת ישראל, אך לא הצליח. הוא ממורמר על כך עד היום. „האמנתי שיגייסו אותי למשטרת ישראל, אבל בינתיים התחלתי להסתבך עם עולם הפשע ביפו. העבריינים הללו להגיש נגדי תלונות במשטרה".

יש לו לא מעט טענות כלפי משטרת ישראל, ולמשטרת ישראל יש לא מעט טענות נגדו. היחסים בין המשטרה לבין משרוואי הם לא מה שהיו פעם. בתקופתו של משה פרידמן, איש היחידה המרכזית ומפקד משטרה במרחב השרון, הוא היה „מלך". היום בא מלך חדש והוא היה לנסיך ביבים. מתייחסים אליו כאל אנקדוטה קטנה, מאקסימום כסיפור מהעבר. כואב לו שלא מתייחסים אליו בכבוד. הוא חושב שעשה משהו למען משהו. „ביפו אומרים לי: הנה, היהודים זרקו אותך לכלבים. לכן נכנסתי לפעילות ציבורית".

לעולם לא תדע מי מפעיל את אחמד משרוואי, המודיע המשטרתי לשעבר (והוא מבקש לציין שהוא כבר לא מודיע משטרתי), אבל נראה כי הוא מעצבן רבים מבני יפו, בעיקר עבריינים, כבר זמן רב. הרצח האחרון ביפו הפנה את תשומת־הלב אליו ואף שהוא חף מכל עוון, לפי שעה, הוא נלכד שוב באור הזרקורים. זה מחירו של פרסום עיתונאי.

אינתיפאדה ההתקוממות בשטחים ירדה אמנם מהכותרות הראשיות של עיתוני העולם, אבל ממשיכה לשמש חומר חדשות, „טוב". כך נקלטו מפגינים מהעיר עזה בעדשות צלם אי.פי, וכך הם נראים בעולם. (צילום אי.פי.)

אלפקה / אמיר רוזנבליט

חביבות ויפות־עין

חיות חדשות בארץ. האלפקות והלאמות שהובאו למצפה־רמון מצ'ילה ישמשו לתיירות, לתעשיית הצמר ולצורכי מחקר

אורחים מיוחדים במינם מאכלסים היום מכלאה מאולתרת שהוקמה באיזור התעשיה של מצפה־רמון והם אטרקציה לתושבי המקום ולמטיילים הרבים הפוקדים את האיזור. מדובר בכ־200 אלפקות, סוג של לאמה (גמל ללא דבשת), ולאמות שהובאו לישראל מצ'ילה על־ידי היזם אילן דביר. דביר מתכוון לגדל אותם לתעשיית הצמר ולצורכי מחקר.

אילן, בן 27, תושב חולון לשעבר ובוגר מדרשת רופין, הגיע לפני כמה שנים לדרום אמריקה ושם למד על הפוטנציאל המסחרי הגדול של הלאמות, בהמות משא, והאלפקות, החביבות ויפות־העין. לצמר של האלפקות יצאו מוניטין בעולם ואפילו השחקנית אליזבת טיילור מתהדרת במחלצות העשויות ממנו. בתחילת השנה הגיע אילן עם המשלוח לישראל.

היה עליו לדלג, כצפוי, על קשיים רבים שנערמו בדרכו בדרום אמריקה. בצ'ילה סירבו לאפשר לו להוציא את האלפקות, בגלל הפוטנציאל הרב הטמון בהן. בסופו של דבר ניצל פירצה בתקנות של צ'ילה, שבניגוד לבוליביה, למשל, אינה אוסרת על הוצאת החיות מגבולותיה. הוא הגיע עם האלפקות ישר למצפה רמון. לאלפקה יש יכולת הישרדות בתנאים קשים והעיירה מצפה רמון נמצאה כתואמת לתנאי האקלים (קור ויובש יחסי), שבעלי־החיים הללו הורגלו להם בארץ מוצאם.

אילן דביר: „האלפקה היא יצור ידידותי וממושמע, ומבחינה זו היא קרובה יותר לחיות שעשועים כמו כלבים וחתולים, מאשר לבעלי־חיים מעלי גרה. האלפקה מקפידה מאד על היגיינה אישית ואת צרכיה היא עושה במקום מסויים. הפוטנציאל המסחרי שלה רב, גם משום שעלות החזקתה נמוכה. בכוונתנו לחקור אותן, משום שעד היום לא בוצע שום מחקר בנושא זה". אחד התחומים שחוקר צוות החווה הוא כיצד להפיק גוונים יפים ודקים ככל האפשר של צמר האלפקות.

הלאמה, שגובהה כמטר בלבד, היא יצור ידידותי ולבולטות שבהן יש כבר שמות. „למשל, יש לנו לאמה תרמנית, אז במקום 'מיוחם' קראנו לה 'ירוחם'. יש לנו אחד שקוראים לו 'אריאל', אחד 'דבי' ואחד, שתמיד בא, אבל לא נעים לקרוא לו 'לך־לך', אז קראנו לו 'כדבור'", אומר אילן בחיוך.

כיום חיות בחווה כ־170 אלפקות. בכוונתם של אילן ואנשיו לשלב את הלאמות, כבהמות משא, בטיולי רשות שמורות הטבע באיזור. לאור פעילותן המינית האינטנסיבית, המושפעת על־ידי מזונן ועל־ידי האקלים הקריר והיבש באיזור, נראה כי מספרן יוכפל בתוך שנה.

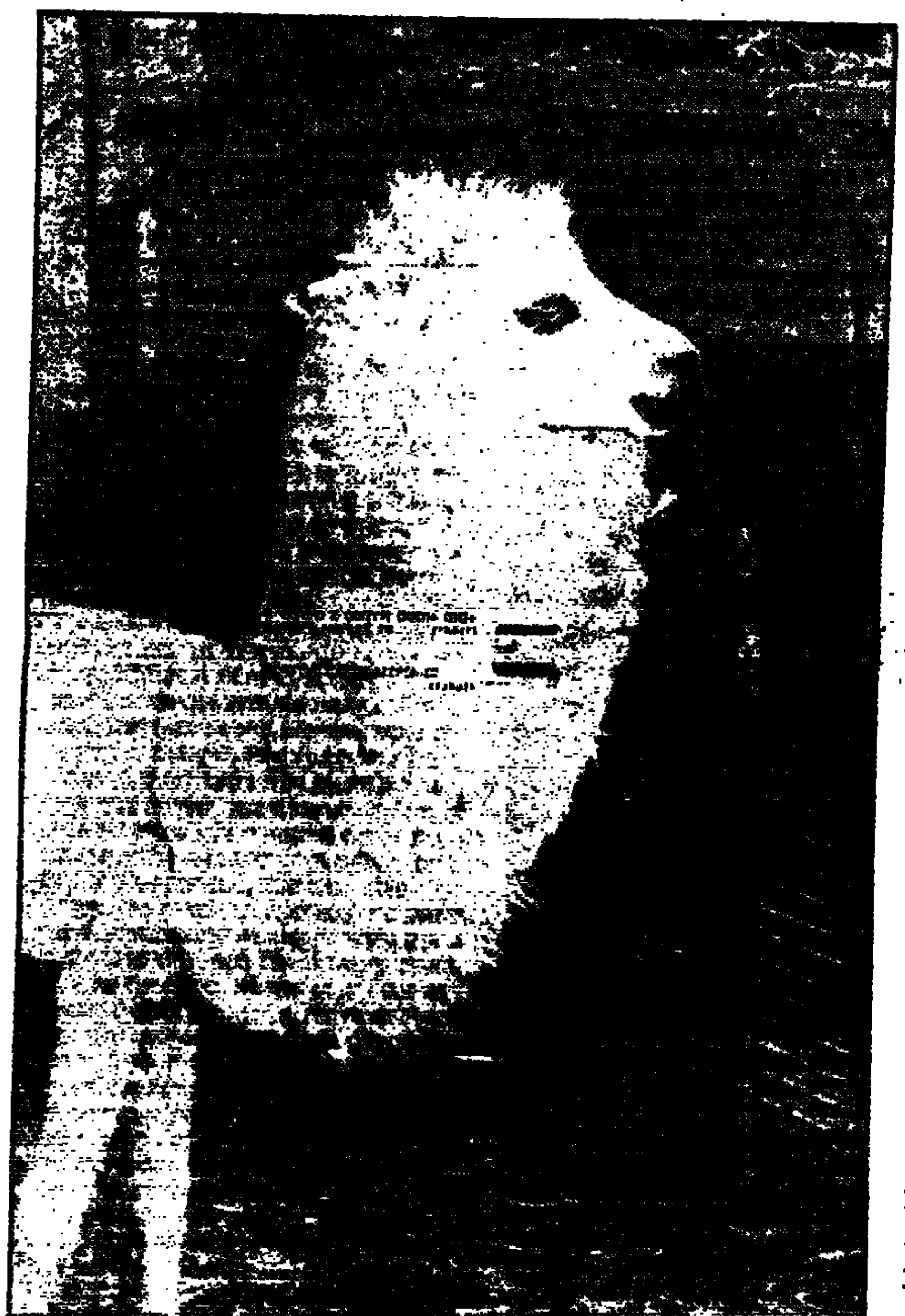

גימלאים / ישראל שיוו

יש מי שדואג להם

יוזמי הרשימה החדשה של הגימלאים התעלמו בפרסומיהם הרבים מקיום הארגון היציג של הגימלאים בארץ, ומהשדולה למען הגימלאים שבראשות נאווה ארד

בבחירות הקרובות לכנסת הי"2 תתמודד, בין יתר המפלגות והרשימות האישיות והתמהוניות, גם רשימה מתבדלת של גימלאים, שהוקמה על־ידי שני גימלאים „צעירים", פקידי ממשלה בכירים לשעבר (שגריר ונספח [illegible] משרד התקשורת).

ראשית התארגנותם היתה בינואר 1986, בפרסום מודעה בעתונות ובהקמת תאים בין גימלאי משרדי ממשלה. כלי התקשורת עטו עליהם כעל „חדשות" והרבו לצטטם. מדבריהם עלה כאילו הרשימה נולדה לתוך חלל ריק ועד שקמה לא נעשה דבר למען הגימלאים.

בסיסמא דומה, „אין דואגים לגימלאים", ניסתה מנהלת מועדון, מרים גיתתיה, „לרוץ" לכנסת הי"10 בשם רבע מיליון בוחרים, וזכתה ל־2404 קולות בסך־הכל. כבר אז הבין ציבור הגימלאים, כי הפיצול המפלגתי והאינטרסנטי הוא אסון למדינה ולכושר ניהולה.

יוזמי הרשימה החדשה, המיומנים בארגון וביחסי ציבור, התעלמו בפרסומיהם המרובים מקיום הארגון היציג של הגימלאים בארץ – הסתדרות הגימלאים ומוסדותיה הנבחרים, המנהלת זה יותר מ־15 שנה, בגלגולי שמות ארגוניים שונים, מאבק נמרץ להטבת מצב הגימלאים ובד בבד היא מקיימת פעולה מסועפת בקרב הגימלאים בתחומי הארגון, החברה, התרבות וההשכלה. השדולה למען הגימלאים בכנסת, בראשות נאווה ארד, המורכבת מכל סיעות הבית, הושיטה לגימלאים עזרה רבה, ביחוד בהדיפת הצעת האוצר להטיל מס הכנסה על הקיצבאות. ההישג האחרון הוא הצעת חוק „האזרח הוותיק", שאושר כבר בקריאה ראשונה בתום כהונת הכנסת הנוכחית ויאושר, ללא ספק, בכנסת הבאה.

ההישגים הרבים שהשיגה הסתדרות הגימלאים, המסונפת להסתדרות הכללית, הם כיום נחלת הכלל. נהנים מהם גם ה„צעירים", הפורשים מהעבודה כל מחצית שנה. בין ההישגים: פטור 35% מס הכנסה מהפנסיה, פטור מס הכנסה מקיצבת הביטוח הלאומי, הנחה בי־33% בכרטיסי התחבורה העירונית, הנחה בי־50% בכרטיסי רכבת, הסימת מניה: ההסדר בערך הדולרי של אוקטובר 1983, פדיון מלוות לאחר שנתיים, הנחות מסויימות במסי ארנונה ברשויות המקומיות, הנחות בפעולות בנקאיות, במוזיאונים, בתיאטרונים ועוד, יציבות במערכות קרנות הפנסיה, פתרונות לפיצויי שחיקה, העלאת דמי ההפרשה לפנסיה, העלאת גיל הפרישה לנשים מ־60 ל־65, המיכה בחוק הפנסיה הממלכתית, תיקונים בתשלומי הביטוח הלאומי, פעילות להגדלת מספר בתי האבות המעורגים, הפעלת חוק הסיעוד והמאבק לתיקוני עוולות קיימות.

כל זה בתחום הכלכלי. בתחום החברתי חלו שינויים לגבי ייצוג גימלאים במוסדות המתאימים. במועצת ההסתדרות צ"ט (1979) תוקן סעיף, ביוזמתנו, בחוקת ההסתדרות, המקנה זכות בחירה פאסיבית לגימלאים (נוסף על אקטיבית), למוסדות הנבחרים של ההסתדרויות המקצועיות הארציות, שאליהן השתייכו בטרם פרישתם מעבודתם. בבחירות האחרונות לוועידת ההסתדרות (1985) נבחרו, מטעם סיעת המערך, שבעה נציגים (חברים וסגנים) לוועד־הפועל, עשרה נציגים למועצת ההסתדרות, שלושה נציגים לוועד המפקח החדש של קופת־חולים; כן יש גימלאים חברים במליאות מועצות הפועלים ומזכירויותיהן, ובוועדות עירוניות ומקומיות, ומתנהל מאבק לשריון מקומות לגימלאים במליאות המועצות העירוניות.

הסתדרות הגימלאים מוציאה בקביעות ירחון עשיר, „ניב הגימלאי", ומדי יום ג' בשבוע מפרסמת „טור שבועי" אינפורמטיבי, בעתוני הבוקר „דבר" ו„על המשמר". במקומות רבים בארץ מופיע „ניב גימלאי", מקומי.

בפעילות הענפה – לרבות ארגון טיולים, מסיבות חג, הרצאות, סיוע בפתרון בעיות, סיעוד ואיצפוז – עוסקים אלפי גימלאים בהתנדבות. מה חלקם של ראשי רשימת הגימלאים, מאז התארגנותה, במסכת פעילות מגוונת זו, פרט לפרסומים תכופים, ביקורתיים, על אי־ההצלחות ועל החסר? הם מרבים להציג תביעות, שבהן עוסקת יום־יום הסתדרות הגימלאים: ברברבנות פופוליסטית הם מתפארים ש„מפתח ההצלחה" בידם. הגדיש בכך הסופר יגאל מוסינזון (מספר 3 ברשימתם) כבאמר ל„ידיעות אחרונות" (19.8.88), כי „במדינת ישראל מתייחסים לזקנים כמו האסקימוסים, שהיו מפקירים אותם לקור ולדובים". זו „מחצית האמת" והיא יותר גרועה משקר. האומנם התבונה שתורה עד כדי כך ואין נקודת אור והישג כלשהו?

לקראת הבחירות הקרובות נרשמו כבר 17 רשימות חדשות, ביניהן „גימלאים", הממוקדת בנושא אחד – „להיטיב עם הגימלאים". שוב, כמו בבחירות הקודמות, יפצלו את קולות הבוחרים ולא יאפשרו להקים ממשלה בעלת רוב מוצק למפלגה אחת. שוב יקובו הטענות במעגל ההבטחות הלא מקיימים. האם הגימלאים, ותיקי תנועת העבודה, חניכי רעיון אחוות המעשה, תופסי התוכנה והמאבק הפנימי, המעוניינים בחיזוק תיקוני המדינה והשלטונה התקין, יתנו יד למתבדלים ולמפלגים בבחירות אלה? הרי בהן ייחרץ עתיד המדינה היהודית לשבט או לחסד.

בראיונותיו הרבים בכלי־התקשורת השונים ממשיך העומד בראש הרשימה לפרוש על הבימה הכלכלית ולהגיש את מצבו הקשה של הגימלאי. אכן, יש עדיין להיאבק על תיקון העיוותים בתחום הזה, אבל השאלה היא: מה כוחו של יחיד, אם הוא ייבחר, במערבולת המפלגתית הסבוכה, לעומת כוחה של שדולה למען הגימלאים, שנמנים עמה רוב חברי הכנסת מכל הסיעות?

הכנסת הבאה תאשר, בוודאי, את הצעת חוק „האזרח הוותיק", אך תעסוק בעיקר בנושאים אחרים, יהודיים יותר, שהדעות עליהם חלוקות בקצה לקצה בין שתי המפלגות הגדולות. איך תגיע לביטוי דעתם של גימלאים, חסידי שתי המפלגות, בשאלות בטחון, מדיניות חוץ, חברה כלכלה, אם נציגם יעסוק בענייני גימלאות בלבד? אם ייעדר מהצבעות ומהכרעות שאינן קשורות בנושא שלשמו נבחר? האם יהיה נייטרלי בשאלות קרדינליות? האם לא יחושו בוחריו, בעלי ההשקפות המגובשות לכאן או לכאן, כבוגדים?

עבודה / „אקונומיסט" ל„דבר"

ענף היצוא מס' 1 של המדינות העניות

ארבעה עד חמישה מיליון פועלים אסיאנים עובדים מחוץ לארצם. ב־1983 שלחו הבנגלים שעבדו מחוץ לארצם 610 מיליון דולר לבני משפחותיהם – סכום השווה לארבע חמישיות מהיצוא של בנגלדש

אסיה היא ספקית הפועלים הזרים הגדולה בעולם. ארבעה עד חמישה מיליון פועלים מדרום ומזרח אסיה עובדים מחוץ לארצם.

מדינות עשירות ייבאו תמיד עובדים ממדינות עניות. בימי האימפריה הבריטית ייבאו הבריטים טאמילים וסינים לעבודה במטעים ובמכרות של מאלאיה והודים לבניית מסילות ברזל במזרח אפריקה. ההבדל היום איננו הבדל של מהות, אלא של כיוון וגודל. ליצואניות הנפט הערביות הגדולות יש אוכלוסיות קטנות ושאיפות פיתוח כבירות. את אלה אפשר להגשים רק בעזרת עובדים זרים; ולכן, אף שמחיר הנפט הידרדר והתקציבים הערביים נתונים בגירעון, יותר מארבעה מיליון פועלים ערביים ואסיאנים עובדים היום במפרץ הערבי בלבד.

בד בבד עם הידלדלות כוח הקניה הערבי, משתפר מצב התעסוקה באסיה. סינגפור, הונג־קונג וטייוואן זקוקות לכוח עבודה מן החוץ כדי לקיים את הקצב המהיר של צמיחתן הכלכלית. פועלים במאלזיה מוצאים את דרכם לאתרי בנייה בטייפה; חברות בנייה בהונג־קונג מעסיקות מהגרים בלתי־לגאליים מסין; מזכירות בסינגפור שוכרות משרתות מסרי־לאנקה. אפילו ביפן, שהחשש שלה מפועלי־חוץ גובל בקסנופוביה, מאריכים אסיאנים עניים את שהותם מעבר לתוקף אשרות התייר שלהם כדי לעשות את העבודה שהיפנים דוחים עתה בבוז.

אם עסקה מושלמת היא זו שיש בה מוכר מעוניין וקונה מעוניין ורווח לשניהם, כי אז עסקות העבודה של אסיה משקפות את האידיאל של ספר הלימוד. המדינה המוכרת ידיים עובדות מקבלת מטבע חוץ בצורת משלוחי כסף ומצמצמת את האבטלה בביתה. המדינה הקונה מקבלת פועלים שמאפשרים לה להמשיך לפתח את כלכלתה.

מטבע חוץ זורם אל המדינות המייצאות עבודה. פועלים פאקיסטנים בחוץ לארץ שלחו הביתה יותר מ־16 מיליארד דולר בשנים 1976–1986. ב־1983 שלחו הבנגאלים שעבדו מחוץ לארצם 610 מיליון דולר לבני משפחותיהם – סכום השווה לארבע חמישיות מיצוא הסחורות של בנגלדש ולרבע מסחורות היבוא שלה. אלה מספרים שמרניים, משום שאין הם כוללים את השווקים השחורים העוקפים את נוהלי הבנקאות המסורבלים.

גם אם משלוחי הכספים נמוכים היום מן השיאים של תחילת העשור הנוכחי, הם עדיין עומדים על רמה גבוהה. רוב המדינות המייצאות עבודה מתחבטות בשאלה כיצד לקחת לעצמן נתח גדול ככל האפשר מהכספים ששולחים עובדי החוץ שלהן. דרכים בלתי מוצלחות לכך הן תביעה מן הפועלים לשלוח חלק קבוע משכרם – כפי שניסו לעשות בנגלדש, בפיליפינים ובדרום־קוריאה – או קביעת שער מופרז למטבע. דרך טובה בהרבה היא להציע – כפי שעושות אינדונזיה ופאקיסטן – פטורים ממס וחשבונות הפקדה מיוחדים במטבע חוץ.

שינויים בשערי החליפין ובמצב הכלכלי משנים בהתמדה את דפוסי ההגירה האסיאנית. התמריץ לדרום־קוריאנים, לדוגמה, לעבוד מחוץ לארצם פוחת ככל שארצם נעשית פחות עניה וערך הוון (המטבע הדרום־קוריאני) עולה. לעומת זאת פועלים ממדינות עניות, בעלות מטבע חלש – כגון הודו, פאקיסטן, בנגלדש, סרי־לאנקה והפיליפינים – יכולים עדיין להשתכר פי חמישה או עשרה מכפי שהם משתכרים בבית.

כאשר השכר בבית נמוך וקשה להשיג משרה, כוח המשיכה של תעסוקה בחוץ לארץ הוא עצום. הדבר בולט במיוחד בפיליפינים, שם מצטרפים מדי שנה 750,000 איש לכוח־עבודה ששיעור האבטלה בו מגיע ל־35–40 אחוז. באינדונזיה המצב דומה, ואפילו תאילנד, הנהנית מגאות כלכלית, מתקשה לקלוט את כל המצטרפים החדשים לכוח העבודה שלה.

ואולם טעות היא להניח כי מרבית היוצאים לחו"ל הם מחוסרי העבודה. לרוב היוצאים היתה עבודה, אבל הם גמרו אומר להיטיב את מצבם ולחפש עבודה מכניסה יותר מחוץ לארצם. אף שעזיבתם מקילה על התעסוקה בבית, היא גם שואבת מן המדינה חלק מבעלי הכשרון שלה. יש מדינות, כגון סוריה, המנסות לעצור את „בריחת המוחות" ואוסרות על בעלי כישורים נדירים לצאת. הטענה היא שמדינות עניות אינן יכולות להרשות לעצמן להכשיר אנשים עד לרמה גבוהה ואחר־כך לתת להם לעבוד למען אחרים ולהניח את מולדתם.

אבל בחינה מדוקדקת יותר מגלה, שטענת „בריחת המוחות" אינה משכנעת. הארצות העניות אינן יכולות לנצל את כל בעלי המקצוע שהן מכשירות. הרופאים העוזבים את הודו הם עניין אחר – אין ספק שארצם זקוקה ליותר רופאים. מתכנתי־מחשבים מן הפיליפינים הם עניין אחר. מדינת הפיליפינים, שיש בה מחשבים מעטים, אינה יכולה לנצל את כישוריהם של אלפי מדעני המחשב שהיא מייצרת בכל שנה. הגיוני יותר, הן לאנשים והן למדינה, שעובדים מיומנים אלה יצאו לחו"ל וישלחו הביתה הרבה ככל שיוכלו בשכר עבודתם.

מהגרים מתוחכמים מסוגלים לדאוג לעצמם. אחרים זקוקים לבטחונות בבית, שם אורבים להם ביורוקרטים וסוכנים חסרי מצפון, ובארצות המארחות, שם המעסיקים נוקטים לא פעם אמצעים קשוחים והאיגודים המקצועיים חלשים או אינם קיימים כלל. נשים פיליפיניות רבות יוצאות לעבודה בחו"ל כעוזרות־בית. לשם כך עליהן לשלם לסוכן־מתווך סכום של 600 דולר. אך קורה לא פעם שהסוכן פשוט נעלם עם הכסף. בשנה שעברה סגרה הממשלה הפיליפינית כ־100 סוכנויות עבודה על עבירות כאלה. בעיה זו קיימת בכל המדינות המייצאות עבודה. קורה גם שהמעסיק במדינת היעד מתעלם מן החוזה. בהונג־קונג, שם קובעת הממשלה תנאים מיוחדים בחוזה, יכולה עוזרת שנפגעה לתבוע את המעביד למשפט. בסינגפור אין לה, למעשה, כל דרך לקבל פיצוי.

גרוע מכל, נשים אלה נופלות לא פעם קרבן לניצול מיני. התלונות הרבות על מעשי אונס שביצעו מעסיקים במזרח התיכון דרבנו את הממשלה הפיליפינית בחודש מארס לאסור על יצוא משרתות־בית מן המדינה עד שהממשלות הזרות יחתמו על הסכמים המגינים על זכויותיהן של המשרתות.

יש בני סמכא הסבורים, כי הנזק הנגרם לקשרי המשפחה הוא קטן, ומסתמכים על המשפחה המורחבת המשמשת משענת למשפחות המפורדות. אחד המחקרים בפיליפינים מצא כי מקרים של אי נאמנות בקרב נשים שבעליהן עובדים בחו"ל הם „מעטים ולא תדירים". אפשר אפילו לטעון כי נשים בעולם השלישי נשכרות מבחינה אישית מן העצמאות והסמכות שהן חייבות לקבל על עצמן כשבעליהן עובדים בחו"ל. ייתכן, אבל קל יותר להיות כפקניים. פירוד איננו בסיס טוב לאושר בחיי נישואין.

עם כל הכבוד למשפחה המורחבת, קשיים בניהול משק בית ובגידול ילדים הם בלתי נמנעים כשאחד ההורים נעדר. ידוע כי באזורים השולחים פועלים רבים לחו"ל חל גידול במקרים של הפרעות נפשיות. הסבל אינו מוגבל לאלה הנשארים מאחור. הפועלים עצמם סובלים מבדידות בארץ זרה. בדרך כלל הם סובלים מיחס של בוז מצד המארחים. לעתים קרובות, כמו התאילנדים באתרי הבנייה בסינגפור או הפאקיסטנים בכבישי ערב הסעודית, הם גרים בבתנות עבודה עלובים. אף־על־פי־כן הממשלות שלהם תומכות בעבודה בחוץ: המשפחות שלהם מעודדות זאת; והתור של מהגרים מתנדבים, לרבות אלפים שכבר עבדו בחוץ בעבר, גדל בהתמדה.

הלוח הכללי

דירות

וילות ובתים

בגבעתיים דו-משפחתי מקסים בהזדמנות (נאות שירן) (22697) 03-5743486

קבלנים מציעים

באזור הבימה בבנין חדש ומפואר! דירות גג 5 חדרים, גג, לימ+ מעלית וחניה. "מגון" 03-449614 (19686)

ת"א-ים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

ברמת-גן יוקרתי ושקט, דירה אמיתית 4 +חדר +גג, הקבלן "גן-חן" (17856) 7518312

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות למכירה 2-2½ חדרים

שכון

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

חולון-בת-ים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 3-3½ חדרים

דירות גג

ברמת-גן במקום הכי יפה ביותר דירות גג עם נוף משגע (נאות שירן) (22711) 03-5743486

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

מגרשים

להשכרה בחולון 1800-900 מ"ר, לתעשיה ואחסנה. "רשף-נכסים" (19639) 03-5742777

להשכרה-מכירה בקרית-אריה 700 מ"ר ק"ק "רשף-נכסים" (19617) 03-5742777

בלב ת"א ע"י גינה שקטה מגרש ל-22 חדר 03-219180 במשרד (23096)

בקריבנו בהזדמנות 30 דונם לבנית 50 קוטג'ים 03-244154 450,000 (במשרד) 03-658856 (20616)

דירות מרוהטות

עסקים

אולמות

חנויות

להשכרה בפרויקט משרדי ליד בורסת היהלומים 30-130 מ"ר "רשף נכסים" (22609) 03-5742777

משרדים

מבני תעשיה

למכירה בחולון בבנין חדש מבנה כ-375 מטר קומת קרקע. טלפון: 03-5051803 (23688)

הצעות עבודה

למערכת "אצבעוני" דרושה בחבנית/ קלדנית, עקיבא איגר 9 ת"א (תחנה מרכזית) (17867)

עובדי מחשב

לחברת לינסית: קלדניות מקצועיות למחלקת הנהח"ש 03-623278-9 (19003) 03-622842

עוזרות ומטפלות

גזירה תפירה

הנהלת חשבונות

מנהל/ת חשבונות סוג 2,3 נסיון של 3 שנים לפחות ידע בהכנת משכורות, התאמות בנקים וקלדנות לעבודה קבועה "דינאל" 03-245541 (24574) 03-224666

מכונאים חרטאים

עובדי דפוס

חשמל ואלקטרוניקה

ספרים/ות

נהגים

נהגי ג' מאזור פ"ת לחלוקת מזון מ-3:00 בבוקר לעבודה קבועה "א.כ.א" 03-5467044 (18498)

מחסנאים

מחסנאי לאזור צבא לעבודה מיידית בתל-אביב "א.כ.א" (18505) 03-451729

מנהל מחסן לאחסנה בעל מוניטין 3 שנות נסיון כושר אירגוני, ועבודת מחשב לפנות בכתב יד ת.ד. 572 נתניה (18164)

פקידים/ות

פקידה +נסיון במחשב (רישומי יבוא ויצוא) לעבודה קבועה 03-5467156 "א.כ.א" (18538)

דרושה פקידה, שעות עבודה 14.00-18.00 ידע באנגלית (18401) 03-254361

מוכרים/ות

סוכנים - מקדמי מכירות

פועלים/ות

עובדים בלתי מקצועיים מאזור פ"ת לעבודות בניין קבועות "א.כ.א" (18482) 03-451729

עובדי נקיון

עובדי מוסך

שרותי אחזות

שליחים

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אופל

אלפא רומיאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

ג'יפים

דייהטסו

דלתא

וולבו

טנדרים

לנציה

מיני-מינור

מסחריות

מיצובישי

מרצדס

סובארו

פיאט

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

סימקה-קרייזלר

פולקסוואגן

פורד

פיג'ו

רנו

אופנועים וקטנועים

בתי"ס לנהיגה

בתי"ס ושיעורים

חלקי רכב משומשים

מציעים למכירה

רוצים לקנות

רהיטים

מקררים

וידיאו טייפ

מכונות כתיבה

הלוואות

חקלאות

ריפוי והרזיה

ירושלים

הצעות עבודה

מציעים למכירה

ריפוי והרזיה

פוליש ונקיון

שונות

הכרויות

דירות

מציעים למכירה

ריפוי והרזיה

אנו מוכנים לאפשר לך להרויח 3,435 ש"ח

(ברוטו לחודש-לפחות!!!) בעל/ת הופעה מלבבת והן אישי. אם את/ה בעונין/ת לעבוד בעבודת מכירות בה מקצועים על מה, כמבוקשת דוחו אמן עבודה בנורמת, אם אינך מורה/ת מעבודת... לפחות של כ- 3,435 ש"ח ברוטו להתחיל (בינוננים)

המתאימים הנגיים במרכז הארץ ובירושלים, מתבקשים להתקשר מיידית לתאום פגישה:

ת"א-טל: 5103040/9/50

י-ם-טל: 02-233852

למפעל ליצור המרוקנים

★ פקידה ל-4 שעות

★ נהג חלוקה לכל הארץ

03-797373 03-784559

שלוח חברה לביטוח בע"מ

במסגרת פרוייקט חדשני לפיתוח קריירה חדשה ועצמאית

דרושים

מועמדים לקורס ביטוח חיים ורפואי

הכישורים הדרושים:

★ שאפתנים מעל גיל 25

★ בעלי השכלה תיכונית לפחות

לקביעת ראיון נא לטלפן:

אזור ת"א 03-204301 אורנה

אזור חולון 03-873736 סילבי

אזור ירושלים 02-222341 ציפי

למוסד ציבורי

דרושה מזכירה

ידיעת השפות עברית אנגלית, הדפסה בשתי השפות נסיון קודם בעבודה פקידותית.

● המעוניינות מתבקשות לפנות טלפון 03-630-940

למי-טל הפרסום דרושים:

● **גרפיקאי/ת מעצב/ת**

בוגר בצלאל או דומה רצוי עם נסיון של 5 שנים לפחות במשרד פרסום.

● **גרפיקאי/ת מבצע/ת**

עם נסיון של 5 שנים לפחות בביצוע טכני של מודעות לעיתונות

לקביעת ראיון לפנות –

☎ 03-287977 משעה 14:00.

דרושים

מחסנאים טכניים עם נסיון למחסן חלפים מרכזי

"אמריקאר" אזור התעשיה יהוד

לפנות לצופיה טלפון: 03-363641/2/3

هكذا من الاصل

רפואה ומדע

בעריכת ארנון מגן

אחרי „דיסקאוורי" – מה הלאה?

גם לאחר חידוש הטיסות של מעבורות החלל תוסיף ארה"ב לפגר אחרי ברה"מ

במשך תקופה ארוכה, בת שנתיים ושמונה חודשים, היו האנשים היחידים ששהו בחלל בעלי אזרחות סובייטית (ולמען הדיוק: פה ושם הוסטו בתחנות החלל הסובייטיות גם אורחים ממדינות „ידידותיות", כגון אפגניסטן). האמריקאים נשארו על הארץ. גם קודם־לכן, כאשר ארה"ב שיגרה מדי פעם אחת מארבע מעבורות שלה, היתה הנוכחות הסובייטית בחלל מרשימה פי כמה וכמה, היות שזה שנים אחדות שוהים קוסמונאוטים רוסים ברציפות (בחילופין, כמובן) בתחנות החלל שלהם, בעוד טיסתה של מעבורת חלל אמריקאית נמשכה רק מספר ימים. פער זה בין שתי המעצמות גדל ונעשה בלתי־נסבל ממש בעיני פטריוטים אמריקאים קנאים מאז אסון „צ'לנג'ר" ב־28 בינואר 1986, כאשר זו התפוצצה זמן קצר לאחר שיגורה על שבעת אנשיה. תחילה היה ההלם, אחר־כך החלו הבדיקות לגילוי סיבת התקלה, ננקטו צעדים לתיקון הטעון תיקון, נעשו בדיקות אין־ספור ברכיבים השונים, בוצעו חמישה שיגורים ניסויים של טילי ההנעה המכילים דלק מוצק, שהתקלה בהם היתה סיבת התאונה הקטלנית. לחידוש הטיסות נקבעו מועדים, והם נדחו שוב ושוב. רק עתה, באיחור ניכר, שוגרה סוף־סוף „דיסקאוורי", אחת משלוש מעבורות החלל האמריקאיות שנותרו לפליטה (מעבורת רביעית, האמורה להחליף את „צ'לנג'ר", הולכת ונבנית עתה).

הפער צומצם מעט – אך בעיקרו הוא נשאר בעינו. דברים אלה נכתבים זמן קצר לאחר השיגור; עם פרסומם אמורים „דיסקאוורי" וחמשת אנשיה להיות שרויים שוב על האדמה, מקץ טיסה קצרה בת ארבעה ימים. הרוסים שהו בחלל זמן רב לפני הטיסה, הם שהו בו בעיצומה – והם יוסיפו לשהות שם עוד תקופה ארוכה בעתיד.

מובן ששיגורה של „דיסקאוורי" הוא רק סנונית ראשונה, אבל האביב שהיא מבשרת רחוק מלהיות בהיר. סוכנות החלל האמריקאית (נאס"א) מתכננת לערוך בשנתיים הקרובות 17 שיגורי מעבורות, בממוצע אחד לכל חודש וחצי בקירוב. אבל אין אדם צריך להיות מומחה לטיסות חלל כדי לנבא בבטחון כמעט, שמספר השיגורים בפועל יהיה קטן בהרבה מן המתוכנן. נאס"א היתה רחוקה מלעמוד בלוח הזמנים שלה לפני שאירע אסון „צ'לנג'ר"; היא לא עמדה בו בתקופת הביניים מאז ועד היום, כאשר נאלצה שוב ושוב לדחות את חידוש הטיסות, והיא לא תעמוד בו, קרוב לוודאי, גם בעתיד. נזכיר כי בזמנו, לפני שיגור המעבורת הראשונה ב־1983, הבטיחה נאס"א לאזרחי ארה"ב ולכל העולם 40 שיגורים מדי שנה; בפועל, גם ב„שנים טובות", המריאו לחלל רק שלוש או ארבע מעבורות לכל היותר מדי שנה.

כשם שסוכנות החלל האמריקאית טעתה לחלוטין בניבוי מספר השיגורים, כך גם לגבי אומדני המחירים. ההוצאות בפועל היו תמיד גבוהות בהרבה מן האומדנים. בסופו של דבר השקיעה ארה"ב כ־15 מיליארד דולר בבניית ארבע המעבורות, ומחירו של שיגור אחד מתקרב לחצי מיליארד דולר. מצד שני, עם המראת העלות מעבר למתוכנן, המעבורות אינן מה שנאס"א חלמה עליהן. מגבלות כספיות שכפה עליה הקונגרס אילצוה להצטמצם. כדברי אחד המומחים האמריקאים לחלל: „נאס"א קיבלה גמל. כמובן, אפשר לרכוב גם על גמל, והוא גם מתאים למדי לביצוע מלאכות שונות, אבל אל־נכון אין זו הסוסה המהירה שביקשה לקבל".

אותה „גמליות" אינה מתבטאת דווקא בתנאי נוחות לקויים של הטסים במעבורות, אלא בבטיחות המערכות שלהן. במעבורות החלל מצויות אלפי מערכות המסוגלות לפעול גם בתנאים קיצוניים, ובצד רוב המערכות הקריטיות הותקנו גם מערכות גיבוי, הנכנסות לפעולה במקרה של תקלה. אבל עדיין יש במעבורות 700 פריטים בעלי „קריטיות מדרגה ראשונה": אלה הם פריטים ללא גיבוי, ואם חלילה תקרה תקלה אפילו באחד מהם, הדבר עלול לפגוע בפעילותה התקינה של המעבורת כולה, ואולי אף להמיט עליה אסון.

עוד לפני תאונת „צ'לנג'ר" נשמעו בארה"ב קולות שקראו לוותר על הטיסות המאוישות, בגלל מחירן הגבוה והסכנות הכרוכות בהן לאדם, וקולות אלה גברו שבעתיים אחרי אסון „צ'לנג'ר". הטענה היתה, כי את כל היעדים המדעיים והאחרים שהוטלו על המעבורות אפשר להשיג באמצעות חלליות משוכללות, בלתי־מאוישות. אנשים אלה נשארו בגדר מיעוט לעומת אחרים שטענו, כי יש משימות מסוימות הניתנות להשגה רק תוך כדי התערבות אנושית קרובה, לא בשליטה מרחוק מכדור־הארץ. אבל אם בסופו של דבר היתה ידם של האחרונים על העליונה, הרי זה לא רק בשל שיקולים ענייניים, אלא גם מחמת שיקולים של יוקרה – יוקרתה של נאס"א ויוקרתה של האומה האמריקאית כולה.

אם כך ואם כך, יוקרה זו לא תהיה שלמה, כל עוד לא תבנה ארה"ב תחנת חלל שתרחף דרך קבע מעל לכדור־הארץ, משוכללת וגדולה בהרבה מאלה הסובייטיות המשוגרות מכדור־הארץ. נאס"א מודעת היטב לעניין זה ובנייתה של תחנה כזאת רשומה בתוכניות המגירה שלה. לפי תוכניות אלה ישמשו המעבורות לא רק להמשך ביצוע המשימות המדעיות והאחרות שביצעו עד כה, אלא גם כדי להרים לחלל את רכיביה של תחנת החלל העתידה. המדובר בתוכנית שתעלה, לפי האומדנים של היום, סכום עתק של 26 מיליארד דולרים ובסופו של דבר היא תעלה בוודאי הרבה יותר. מדענים רבים חולקים על התוכנית, כי לצורך ביצועה יידרשו טיסות רבות־רבות של המעבורות ולכן מוטב אולי לבנות במקום זאת טילים מסוג חדש, בלתי־מאוישים, בעלי כושר נשיאה רב.

יש לא מעט אירוניה בדבר, שבעוד רבים בארה"ב מסתייגים ממעבורות החלל המאוישות, הרי דווקא סוכנות החלל האירופית (אס"א), שבה מאוגדות עשר ממדינות מערב היבשת, מתכננת בניית מעבורות חלל משלה, אמנם קטנות בהרבה מאלה האמריקאיות, אשר ישוגרו מקורו שבגואיאנה הצרפתית באמצעות טילי „אריאן". טילים אלה מילאו עד כה את רוב הציפיות שתלו בהן, עם מעט מאוד תקלות, בנושאם לוויינים שונים, ועתה בונה אס"א דגם חדש של טיל זה, „אריאן־5", שמיועד להרמת תחנה מאוישת.

עדיין מוקדם לנבא את „המפה הפוליטית" של החלל בעתיד, אבל ודאי הוא שהיא תכלול שלושה גורמים, ולא שניים כמו עכשיו – וספק אם דווקא ארה"ב היא־היא שתהיה הגורם הדומיננטי מבין השלושה.

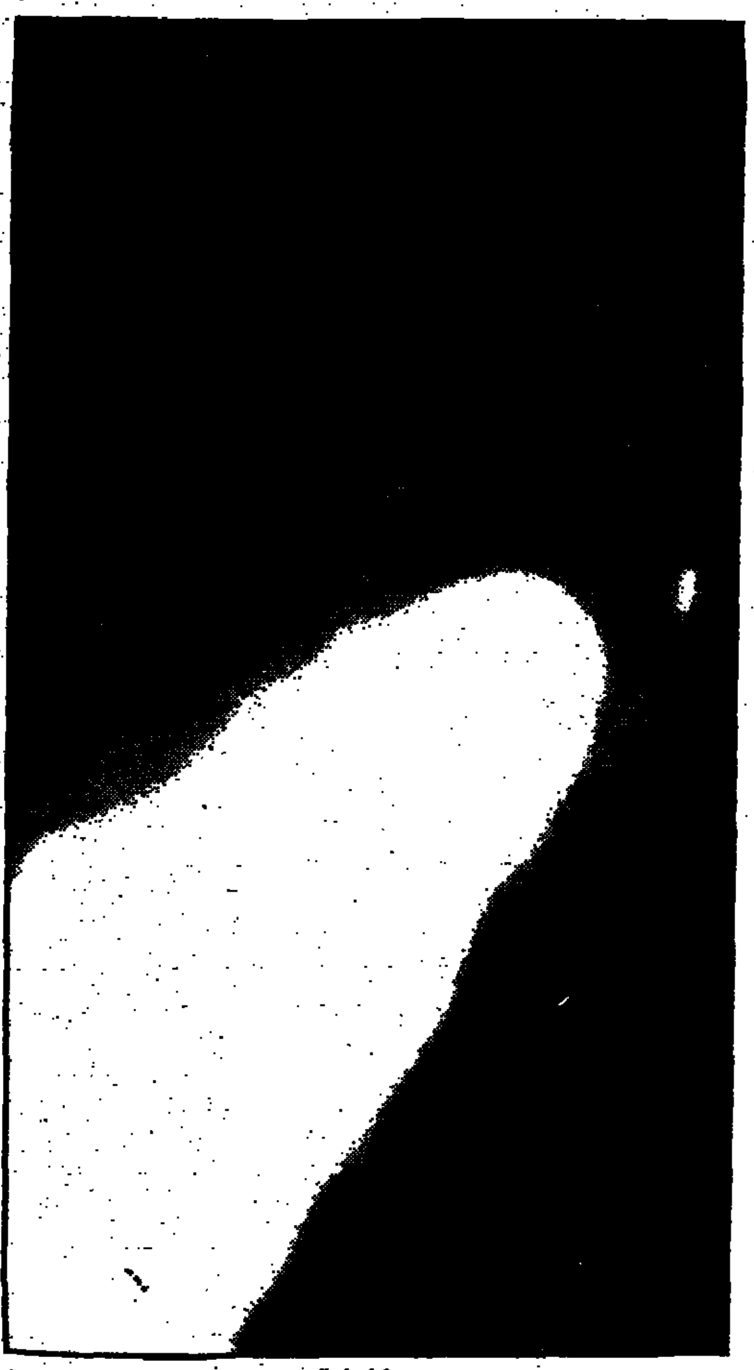

התפוצצות „צ'לנג'ר", ינואר 1986

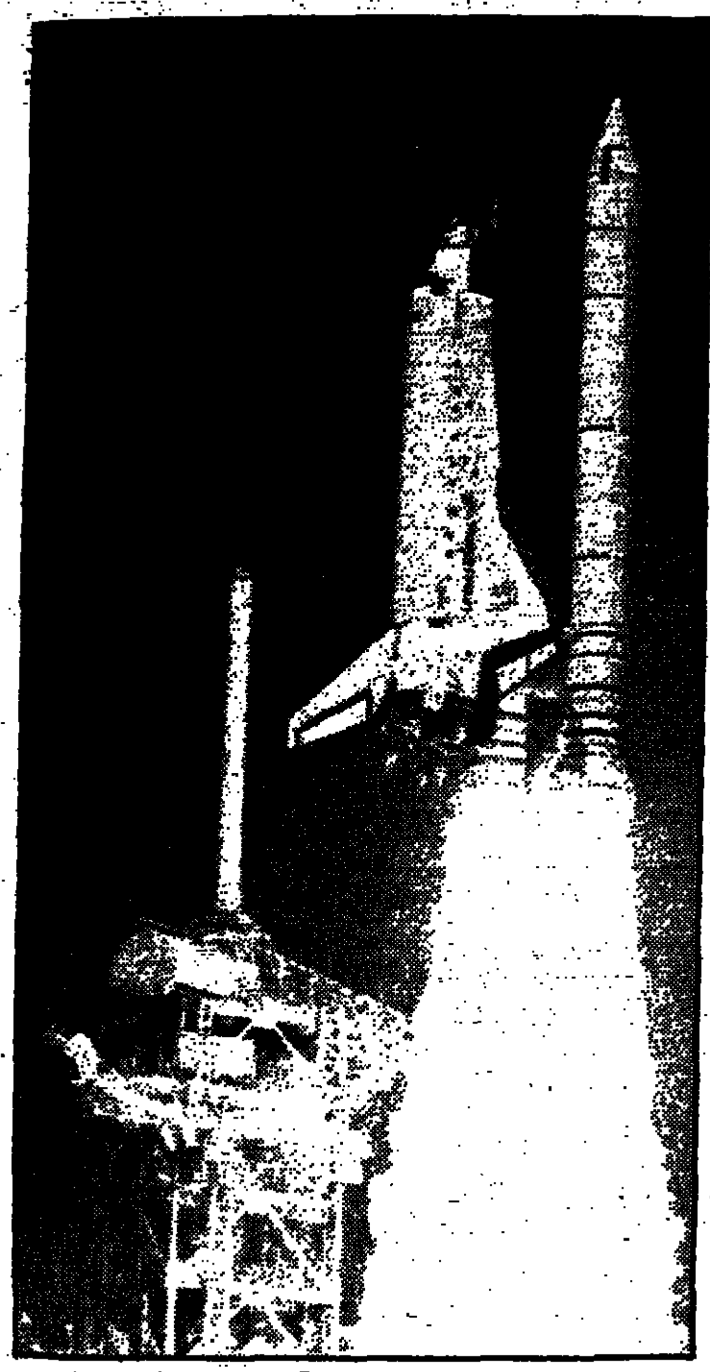

המראת „דיסקאוורי", ספטמבר 1988

תחנות גרעיניות „של כיס" בשביל מדינות העולם השלישי

תחנות כוח יעילות יותר ככל שהן גדולות יותר – עד גבול מסוים, כמובן. ואמנם רוב תחנות הכוח שנבנו בשנים האחרונות הן בעלות הספק של מאות מגוואטים, עם נטיה להגדיל את ההספק. למשל, בעוד תחנת הכוח בחדרה מורכבת מארבע יחידות בעלות 350 מג"ו כ"א, הרי התחנה ההולכת ונבנית עתה באשקלון תכיל שתי יחידות בנות 550 מג"ו כ"א. מגמה זו קיימת, וביתר שאת, גם לגבי תחנות הכוח הגרעיניות.

כך במדינות המפותחות. שונה המצב במדינות המתפתחות, או לפחות באותם אזורים במדינות המתפתחות שצורכי האנרגיה שלהם קטנה יחסית. באזורים אלה עדיף לפעמים להקים מספר תחנות בעלות הספק קטן, מרוחקות זו מזו, במקום לבנות תחנה גדולה אחת שאת החשמל שיופק בה יהיה צורך להוביל למרחקים גדולים.

מספר יצרנים של תחנות כוח גרעיניות באירופה המערבית, המתקשים בשנים האחרונות למצוא ביקוש לתוצרתם בארצות־הם, בין השאר בעקבות תאונת צ'רנוביל, פועלים עתה בעיקר ליצוא, במיוחד למדינות העולם השלישי. בעת האחרונה הם החלו לתכנן תחנות כוח גרעיניות קטנות, ואפשר לומר „ננסיות", בעלות הספק מותקן של עשרות ספורות של מג"ו.

עם היצרנים האלה נמנית גם חברת „קו"א" („קרפטוורקאוניון") המערב־גרמנית, שהיא חברת בת של „זימנס". זה כ־20 שנה פועל, ללא תקלות, כור ניסויי מתוצרת חברה זו, בעל הספק של 15 מג"ו, ביילך שליד העיר אאכן. כור זה, של טמפרטורות גבוהות (HTR), נחשב לבעל בטיחות גבוהה במיוחד. הכור מצויד במתקן אוטומטי, המפסיק את פעולתו ברגע שהטמפרטורה בו עולה מעל לרמה מסוימת, ולכן כמעט שלא קיימת סכנה של היתוך ליבת הכור. על־פי דגם זה גם נבנה כור מסחרי בעל הספק מותקן של 300 מג"ו ליד העיר האם, ראשון מסוגו בעולם. כור זה פועל מאז נובמבר 1985, גם־כן ללא שום תקלה.

חברת „קרפטוורקאוניון" מבקשת עתה לבנות, לפי מתכונת זו, כורים קטנים בעלי הספק של 15 עד 30 מג"ו, כלומר בגודל הכור של יילך או גדולים קצת יותר, בשביל ארצות העולם השלישי. גם חברות במדינות אחרות של אירופה המערבית פועלות לאחרונה בכיוון זה.

המין החדש נתגלה במוזיאון

רוברט בקר מאוניברסיטת קולוראדו הוא פליאונטולוג במקצועו, כלומר חוקר החי הקדום, ופלאונטולוגים מעשירים בדרך־כלל את עולם המדע על־ידי בדיקת מאובנים „חדשים" (בעצם – ישנים מאוד) המתגלים באדמה. אך בקר טוען, כי גילה מין חדש של דינוזאורים ב... במוזיאון.

בקר הגיע למסקנה זו על סמך התבוננות מדוקדקת בפרט של דינוזאורוס, ששרידי שלדו – הגולגולת ומספר לוחות משוריינים – נחשפו ב־1924 במדינת סאות דקוטה ומאז הם מוצגים במוזיאון לטבע של העיר דנוור, בירת מדינת יוטה. לכן גם קרא דנוורזאורוס.

שנים רבות סברו החוקרים, כי פרט זה נמנה עם הדינוזאורים ממין אדמונטוניה. אבל כאשר בקר בחן אותו עתה מקרוב, תוך חקירה מפורטת במיוחד של הגולגולת, הוא הגיע למסקנה כי דינוזאורוס זה מייצג מין אחר, בלתי־ידוע עד כה, של משפחת הנודוזאורים. היו אלה דינוזאורים אדירי מימדים, באורך של כשישה מטרים, שכל גופם, מן הראש ועד הזנב, היה מכוסה לוחות משוריינים עבים והם היו אויביהם העיקריים של הטירנוזאורוס רקס – דינוזאורוס טורף, אדיר עוד יותר, אם כי הדנוורזאורים, כמו שאר הנודוזאורים, היו צמחוניים. ארובות עיניו של הדנוורזאורוס נמצאו סמוך לאמצע הגולגולת, ומבחינה זו דומה לבני מינים אחרים ממשפחת הנודוזאורים. בקר סבור, כי מיקום זה של העיניים הוא פרי התפתחות מאוחרת למדי והוא נועד, כנראה, להגן על העיניים מפני אבק ולאפשר צפיה טובה יותר לגילוי טורפים מסוכנים.

רוברט בקר גילה עוד קודם־לכן, באפריל השנה, מין „חדש" של דינוזאורוס – גם־כן במוזיאון, במקרה זה של קליבלנד: טירנוזאורוס גמדי". אותה גמדיות היא יחסית אמנם: אורכה של מפלצת זו היה חמישה מ' בקירוב.

„תפוח אלקטרוני" מלווה תפוחים אמיתיים אל השוק

„אפל" („תפוח") הוא, כידוע, שמה של חברת מחשבים אמריקאית גדולה, המתמחה בייצור המחשבים האישיים. אין צורך לומר, שמחשבים אלה אינם „דומים" כלל לתפוחים. אבל מדענים באוניברסיטת מישיגן החליטו לייצר מחשב דמוי־תפוח כדי לעקוב אחר הפגיעות שסובלים התפוחים האמיתיים בדרכם הארוכה מן המטע ועד לסופרמרקט. בראש הצוות עומדים רולנד זה, פרופסור להנדסה אלקטרונית, וגיילן בראון ממשרד החקלאות האמריקאי.

אותו „תפוח", בקוטר של כתשעה ס"מ, כולל מחשב, המוזן על־ידי סוללה הנתון בתוך קופסה קשיחה, עשויה דונג דבורים. כן הוא כולל גביש זעיר המשמש כחיישן והמשדר את הנתונים שלו לתוך המחשב, כדי שיאוחסנו בזכרונו. בסוף המסע נטענים הנתונים לתוך מחשב אישי ומתקבל עקום, המתאר את הפגיעות שסבל התפוח בעת מסעו לפי מועדן, עוצמתן וכיוונן.

הניסויים הראשונים מלמדים, כי הפגיעות העיקריות חלות בזמן שהקוטפים מטילים את הפרי הקטוף לתוך שקים. אם התפוח עבר חלק זה של המסע בשלום, יש סיכוי טוב שלא ייפגע עוד בהמשך מסעו אל השוק, כולל אריזתו בבית האריזה.

אגב, בארץ קוטפים רוב התפוחים לתוך מיכלים, ולא לתוך שקים.

זה מתכנן עתה „תפוח־מחשב" חדש, שיהיה קטן יותר, בקוטר של 5 ס"מ בלבד, ועקב כך תקטן גם צריכת החשמל שלו. הסוללה של „תפוח" זה תפעל במשך ימים או אף שבועות, בעוד בגירסה הראשונה מתרוקנת הסוללה תוך שש שעות בלבד ואחר־כך צריך לטעון אותה מחדש. המטרה הסופית היא לייצר „תפוח" שיוכל „לעשות טרמפ" על תיבות פרי המיוצאות לחו"ל, אבל לשם כך יהיה צורך לפתח סוללה זעירה בעלת תוחלת חיים של ארבעה שבועות לפחות.

זה ובראון מתכננים גם מתקן דומה, קטן יותר, בשביל תפוחי־אדמה. מתקן זה יוטמן בשורה ליד התפודים, ייאסף יחד איתם מן השדה על־ידי קומביין של תפודים ויישלח לבית־האריזה הקרוב. גם מגדלים ומעבדים של מלפפונים, פירות הדר, עגבניות ופלפל מגלים עניין רב בפרויקט, ויש מנבאים עתיד ל„תפוח האלקטרוני" גם במעקב אחר הובלתם של כלי חרסינה, כלי זכוכית וציוד רפואי.

17 וריאנטים ב־27 נגיפי איידס

נגיפי האיידס ידועים כבעלי כושר השתנות מהיר, ועובדה זו היא אחת הסיבות העיקריות, אם לא העיקרית, לקושי בפיתוח חיסון מתאים נגדו: קיימת הסכנה כי תרכיב חיסון היעיל נגד סוג אחד של נגיפי איידס יהיה חסר־אונים מול המוטנטים שלו.

עד כמה נגיפי האיידס מגוונים ורב־פנים, הראה לאחרונה הווירולוג ג'ורג' שו מאוניברסיטת אלבמה. בדגימת דם אחת ויחידה שנלקחה מחולה איידס מצאו שו ועמיתיו לא פחות מ־17 וריאנטים של נגיפי איידס, עם הבדלים עד 28% בין הגנים האחראיים להם. כל זאת – בתוך מדגם קטן ביותר, של 27 נגיפים שגודלו ונבדקו במעבדה. „אילו נטלנו 250 עותקים של נגיפים, ייתכן שהיינו מוצאים לא פחות מ־100 נגיפים שונים", אמר שו.

השתנותם המהירה של נגיפי האיידס בגופו של החולה אושרה בבדיקת דם נוספת, שערכו החוקרים כעבור 16 חודשים באותו חולה. הפעם הם לא מצאו אף לא נגיף אחד שיהיה זהה לחלוטין עם הנגיפים שנתגלו בבדיקת הדם הראשונה.

ממצאים דומים העלו חוקרים ממעבדות מכוני הבריאות הלאומיים של ארה"ב בבתסדה, מרילנד, בניהולו של רוברט גאלו, אחד משני מגלי של נגיף האיידס.

החוקרים במעבדתו של גאלו סבורים, שכושר ההשתנות של נגיפי האיידס עשוי להסביר את מהלך המחלה השונה אצל הנבדקים. יש הלוקים במחלה זמן קצר לאחר שנדבקו בנגיף, בעוד אצל אחרים קיים „אפקט מושהה", כדי חמש או אפילו שבע שנים. זאת ועוד: יש שהנגיפים תוקפים לאלתר את תאי מערכת החיסון מסוג T והורסים אותם, ויש שהם שרויים זמן רב, במצב רדום, בתוך המאקרופאגים („תאים זוללים"). הדעת נותנת שלנגיף האיידס יש וריאנטים אלימים יותר ואלימים פחות.

אם סוג הנגיף הוא גורם מכריע במהירות התפתחותה של המחלה, הרי גם סכנת ההידבקות באדם נגוע משתנה בהתאם לשלב התפתחות המחלה, כפי שמלמד מחקר בבית־החולים של סן־פרנציסקו. במחקר זה, שנערך ב־117 גברים הומוסקסואלים, נמצא כי לקו במחלה כמעט כל אלה, שקיימו מגעים מיניים דרך פי־הטבעת עם בני זוג, אשר כבר הופיעו אצלם סימפטומים של איידס, כגון זיהומים אופורטוניסטיים וסרקומת קפוסי. לעומת זאת לא נדבק 26% מאלה שקיימו יחסי מין עם גברים נגועים, אך חסרי סימפטומים.

קוקאין – לא מומלץ לעוברים

שנים רבות נחשב הקוקאין לסם „תמים". לא עוד. היום ידוע כי גם סם קל זה עלול להביא להתמכרות מסוכנת, ובמקרים קיצוניים אף למוות.

נזקים כבדים במיוחד עלולים להיגרם לתינוקות שאמותיהן צורכות קוקאין בתקופת ההריון. כאשר אדם מבוגר נוטל מנה של קוקאין, גופו מפריש את הסם ואת החומרים הנוצרים ממנו תוך 48 שעות. ואילו חשיפתו של עובר לסם שנוטלת אמו נמשכת ארבעה עד חמישה ימים: הקוקאין נמס בשומן והוא עובר בקלות דרך השליה אל גופו של העובר ושם הוא נהפך בחלקו לנורקוקאין – חומר מסיס במים המצטבר ברחם וסכנותיו גדולות אף מאלה של הקוקאין המקורי: הנורקוקאין מופרש לתוך מי השפיר ונבלע שוב ושוב על־ידי התינוק.

מחקרים שנערכו לאחרונה בארה"ב מלמדים, שחלק ניכר מתינוקות אלה סובלים משורה שלמה של פגיעות: התפתחות מואטת ברחם, פגמים נאורולוגיים ועד איבוד המעי הדק ושבצים במוח. סיכוייהם למות בעודם ברחם אמם או להיוולד בטרם עת גדולים מאלה של תינוקות אחרים. משקלם בעת הלידה ירוד יותר, ראשיהם ומותניהם קטנים יותר, נשקפת להם סכנה מוגברת של „מות עריסה" בעקבות הפסקת נשימה בשעת השינה.

ממצאים אלה מדאיגים במיוחד לנוכח התפוצה ההולכת וגדלה של צריכת הקוקאין בקרב נשים הרות בארה"ב. סקר שנערך ב־36 בתי־חולים אמריקאיים, באזורים עירוניים וכפריים, בשכונות יוקרה וברובעי עוני, לימד כי 11% מן היולדות צרכו בתקופת ההריון סמים שונים, ובראשם קוקאין. כמובן, זהו ממוצע: במספר בתי"ח הגיע השיעור ל־27%.

מחקר אחר, שנערך בבי"ח אחד בלבד, ביה"ח ממוריאל הצפוני־מערבי בשיקאגו, הראה שפגיעתו של הקוקאין חמורה במיוחד, כאשר הוא נצרך בשלושת חודשי ההריון הראשונים, שהיא התקופה שבה מתעצבים איברי העובר – לפעמים כאשר האשה עדיין אינה יודעת על הריונה. גם אם החליטה האם להתנזר מן הסם לאחר שנודע לה שהיא בהריון, היא עלולה לאחר את המועד: לעיתים די במנה גדולה אחת של קוקאין כדי לגרום לעובר נזק בלתי־הפיך.

נקודת האור היחידה: נמצא ששיטות טיפול מיוחדות עשויות לבטל או לצמצם את השפעת הקוקאין על קשיי התנהגות ותנועה של התינוקות הנפגעים.

ספר חדש

מדריך לבריאות המשפחה

אם ענית כן – לך שלושה צעדים שמאלה...

הרפואה היא ללא ספק נושא נכבד ורציני, אבל ספר רפואי יכול להיות גם נעים לקריאה ולפעמים אפילו משעשע. כך הוא ה„מדריך לבריאות המשפחה", ספר עב־כרס שיצא במקורו בבריטניה ועתה הופיע בעברית בהוצאת „עם עובד" ומשרד הבטחון.

הספר מכיל ארבעה חלקים: החלק הראשון, „הגוף הבריא", מביא עצות והנחיות לשמירה על אורח חיים בריא ותקין. בחלק השני, „תסמינים ואבחון עצמי", מלמדים את הקורא להיות הרופא של עצמו. החלק השלישי, והוא העיקרי, עוסק במחלות, בהפרעות ובבעיות אחרות. החלק הרביעי דן בטיפול בחולה. לכאורה, שום דבר כאן אינו נראה משעשע במיוחד. ובכל־זאת: החלק השני, זה העוסק באבחון עצמי, והוא בעצם המייחד ספר זה ממדריכים ואנציקלופדיות אחרים לבריאות, הוא לא רק כלי־עזר חשוב ביותר להדיוטות, אלא גם מלא חן. קורא החש ברע ורוצה לעמוד על הסיבות לסימפטומים שלו ולדעת אם עליו להיות מודאג, או שמא הבעיה שלו היא טריוויאלית ואין מקום לדאגה – מוזמן לעקוב אחר ההוראות שבספר. הוא מתבקש להשיב על שאלות שונות לגבי טיב הסימפטומים שלו, ועל־פי תשובותיו יופנה, באמצעות חיצים ומספרי עמודים, אל המחלה המתאימה. כל זאת בשפה פשוטה ומובנת – לא ב„מלים של שבת" השמורות לאנשי מקצוע בלבד. יש שהספר ירגיע אותו ויאמר לו כי אין לו מה לדאוג, יש שהוא יפנה אותו אל המחלה הרלוונטית, ויש שהוא ימליץ לפניו בכל לשון של המלצה לפנות ללא דיחוי אל הרופא. בקיצור, מעין משחק של „סולמות וחבלים", גם מועיל ולעתים גם מבדר (לפחות לאלה שמצבם אינו מחלה כלל).

ה„מדריך לבריאות המשפחה" כמו נתפר לישראלי הממוצע, זה שאץ אל הרופא בכל אימת שכואבת לו הרגל. אילו כל חולה פוטנציאלי היה שוקל פעם נוספת את הצורך להטריח את עצמו ואת הרופא, ייתכן שמצב הבריאות בארץ והיה טוב קצת יותר. בעיקרון נועד הספר לאפשר לאדם שיש לו בעיה בריאותית מסוימת, אמיתית או מדומה, לטפל בעצמו בכל שהדבר אפשרי. מכיוון שהמטופל הישראלי רחוק מלנהוג על־פי גישה הגיונית זו, מתוך המסר האורגינאלי שיועד לאנגלי הקר והממושמע, המהדורה העברית, שהותאמה במיוחד לישראלי המצוי, באה לומר לו: בדוק את הבעיה, את החולי, ורק אחר־כך החלט אם אכן עליך לפנות לרופא.

כאמור, הספר יצא במקורו באנגלית, בשביל הציבור בבריטניה. בדרך־כלל אין לכך משמעות, משום שרוב המחלות הן „בין־לאומיות". אולם פרקים מסוימים של הספר, הדנים במבנה מערכת הבריאות, שונו כדי להתאימם לתנאים בארץ. תנאים אלה כוללים בין השאר, כפי שאומר העורך המקצועי של המהדורה העברית, פרופ' מרדכי רביד, מנהל מחלקה פנימית במרכז הרפואי „מאיר", את תנאי האקלים המיוחדים לישראל. גם ציפיותיו של הפציינט הישראלי מן הרופא ומבית־החולים שונות מאלה של הפציינט האנגלי.

בחלק השלישי של הספר, הכולל מאות מחלות, מסופר כיצד – אם אפשר – להתגבר על הבעיה באמצעות טיפול עצמי, וכמו כן מפורש שם איזה טיפול יתן הרופא. המחלות מסודרות לא לפי א"ב, אלא לפי מערכות בגוף. למשל, יש פרק אחד המוקדש למחלות לב, פרק אחר המוקדש למחלות עיניים, וכיו"ב. חלוקה זו מקילה ללא ספק על החולה במציאת המחלה ה„פרטית" שלו.

ה„מדריך לבריאות המשפחה" מנסה, וגם מצליח, שלא לחצות את הגבול הדק שבין עממיות לבין מקצועיות־יתר. מצד אחד הוא אינו בא ליטול מן הרופא את תפקידו המקצועי שלו, ומצד שני הוא אינו מנסה לטעת בקוראים תחושות כוזבות של מומחיות והבנת יתר.

הדס מגן

ניסוי בנורווגיה מלמד על...

תקווה להתאוששות מגשם חומצי

נזקים רבים כבר נגרמו באירופה ובאמריקה הצפונית לצמחיה, לחי (בעיקר לדגים), לקרקע ולמים על־ידי הגשם החומצי, ועוד היד נטויה. למרבה המזל, סיבותיה של צרה זו ידועות היטב וגם ידוע כיצד לשים לה קץ: צריך להתקין קולטי־זיהומים על מפלטי המכוניות ומסננים לגפרית על ארובות של בתי־חרושת ותחנות כוח, להשתמש בדלק דל גפרית, וכדומה, כדי להפחית את פליטת תחמוצות החנקן והגפרית הדו־חמצנית. ואמנם בהרבה מדינות במערב – ופה ושם גם במזרח־אירופה – מתחילים לנקוט אמצעים כאלה, אם כי עדיין לא בשיעור מספיק. יש, איפוא, תקוה כי הגשם שיירד על ארצות התעשיה בעוד חמש או עשר שנים יהיה חומצי פחות, ואולי לא יהיה חומצי כלל.

אבל עדיין נותרת השאלה, אם הנזק שכבר נגרם על־ידי הגשם החומצי הוא נזק הפיך, ובמלים אחרות: האם יכולים יערות שניזוקו, קרקעות ונהרות שזוהמו, להתאושש מפגעי הגשם החומצי?

הבעיה נבחנת זה קרוב לארבע שנים באיזור אחד במערב נורווגיה, שעד כה כמעט שלא נפגע על־ידי גשם חומצי, ומסתמנות מסקנות ראשונות. במסגרת מחקר זה, הקרוי RAIN (שמשמעו גם גשם וגם ר"ת, באנגלית, של „היפוך ההחמצה בנורווגיה"), ממטירים על האיזור גשם חומצי מלאכותי. במקביל הקימו גג ענקי מעל לאיזור אחר בנורווגיה, שהגשם החומצי פגע בו קשות.

באיזור הראשון הוכח במיוחד – אם עדיין היה צורך בהוכחה כזאת – נזקי הגשם החומצי. בין מחזור למחזור של גשם מלאכותי זה חלה התאוששות זמנית, אבל ככל שנמשכה ההמטרה, כן היתה ההתאוששות חלשה יותר, והפגיעה נעשתה כרונית. האדמות הוכיחו ונידלדלו מסידן ומגנזיום; בנחלים ובנהרות נרשמה עליה דראסטית של תכולת אלומיניום והדגים נעלמו כמעט כליל. גם נמצא שאין הבדל, מבחינת חומרת הפגיעה, אם הגשם המלאכותי הכיל בעיקר חומצה גפריתית או חנקנית.

ואילו הממצאים שנתקבלו מן החלק השני של הניסוי היו מעודדים למדי. זמן קצר לאחר הקמת הגג החל האיזור המוגן להתאושש. תכולת יוני הגפרית המצויה במים הלכה ופחתה, וכך גם החמצת הקרקעות. באיזור זה עדיין לא נתכונן שיווי־משקל אקולוגי חדש, אך לדעת החוקרים יש סיכוי כי כך יקרה בבוא הזמן.

במלים אחרות: יש חיים גם אחרי הגשם החומצי – בתנאי, כמובן, שגשם זה ייפסק.

ממוגרפיה – גם לנשים צעירות

סרטן השד, כמוהו כרוב סוגי הסרטן האחרים, נעשה שכיח יותר ככל שגיל האשה גבוה יותר; והיות שסוג זה של סרטן ניתן לגילוי מוקדם בקלות יחסית, באמצעות מישוש וממוגרפיה, שהוא סוג מיוחד של צילום רנטגן, מומלץ לכל אשה מעל לגיל 50 לעבור בדיקה כזאת מדי שנה. כך בישראל, וכך גם בהרבה מדינות אחרות. חשיבותו של נוהל רפואי זה הוכחה בהרבה מחקרים. למשל, במחקר שנערך בארה"ב נמצא, כי הודות לסריקה זו פחת בכ־30% מספר מקרי המוות מסרטן השד בקרב נשים בנות 50 ויותר.

לעומת זאת נימשך זה שנים ויכוח גדול בין המדענים והרופאים בשאלה, אם כדאי לערוך סריקה שיטתית כזאת גם לנשים צעירות יותר, לנוכח העובדה שאצל נשים אלה המחלה שכיחה הרבה פחות.

מחקר בנושא זה נערך מאז שנות ה־60 בקרב 31,000 נשים בשנות ה־40 של חייהן בניו־יורק. תוצאותיו פורסמו עתה והן מראות בעליל, כי הסריקה השנתית כדאית וחיונית גם בגילאים אלה. עורכי המחקר עקבו במשך 18 שנים לפחות אחר 742 נשים מתוך מדגם זה, שלקו בסרטן השד לאחר הבדיקה הראשונה של שדיהן. נמצא ששיעור ההישרדות של נשים אלה, תשע שנים לאחר גילוי המחלה, היה גבוה בהרבה מאשר של נשים אחרות בגילים מקבילים, שלא עברו ממוגרפיה והמחלה נתגלתה אצלן רק עם הופעת סימניה הראשונים, כגון גוש קשה בשד.

עורכי המחקר, אנשי המכון לחקר הסרטן בארה"ב, סבורים כי התועלת הטמונה בבדיקות מוקדמות שיטתיות של השד בנשים בשנות ה־40 שלהן גדולה למעשה אף הרבה יותר מכפי שהראתה סטטיסטיקה זאת: בינתיים חלו שיפורים גדולים בממוגרפיה, המאפשרים לאתר גידול סרטני בשד במועד מוקדם עוד יותר מכפי שאפשר היה בשנות ה־60.